

0. 750

ივერეთის ისტორია

687—1744

ა ზ ვ ა რ ი ლ ი

ზაქონიშვილის ვახუშტის მიერ

გამოცემა

ზ. ჭიჭინაძისა

თბილისი

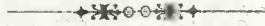
სტამბა არ. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქ. № 21.

1902

ჩვერათის ისტორია

687-1744

35598

ა ლ ვ ა რ ი ლ ი

ბატონიშვილის ვახუშტის მიერ

გამოცემა

ფ. ჭიჭინაძე

თბილისი

სტამბა არ. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქ. № 21.

1902

Дозволено цензурою, Тифлисъ 12-го Августа 1902 г.

წინა-სიტყვაობის-მაკიერ

„ქართლის ცხოვრების“ პირველი ტომი საქართველოს ერის დაარსებიდან მისწვდება მხოლოდ 1469 წლამდე. შემდეგ ამის „ქართლის ცხოვრების“ ან არ დაუწერიათ და ან დაკარგულა, შემდეგ დრომდე არ მოუღწევია. უნდა მოგახსენოთ, რომ ქართლის ცხოვრება, ჩვენში სხვა და სხვა შეფუების დროს სხვა და სხვა მათს თანამედროვე პირებს უწერიათ. 1469 წლიდან ჩვენ ქართლის ცხოვრების“ გაგრძელება არა გვაქვს, სიხანს მხოლოდ ერთი პატარა ქრონიკა, რომელიც ვახტანგის ქართლის ცხოვრების, წინეთ არის ნაწერი და რომელ ქრონიკაც 1833 წ. აკადემიკმა მარი ბროსემ, ჰარიუში, ცალკე ლიტოგრაფიით დასტამბა, თან ფრანგულს ენაზედ შენიშვნებით გაუკეთა. სხვა წყაროები 1469 წ. შემდეგის დროის „ქართლის ცხოვრებისა“ ჩვენ ცალკე არა გვაქვს რა.

ამ ნაკლის ძველის „ქართლის ცხოვრებისას“ დიდი ეურადდება მიაქციეს XVIII საუკუნის დამდეგს. მის შევსება ვახტანგ მეექვსემ და მისმა შვილმა ვახუშტიმ მოიწადინეს. ამისთვის მათ შეკრიბეს დიდი ძალი მასალები და ვახუშტიმ დასწერა სრული საქართველოს ისტორია, ე. ი. დაარსებიდან ვიდრე თვის დრომდე. ასე რომ ვახუშტის ნაწერი რამდენათაც თავის ნაწერის განსაკუთრებით ისტორიას წარმოადგენს, იგი იმდენადვე ავსებს ძველის „ქართლის ცხოვრების“ ნაკლს 1469 წლიდან. ასე, რომ ვახუშტის ისტორია ერთსა და იმავე დროს, კერძო ისტორიაც არის და „ქართლის ცხოვრების“ გაგრძელებაც.

ესლა ჩვენ ვბეჭდავთ ვახუშტის ისტორიის ნაწილს, რომელიც ცხადდომე შეავსებს „ქართლის ცხოვრების“ 1469 წ. გაგრძელებას. ამ ისტორიის გამოცემით ასევე შეივსება თვით ვახუშტის ისტორიის

გაკრძელებაც, რომლის ზირველი ტომი 1885 წ. ქ. თფილისს, დ. ბაქრიძის რედაქციით გამოიცა. მეორე ტომი კი დღემდე დარჩა, რადგანაც დ. ბაქრაძე კარდაიცვალა და აგრეთვე მისი გამომცემელი გ. ქართველიძეილიც. ამიტომ ჩვენ აქ ვარჩიეთ და ვახუშტის ისტორიის მეორე წიგნიდამ იმერეთის ისტორია დავბეჭდეთ, შემდგომ ამის მიჭუყება სამცხე-საათაბაგოს ისტორია, კახეთისა, ქართლისა და სხვათა და მით უკანასკნელ შეივსება როგორც ჩვენგან გამომცემელი „ქართლის ცხოვრების“ გაკრძელება, ისევე ვახუშტის ისტორიის გამოცემაც. ასე და ამ გვარად, ჩვენი გამოცემა იქმნება წყარო როგორც უძველესის მატთანის „ქართლის ცხოვრების“ ისევე ვახუშტის ისტორიისა. რადგანაც გარემოებამ ნება არ მოგვცა, რომ ეს მატთანე ერთად დაგვებეჭდა, ამიტომ ვარჩიეთ და ასე ნაწილ-ნაწილ ვბეჭდავთ. უკანასკნელ კი 600 ც. ვრცელის ტომის გამოცემა, სადაც შეკრებილ იქმნება ეგულა ნაწერები ვახუშტისა. ვახუშტის მეორე ტომის შემდეგ ჩვენ დავბეჭდავთ ცალკე-ცალკე: 1, ჰაზუნა ორბელიანს, 2, ფარსადან გორგიჯანიძეს, 3, ჰარისის ქრონიკას, 4) იმერეთის ისტორია, 5, დადიანისა, და სხვანი. ამ ისტორიების გამოცემით ჩვენ მართლ ის ვგაქვს სახეში, რომ მსურველთა გაუადვილოთ მათი მოძოვება, თორემ დღეს, აკადემიის გამოცემული ვახუშტის ისტორიის შოვნა სულ არსად არის, თუ არის, ისიც ისე ძვირად ღირს 15 მ. რომ მის შექენა ეგულას ვერ შეეძლება. ჩვენ გამოცემულს კი 15 მანეთის მაგიერ 2 მ. ექმნება.

ფ. ჯ.

ივერეთის ისტორია

ხოლო ქუთაისის თარგამისის ეკრთ, რა მოვიდა წილ-ხდომილსა
ფილისთა ძმათა შორის თვისის ქვეყანასა, ამან ეკრთს ჭბოვა ადგილი
ადგინა კიდის აღმოსავლეთით მთას შინა. ამან აქა დააშენა ქალაქი
სა უწოდა სხედითა თვისითა ეკრთ და ამ ეკრთისსა-გან განითესენ
ქვეყანასა ამას შინა ძენი და ძენი ძეთა ეკრთისისნი და ადავსეს ქვეყა-
სა ეკრთისისა და იუჟენს ესენი მორჩილებსა შინა მცხეთელ მამსა-
ფისისა, უამად და უამად განდგომილნი, ვითარცა ადვსუკრეთ: ხოლო
მოსვლას არდამ სზარსთა ერისთავისას და დახურობასა საქართველო-
სას, ამისა შემდგომად განდგნენ რა საქართველოსანი სზარსთა-გან,
საშინ ეკრთის მდინარის დასავლეთისათა მთიშუეს ბერძენნი, განდგნენ
ქართველთა-გან და მოსწყვიტნენ სზარსნი და მიერთებენ ბერძენთა,
ამეთუ ძალითა ბერძენთათა ჭეუეს და დაშინენ და იუჟენს იგინი მორ-
ჩილებსა შინა ბერძენთასა: ხოლო ეკრთის მდინარის აღმოსავლეთი გვა-
დად იუჟენს მცხეთელ მამსახლისის მორჩილებსა შინა: ხოლო შემ-
დგომად მოკლა რა ზირველ-მან მეტე-მან ფარნაოზ აზონ ერისთავი
და იბურა ყოველი საქართველო, არცა-ღა ამას მიერთებენ ეკრთისის
მდინარის დასავლეთისანი. არამედ ერჩდენ ბერძენთავე და ეკრთის
მდინარის აღმოსავლეთისანი დაშთენ ფარნაოზის მორჩილებსა შინა:
ამან ფარნაოზ განჭეო ეკრთის თვისის მორჩილებსა შინა მეოთვი ორ-
ბერძენთად და დასვა ქუჯი ერისთავად ეკრთის, რომელი დააშენა
ეკრთის და უწოდა ბედა, ვინად გან ჭბოვა ბედი და მისცა ქუჯის
რონის დასავლეთი და ჩრდილოეთი ზღვადმდე და ეკრთისის მდი-
არედმდე სრულიად სვანეთით. და მეორე, დასვა შორაზანს და მისცა
ბერძენთად ნემტი ეკრთისსა, რომელ არს რონის აღმოსავლეთი და
ამსრეთი ზღვადმდე და ღისის მთამდე და იუჟენს ესე ერისთავნი
მორჩილებსა შინა და მოხარკეობასა შინა მეუფთა ქართველთასა.
არამედ სიმტირეს შინა ვანტანგ გორგასლის მიუდეს ეკრთისს და
ადგინა ზირნი ციხე-გოჭამდე ბერძენთა, კარსა მეორე ვანტანგვე მიუ-

დო მკლავითა თვისითა ბერძენთა ჯიქეთი აფხაზეთითურთ, სასლვარი თვისი ოფსეთიდაშ შემოსრულ-მან.

ამავე ვახტანგ მისცა ლეონს კეისარსა¹⁾ ეგრისის მდინარის იქითი სასლვარი ბერძენთა და მეომე ამხითვა კეისარ-მან ცოლსა ვახტანგისსა ეგრისის მდინარის იქითი ეზოურათ ხოსროვანთა: ხოლო შემდგომად სტეფანოს ბაკრატიონის ჟამსა მიუღო ერეკლეოს კეისარ-მან კვალად ეგრისის მდინარის იქითი და დასავსე ბერძენთა ერისთავი თვისი ანაკოფიას და უწოდეს აფხაზეთა ერისთავად და იუწენენ აქა ერისთავნი ცვლილებითა: ხოლო მოსლვასა მურვან ურუსსა იყო ანაკოფიას ერისთავი ლეონ. ამან ლეონ ისტუმრა მირ-მეფე და არჩილ, ჰატივისცა და მისხურებდა მეფებრ და შემდგომად ურუსსა უკუნ-ქცევისა ამ ლეონს მისცა კეისარ-მან შევიდრად ერისთავბა და არჩილ მისცა ასული მირ მეფისა და გვირგვინი კეისრული, აღმთქმელისა მორჩილებისა და მონებისსა: არამედ შემდგომად ამ ლეონის სიკუდილისა დაჰდა ძმის-წული ამ ლეონის ერისთავად ანაკოფიასა ლევანგე სასულით: ესე ლევან იყო ასულის წული სახართა მეფისა და ვინად-გან მოუძღურულნი იყვნენ ბერძენნი აგარანთა-გან, ამან სახართა შეწევნითა კამიკვიდრა საერისთო თვისი და მორჩილებდენ სრულიად ეგრისი მათთა მეფისა მოყვრობის-თვის და ჰატივისსა უყოფდნენ: და შემდგომად სიკუდილისა იოანესა და ჯუანშერისა განდგა ესე მეორე ლევან და დაიპურა ძლითავე სახართა და მორჩილებითა ეგრისელთათა სრულიადი ეგრისი ლიხის მთის იქითივე ზღვადმდე და სახარეთამდე, და იწოდა მეფედ აფხაზეთა, და მოიღო საერისთოსა თვისისა სახელი ეგრისსა ზედა, ქს ღმრ, ქრ. გ, და ამათ-გან მეფენი მეფობდნენ აფხაზეთს ია ბაკრატიონისმდე ესრეთ.

ა, მეფე ლევან ბ, კ წელი ჰმეფა.

ხოლო დაჰდა რა ესე ლეონ მეფედ და დაიპურა ყოველი ეგრისი, არღარა უწოდა ეგრისი არამედ აფხაზეთი და განჰყო ესე ეგრისი

1) არამედ ბარონია სწერს. ფკო წელსა შინა, კვალად ბერძენთავე ეგრისის წყალ იქითი, ფარსმან მეფის ჟამსა შინა აღაშენა ბიჭვინტა.

სი და აწ აფხაზეთი რვა სკერისთოდ, ა, დასვა აფხაზეთა და მისცა აფხაზეთი, ჯიქეთი, ვიდრე ზღვამდე და ხაზართა მდინარემდე, ბ, დასვა ცხომს და მისცა ეგრის იქითი ანაკოფია აღანიითურთ. გ, დასვა ბედიას და მისცა ეგრისის აღმოსავლეთი ცხენის-წელამდე, დ, ვინად-გან ამას ლეონს მოქრთავენ ოძრახხს წილნი, ჭორახის სს-მხრეთისანი და განუდგუნ ოძრახხს ერისთავსა და უწოდა გურია და დასვა მუნ ერისთავი თვისი, ე, დასვა რაჭა ლეჩხუმისა, ვ, დასვა სვანეთისა. ზ, შორაპანისავე, რიონისა და ხანის წელის აღმოსავლეთისა ლისამდე სრულიად არგვეთისა. ს, დასვა ქუთათის ვაკისა, თკრიბისა და ხანის წელის დასავლეთისა გურიაამდე და რიონის დასავალით ცხენის წელამდე: ამანვე აღაშენა ქუთათისი ქალაქი და ციხე და ჭეო სულარი აფხაზეთა მეფისა, ვითარცა ანაკოფია ჭეო ტახტად შეორედ ესე ქუთათისა: ამისგანვე საგონებულ არს განთავისუფლება აფხაზეთა კათალიკოზისა, ნებითავე ბერძენთათა: ამან ლევან მთიწყო აფხაზეთი და განაგო ყოფლითავე და შემდგომად კეთილ-მეფობისა მოკუნდა ქს. 113, ქრ. 68, და დაუტყვა ძენი. თეოდოსი, გიორგი და დიმიტრი.

ბ, მეფე თეოდოსე, ლთ წელი ჰმეფა.

გამეფდა შემდგომად ლეონისა იე მისა თეოდოსე: ამან დაიწყო ¹⁾ უმეტეს აფხაზეთი, ესე თეოდოსე იყო სიძე აშოტ გურატ-პალატისა: ამანვე უშველა კახთა შთავარსა გრიგოლის ზედა აშოტ გურატ-პალატისა. ესევე ეწყო ბაგრატ მეფეს ცოლის ძმას თვისისა და ბულა თურქს კვერცხობს სპითა თვისითა: შემდგომად ლტოფილ-მან გარდმოვლო დვალეთი და მოვიდა აფხაზეთს. შემდგომად კეთილ-მეფობისა მოკუნდა ქს. 114, ქრ. 69.

გ, მეფე გიორგი, იე წელი ჰმეფა.

შემდგომად თეოდოსე მეფისა დაჯდა ძმა ამისი გიორგი მეფედ. ამან გიორგი-მ დაიზურა ქართლი და დასვა ჩინას ერისთავად ტინენ

¹⁾ მოიწყო. მოიმტკიცა, დ. ჩ.

ქე დიმიტრის ძის თვისის და შემდგომად კეთილმეფობის მოკუდა
გიორგი მეფე ქს. 408: ქრ. 48.

დ, მეფე იოანე, იღ წელი ჰმეტა.

ხოლო გიორგი მეფის შემდგომად მეფე იქმნა ქე მისი იოანე-
არამედ დედოფალ-მან დედა-მან იოანე მეფის-მან განიზრახა უმეტეს
დამტკიცება მეფობა ძის თვისის და ვინად-გან მომკუდარ. იუოცა ძმა
თეოდოსე და გიორგი მეფის დიმიტრი. ამის-თვის შეიპყრა ქე
დიმიტრის ერისთავი ჩიხის, ტინენ მოჰკლა იგი და უმრწემესი ქე
დიმიტრისაგე ბაკრატ მცირეი ჰქსაკითა ექსორია ჰყო და მოგზაური
ბაკრატ შთაგდეს ზღვასა შინა: არამედ დმერთმან განაჩინა იგი და
მიიწია კონსტანტინეზოლეს. ხოლო მეფე-მან იოანე მოგვარა ქეს
თვისს ადარნასეს ცოლი. ასული გურამ აშოტ კურატ-პალატის ძის
და აქორწინა და შემდგომად მოკუდა იოანე მეფე ქს. 409, ქრ. 49.

ე, მეფე ადარნასე ც წელი ჰმეტა.

და იქმნა მეფედ ადარნასე ქე მეფის იოანესი. ხოლო ამის
მეფობის შემდგომად ც წლის მოვიდა ბაკრატ ქე დიმიტრის ექსო-
რია უოთელი კონსტანტინეზოლიდამ სპითა კეისრისთა და დაიპყრა
აფესუეთი. ამან ბაკრატ შეიპყრა მეფე ადარნასე და მოჰკლა იგი წელ-
ს ქს. 410, ქრ. 50.

ვ, მეფე ბაკრატ ა, ით წელი ჰმეტა.

დაჰდა ესე ბაკრატ მეფედ. ამან მოიყვანა ცოლი ადარნასე მე-
ფის ასული გურამ მამთაღის და შეირთო თვით ცოლად: ამანგე
ბაკრატ გაიბოყვანა ნარსე ცოლის ძმა თვისი და მისცა შეწევნა სპი-
ითა მეფე ადარნასეს ზედა. შემდგომად მეფობის მოკუდა ბაკრატ,
ქს. 411, რქ. 51.

ზ, მეფე კოსტანტინე, იე წელი ჰმეფა.

დაჯდა მეფედ აფხაზთა ქე ბაგრატ მეფისა კოსტანტინე. ხალხ ესე კოსტანტინე და სომეხთა მეფე სუმბატ ბრძოდნენ ქართლსა ზედა. არამედ შემდგომად ჰქუეეს ზაფი და დაიზურა ქართლი კოსტანტინემ და შემდგომად მსლგვისა აბულ-გასიმისა მიუწოდა კვირიკემ კასთა. ქარიკოზმან ამ მეფის კოსტანტინეს. ამან მისრულ-მან შემუსრნა ციხენი ჭყრეთისანი, მერმე დაზავდნენ კვირიკე კასთა, მეფე კოსტანტინე და ჭყრთა მეფე უკმთქვეულ-მან კოსტანტინე მეფემან მოსკედა ოქროთი ხატი აღაფერდის მთავარ-მოწამის წმიდის გიორგისა და შეამკო ფრად და მოვიდა აფხაზეთს. არამედ შემდგომად მეფობისა მხართველი მოკუდა კოსტანტინე მეფე ქს. შკა, ქრ. წმან.

ც, მეფე გიორგი ა, ლთ წელი ჰმეფა.

გამეფდა ქე კოსტანტინე მეფისა გიორგი. ამას წინა-ადუდკა ძმა თვისი ბაგრატ და იშლებოდენ წელ-ნახევარსა და არა იყო მშვიდობა მათ შორის: შემდგომად მოკუდა ბაგრატ და დაიზურა სრულიად აფხაზეთი. არამედ ესე გიორგი იყო ღმთის-მოშიში და მოყვარული, ჰქარავანი, მსხე, ახოვანი, მოწყალე, უხვი, ეეკლესიათა მასენებელი და ქურიგ-ობლთა შემწუნარე: ამან მისცა ასული თვისი გურანდუსტ გურგენს ბაგრატ მეფის რეგვენის ძეს. ამანვე გიორგი მეფემან შემდგომად მეფისა ადარნასე კურატ-ხალატისა სიკუდილისა დაიზურა ქართლი და დასვა ქე თვისი კოსტანტინე: არამედ მტერ რა ექმნა მამას თვისსა ესე კოსტანტინე გამოიფანა უფლის-ცხინიდამ გიორგი მეფემან და ჰყო საჭურისად. ესევ გიორგი მეფე შთავიდა კახეთს, შეიზურა კვირიკე კასთა ქარიკოზი და დაიზურა კახეთი თვით და შემდგომად, ვითარცა აღვსწერეთ ზემოთ. არამედ შემდგომად კეთილ-მეფობისა მოკვდა ქს. შენ, ქრ. წმან.

თ, მეფე ლეონ გ, ბ წელი ჰმეფა.

მეფე იქმნა ლევან აფხაზეთს ქე გიორგი მეფისა. ხალხ ესე ლევან მძახლობით დაესვა კვირიკეს ქარიკოზსა, და მისცა ასული

თვისი ცოლად დავითს, ძეს კვირიკე ქორიკოსისას: არამედ შემდგომად თვისისა ასულისა სიკუდილისა კვალად ემტერა კვირიკე ქორიკოსს ლევან მეფე, და დაშქრობასს შინა დასწეულდა ბაზალეთს, უკმოიქცა და მოვიდა ქუთათის და მოკუდა მუნ მეფე ლევან ქს. შნზ, ქრ. რფზ:

ი, მეფე დიმიტრი, კბ წელი ჰმეფა.

შემდგომად ლეონ მეფისა დაჯდა აფხაზთა მეფედ ძმა ლეონისა დიმიტრი: ესე დიმიტრი მეფე იყო მხნე, ხაფანი, შემსრთებელი და უღთო. ამის-თჳს ქვე გამსედველ ექმნენ ამას აფხაზნი და მოიუწანეს კოსტანტიზოლიდამ ძმა დიმიტრი მეფისა თეოდოსი. არამედ ვერ შეიძლეს შემუსრვა დიმიტრი მეფისა. არამედ შემდგომად დიმიტრი მეფე-მან დაიზავა ძმა თვისი თეოდოსე, კვირიკე ქორიკოსის გამო და შუამდგომლობითა სვეტის-ცხოვლისა და მუნ მჯდომის კათალიკოსისათა: გარნა უარ ჰყო აღთქმა დიმიტრი-მ და დასწვა თვალი ძმას თვისსა თეოდოსეს და შემდგომად რაოდენისმე ყაშთა მეფობისა მოკუდა დიმიტრი მეფე, ქს. შოთ, ქრ, რჳთ.

ია, მეფე თეოდოსე, ვ წელი ჰმეფა.

შემდგომად დიმიტრი მეფისა უღონო ქმნილთა აფხაზთა უმკვიდრობისა-თჳს მეფეთა მათთა, ვინადგან არდა-რა ვინ იყო, გამოიუწანეს თეოდოსე უთვალო და დასვეს მეფედ აფხაზთა. არამედ შემდგომად ექვსისა წლისა თეოდოსეს მეფობისა, ვინადგან განირყუნა უოველნი წესნი აფხაზთანი მეფობისა მისსა, ამის მიერ ითხოვეს დავით მეფის კურატ-ზალატისა-გან მეფედ აფხაზთა ბაგრატ ძე გურგენისა, ასულის წული გიორგი აფხაზთა მეფისა: მან მოსცა და მოიუწანეს აფხაზეთს და აკურთხეს ქუთათისს მეფედ ქს. შნე, ქრ. სე, და ამ ბაგრატის შემდგომად იქმნ აფხაზეთს მეფობა ბაგრატონთა: ხალო მეფობდნენ აფხაზთა მეფენი ივინი აფხაზეთს წელთა რჳთ: და ამ ბაგრატის ზირველისა მეფობიდამ ვიდრე დაშას ძის დავით მეფისა

და რუსუდანის ძის ნარინ დავით მეფისამდე იყო ერთ-მეუფობის ქვე-
შე სრულიად აფხაზეთი, მეუფობას ბაგრატიონთას და ამ ორთა დავი-
თის განეფისამდე სამეფოთა გარდახდენ წელნი სრად:

ა, მეფე ნარინ დავით, ა, ლვ წელი ჰმეფა.

სოლო დაჰდა ნარინ დავით მეფედ იმერთა ქს. **ჩსთ**, ქრ. **უოთ**,
ამიერით იწოდა დავით და მას ქვემოთნი მეფედ იმერთა და არდა-რა
აფხაზთა: სოლო ნარინ-დავით მეფობდა, ვითარცა აფსწერეთ; და ამ
დავითს გამეფებიდამ, ვიდრე ბრწყინვალე მეფის გიორგის იმერეთის
დაპურობამდე გარდახდენ წელნი ობ, ესრეთ: რამეთუ გამეფდა ნა-
რინ დავით ქს. **ჩსთ**, ქრ. **უოთ** და მოკჳდა დავით მეფე ქს. **ჩსუგ**,
ქრ. **ფიგ**: და შემდგომად ნარინ დავით მეფისა დაჰდა მეფედ ძე
დავითისა უხუცესი კოსტანტინე.

ბ, მეფე კოსტანტინე ა, ლბ ჰმეფა.

ამ კოსტანტინეს წინა-ადუდგა ძმა თვისი მიქელ და არა უტე-
ვებდა მეფობდა და ზურობად იმერეთისა და მიქელ დაიპურა რაჭა,
ლეჩხუმი და არგვეთი და აქჳნდათ დღეთა მათთა მარადის ბრძოლა,
შდილობა და შფოთი და ხდომს ურთიერთთა და იყო ოხრება ქვეყნი-
სა: ამის-თვის შეიჭირვებდენ დიდებულნი ამის სამეფოსანი და ვერა
რითა ჰყვანეს ზანნი მათ შორის იხილა დადიან-მან გიორგი-მ ესე
ვითარება მათ შორის. მამინ მიიტაცა სჯერისთო და დაიპურა თვით
სრულიად ოდიში ანაკოფიადმდე. ეგრეთვე შარვაშიძემ აფხაზეთი და
გურჯილ-მან გურია და სვანთა ერისთავ-მან სვანეთი და განიკვიდრეს
თვისად და არდა-რა ეგდენსა მორჩილებასა შინა იუჳნენ მეფეთასა:
ამისა შემდგომად მოკჳდა დადიანი გიორგიჲ ქს. **ჩტკვ**, ქრ. **ია** და
დასჰდა მის წილ ძე მისი მამია და ამან უმეტესად დაიპურა ოდიში:
შემდგომად ამ შფოთებასა შინა მოკჳდა მეფე კოსტანტინეჲ ქს.
ჩტკვ, ქრ. **იე**.

გ. მეფე მიქელ, გ წელი ჰმეფა.

და შემდგომად მისა გამოეფა ძმა მისი მიქელ. ამან იღვწა კვალად შეერთებად და დამორჩილებად ჰირველსაებრ მათ მთავართა და ერისთავთა. არამედ წართმეუთა და ცვალებთა ვერღა-რა შეუძლო. გარნა დაიმორჩილნა კვალად ხარკის მოცემითა და მოლაშქრედ თვისად, და სხვასა ვერღარა რასისა ეწია, რამეთუ მოკუდა წელსა ქს. ჩტკთ, ქრ. 18:

და ამას მეფესა მიქელს დაშთა ძე მხოლოდ ბაგრატ, რომელსა არა ძალ-ეღვა შეუობა სიმტყირითა და არცა-ღა მოერთვნენ მთავარნი წინა-თქმულნი. არამედ იყო ქუთათისს და მიიტაცებდინ მთავარნი ქვეყანათა და კანიკუენებდინ უფუელნი წესნი იმერთანი: ხლოთ განძლიერდა რა ბრწინვალე გიორგი მეფე, ამან გიორგი-მ განიხილა ესე ვითარნი იმერთა საქმენი, ეზრასა იმერთა შეუობისა თვისისა-თჳს: მაშინ იმენნი, შეიწკებულ იყუნენ ხდომითა და თხრებითა და არცა გიორგი იყო შორეული შემკვიდრე იმერეთისა. ამის-თჳს მისცეს ზირი მტკიცე, ჩამოვიდა და დაიპურა იმერეთი მეფე-მან გიორგი-მ სრულიად ქს. ჩტლ, ქრ. 18: და იყო მის ქვეშე და შემდგომად მისთა იყო ერთ-სამეფოდ ქართლისა-თანა, ვიდრე ომ გიორგი მეფისა, ზ მეფის ბაგრატისამდე, წელი რლ გარნა თუ განდგობდინ და იწოდებდნენ მეფედ, არამედ ირიცხვის ესრეთ, ვინაღ-გან არა იყო სიმტკიცე.

დ, ბაგრატ ერისთავი.

ხლოთ ამ გიორგი მეფისა-გან იქმნა ერისთავად ძე მიქელ მეფისა ბაგრატ და იყო მორჩილებსა შინა გიორგი მეფისასა შორა-ჰანს. შემდგომად მოკუდა დადანი მამია ქს. ჩტმე, ქრ. ლგ, დასვა მის წილ ბრწინვალე მეფე-მან გიორგი-მ ძე მამია დადანიისა გიორგი დადანიად: ხლოთ ამისა შემდგომად მოიფანა ცოლად ასული უვარუვარე ათაბაგისა ბაგრატ მიქელ მეფის ძე-მან, ქს. ჩტნმ, ქრ. მკ, და იქორწინა მის-თანა ნებითა დავით მეფისათა და ამან ბაგრატ შვა

მის-გან ძენი სჳმნი. ალექსანდრე, გიორგი და კონსტანტინე: არამედ შემდგომად მოკუდა ბაგრატ ერისთავბას შინა ქს. ჩტობ, ქრ. ღ: ხოლო შემდგომად ბაგრატის დადგინა მასვე ერისთავბას ზედა დიდ-მან მეფე-მან ბაგრატ ძე ბაგრატ ერისთავისა ალექსანდრე, და ესე ალექსანდრე ერისთავდა მორჩილებას შინა დიდის ბაგრატ მეფისსა: შემდგომად მოკუდა დადიანი გიორგი ქს. ჩტვდ, ქრ. ობ, და მიუბოძა დიდ-მან მეფე-მან ბაგრატ ძეს გიორგი დადიანისსა ვამიეს დადიანობა. არამედ შემდგომად მოსკლისა ლანგთემურისსა და შეპყრობისა დიდის ბაგრატ მეფისა, წარვიდა რა გიორგი ძე დიდის ბაგრატის მეფისა ქართლს, რათა განავოს მუნებურნი საქმენი. ვინაღ-გან იმერეთი აქუნდა მშვიდობით სიმტკიცესა შინა.

ე, მეფე ალექსანდრე, ე წელი ჰმეფა.

მაშინ იცა ვამი ალექსანდრე ძე-მან ბაგრატის-მან, ვინაღ-გან მიეღო ძალი გიორგის ძეს დიდის ბაგრატ მეფისსა, განდვა და დაიპყრა იმერეთი ქს. ჩტვზ, ქრ. ოე, იწოდა მეფედ და ეკურთხა გელათს (რამეთუ ქუთათისი ჯერეთ ეპურათ გიორგისაგეთა), რათა უმეტესად მოიმტკიცოს იმერნი და ბრძოდა ციხეთა იმერეთისთა, რომელნი ეპურნეს მეფეს ბაგრატს და ძეს მისსა გიორგის: მერმე ეზრახა ალექსანდრე დადიან-გურგიელსა, შარვაშიძეს და სვანთა. არამედ არა ინებეს, რამეთუ შიში აქუნდათ ჯერეთ ბაგრატ მეფისა და ეგნენ ერთ-გულეობას მისსა ზედა. განსა აღიხუნა რომელნიმე რციხენი იმერეთისანი ალექსანდრე-მ, თვინიერ ქუთათისისა და მცირედისა შემდგომად მოკუდა მეფე ალექსანდრე ქს. ჩტვთ, ქრ. ოზ, და დაურტყა ცოლისა თვისისა ანსა დედოფლისა-თანა ძე ერთი დიმიტრი.

ვ, მეფე გიორგი ა, ვ, წელი ჰმეფა.

და შემდგომად ალექსანდრე მეფისა დაჯდა შმა მისი გიორგი მეფედ იმერთა. ამან გიორგი უმეტესად დაიპყრა იმერეთი და აღი-ხუნა ციხენი ბაგრატ მეფისა და გიორგისანი და უმეტესად მტდელობ-

და დაშორებისა და შეერთებისა შთა მთავართათა: ამანვე გიორგი-მ დასვა კათალიკოსად არსენი ქს. ჩტუ, ქრ. 68: არამედ რა არდა-რა ინებეს მთავართა შთა შორებითა გიორგი მეფისა. ამის-თვის განიზ-რახა ამან გიორგის ბრძოლა ვამიუ დადიანისა, რამეთუ უკეთუ სძლეს და დაშორებულს იგი, სხვანთა უფულის დაიხურა: შემოვირბნა სპანი იმერთანი, წარვიდა და შთავიდა ოდიშს: დღეს ერთს ეწოდა ვამიუ დადიანი და ძლიერის ბრძოლის შემდგომად იძლია სპანი იმერთა და მოჰკლეს მეგრულთა მეფე გიორგი ქს. ჩტუბ, ქრ 3, ხოლო ლტოლვილნი იმერნი მოვიდენ თვის თვისად: მაშინ განზრახვითა ვამიუ დადიანისთა ჩამოვიდა გიორგი ძე დიდისა ბაგრატ მეფისა და დაიხურა კვლად იმერეთი: ხოლო კოსტანტინე ძე ბაგრატისა და ძმა ალექსანდრე და გიორგი მეფისა და დიმიტრი ძე ალექსანდრე მეფისა ივლტოდნენ ბასიანს და იყოფებოდნენ წელსა ოთხსა მუნ შწირად.

ზ, მეფე კოსტანტინე ზ, ე წელი ჰმეფა.

შემდგომად წელსა ქს. ჩტუვ, ქრ. 3დ. მოსწოდნენ რა იმერნი ბრძოლასა შინა ლანგ-თემურისსა მეფის გიორგისათანა და ამანვე ქორთიკოსა მოკრულა ვამიუ დადიანი და დაჰდა ძე მისი მამია დადიანად: მაშინ შთამოიფანეს იმერთ კოსტანტინე ძე ბაგრატისა და ჰქვეს მეფედ იმერთა: ამან კოსტანტინე-მ დაიხურა კვლად იმერეთი და ადიხუნა ციხენი, რამეთუ იყო გიორგი მეფე უცალოდ თემურ-ლანგისა-გან და კოსტანტინე ამით მცდელობდა გამკვიდრებას იმერეთისსა და შეერთებას თვისად დადიან-გურიელისსა და სვანთასა.

ს, დიმიტრი ერისთავი.

არამედ მოკლეს მეფე კოსტანტინე ჩაღაღანს ანუ ჩაღიანს შინა ქს. ჩტა ქრ. 3თ და ამან არა დაუტყვა ძე. არამედ დაშთა დიმიტრი ძმის-წული კოსტანტინესი და ძე ალექსანდრე მეფისა და მცდელობდა შეუობასა. გარნა იყო ურმა და ვერა დონიერ და არდა-რა

ვინ დაემორჩილებოდნენ მეფობის-თვის. მაშინ უამთა ამით მოცალე, იქმნა გიორგი მეფე თემურ-ლანგის-გან და იხილა იმერეთი ესრეთ, ჩამოვიდა სზითა თვისითა იმერეთს, მიერთო დადიანი შამია და ყოველნი იმერნი. შეიბურეს დიმიტრი და მისცეს მეფესა გიორგის: ხოლო მან არა რაღა აწინა. არამედ წარავლინა ქართლს და დასადგურა სომხითს სარჩოთი და იმყოფებდა მუნ და იმერეთი სრულიად დაიბურა მეფე-მან გიორგი-მ: შემდგომად გიორგისა ებურა მეფესა კოსტანტინეს ნებსა შინა თჳისსა: შემდგომად კოსტანტინესა აღექსანდრეს მეფეს: ხოლო ამ აღექსანდრე მეფესა ესა გიორგი მეფისასა სიჭაბუკესავე თვისსა ესა ქება და შვენიერება სიკეკლუცე დიმიტრის დის თამარისა, ეტრფიანა და მოიყვანა ცოლად და ქმნა ქორწილი მის-თანა: ხოლო მოკლეს რა აფხაზთა შამია დადიანი ქს. ჩუიდა, ქრ. რბ და დაჯდა ქე მისი ღიბარით. მაშინ მეფე-მან აღექსანდრე-მ სიყვარულითა ცოლის თვისისა და ვინად-გან უწყოდაცავერ შემძლებელთა დიმიტრისა, მისცა კვალად ერისთობა იმერეთის დიმიტრის და იყო ერისთავად ესე დიმიტრი მორჩილებასა შინა. აღექსანდრე მეფისასა, ვანტანგისა და გიორგი მეფისასა: ხოლო მოკულა ესე დიმიტრი ერისთობასა შინა, ქე მეფისა აღექსანდრესი ქს. ჩუნე, ქრ. რმგ:

და დასვა მეფე-მან გიორგიამ ქე მისი ბაგრატ ერისთავად, და იყო მორჩილებასა შინა მისსა: არამე ათაბაგ-მან ყვარყვარე-მ გაათაბაგების თვისისა გიორგი მეფისა-გან იწყო ქვე-გამხედველთა მეფისა გიორგის ამის-თჳს ეზრახა ბაგრატ ფარულად რათა განდგეს და აღუთქვას დადიან-გურიელსა განათავისუფლებად მწე ეჳოს იგი ბაგრატს: სონდა ბაგრატს განზრახვა ესე და ჰყოფდა ეგრეთ. ამის-თჳს მოსცეს დადიან-გურიელ-მან, აფხაზთა და სვანთა ზირი მტკიცე მეფედ ყოფისა იმერეთს.

თ, მეფე ბაგრატ, ივ წელი ჰმეფა.

მაშინ ჰაქმანითა ამით განსდგა ბაგრატ და დაიბურა იმერეთი, და ვინად-გან მეციხოვნენი გიორგი მეფისანი არა ეგრძალოდენ ბაგ-

რატს, რამეთუ ბიძა იყო მეფისა და სათნო, გამოასხნა ყოველნი და დაიბურა თვით და შეაყენა მეციხოვნე გუშაგნი თვისნი: ამისი მცნობელი მეფე გიორგი, შეკრებული სზითა ჩამოვიდა იმერეთს და რა არდა-რა მოერთო ათაბაგი ფვარეფარე, ეწყო სზითა იმერთათა ბაგრატ ჩინოვს, ქს. ჩუაბ, ქრ. რნ, და ძლიერისა ბრძოლისა შემდგომად იძლია გიორგი მეფე და ივლიტოდა ქართლსავე: ხოლო ბაგრატ გამარჯვებული მოვიდა ქუთათისს, აქა მოერთვნენ დადიან-გურჯიელ-ათხაზნი და სვანნი და აკურთხეს, სრულიად იმერთა სათნო ჩინებითა მეფედ. ამის-თვის აღურრულა მთავართ მათ აღთქმული თვისი და განთავისუფლდნენ, თვინიერ ლაშქრობისა და ქვე-გამწესებისა მეფისა და იქმნა იმერეთი მიერთ ერთ-მეფედ და ოთხ-სამთავროდ ანუ სათავადოდ, რამეთუ მიიღო დადიან-მან ოდიში, გურჯიელ-მან გურია, შარვაშიძემ აფხაზნი და ჭიჭინი და გელაძან-მან სვანეთი, და ბაგრატ მეფობდა მათ ზედა ესრეთ: ხოლო მოვიდა ამ ბაგრატიან-თანა ათაბაგი ფვარეფარე, ლტოლვილი გიორგი მეფისა-გან: ამან ბაგრატ ჰატვიით შეიწინა. არამედ მოვიდა რა თავრიუ-გილაქი და თემურ და მოაოხრეს გიორგი მეფე. მაშინ უშველა ბაგრატ მეფე-მან ფვარეფარე ათაბაგს, შთავიდანს სამცხეს და დაიბურა ათაბაგ-მან სამცხე და ბაგრატ უკმოქცა იმერეთსავე: არამედ შარადის აძლეგდა ნიჯადს ათაბაგს, რათა დაიბოროტოდა ფვარეფარე-მ ერისთავნი გიორგი მეფისანი: შემდგომად შეიბურა გიორგი მეფე ფვარეფარე ათაბაგ-მან. მაშინ შეიკრიბა სვანნი ბაგრატ მეფე-მან და შთავიდა ქართლს და დაიბურა სრულიად ქართლი, ქს. ჩუაგ, ქრ. რნდ, და დაიწყო ჰერობად კახეთისა. არამედ განუტევა ბაადურ ათაბაგ-მან მეფე გიორგი, და მოჭყევა თვით სზითა, რათა დაიბურას ქართლი და ბრძოლს ბაგრატ მეფისა გიორგი მეფე-მან: იხილა ეს ბაგრატ მეფე-მან, არა ინება ბრძოლა, წარმოვიდა და მოვიდა ქუთათისს.

ხოლო მოკუდა დადიანი ლიპარიტ ქს. ჩუო, ქრ. რნწ, და დაჯდა ნებოთა ბაგრატ მეფისათა ძე მისი შამანდავლე და წინარე მოკუდა მეფე გიორგიცა ქართლისა და მეფე კოსტანტინე არა უტევებდა ბაგრატ მეფესა ლიხის აქეთს მთის ძირობათა. ამის-თვის შეიკრიბა მეფე-მან ბაგრატ სრულიად სვანი იმერთანი და ჩავიდა და დაიბურა შიდა-ქართლი: ხოლო კოსტანტინე-მ განამაგრა ტფილისი და სომ-

სითი და ბრძოლენ ურთიერთს. მასინ საგ-ჭეო ბაკრატ მეფე-მან კახ-
ბატონის გიორგის-თანა, რათა მომსმენელ იუოს ბაკრატისა და მი-
იღოს კახეთისა, რომელი უზურავს კოსტანტინე მეფესა: შემდგომად
ნოკუდა დადიანი შამანდავლე, ქს. **ჩუოდ**, ქრ. **რამ** და დაჯდა ბიძ-
მისი ვამიე დადიანად, სათნოთივე ბაკრატ მეფისათა: სოლო ამან
ვამიე დადიან-მან არდა-რა ინება განძლიერება უმეტესად ბაკრატ მე-
ფისა, შემოიკრიბა აფხაზნი და გურიელი და უწყო კირთესა, ოხრება
და დაპყრობა იმერეთსა: ესმა ესე ბაკრატ მეფესა ქართლს მეფოსა
და წარვიდა მსწრაფლად სპითა დიდითა, რამეთუ წარითანნა ქართველ-
ნიცა და მისრულს ოდიშს ეწყო დადიანი ვამიე და იქმნა ძლიერი ქს.
ჩუოზ, ქრ. **რამ** და მოსწყდნენ მრავალნი: შემდგომად იძლია და-
დიანი ვამიე. მასინ შევიდა ბაკრატ მეფე ოდიშს, აღიხუნა ციხენი
და დაიპყრა ოდიში: ამისი მხილველი დადიანი ვამიე ევედრა და
აღუთქვა ერთგულად მორჩილება ფიცით, რათა ჰქოს იგივე დადიანად
და, ვინაღ-გან ბაკრატ მეფეს აქუნდა სხვა განზრახვა ქართლსა ზედა
დაადგინა ვამიევე დადიანად, თუცებული ერთგულობასა ზედა. მერმე
წარმოიყვანა დადიანიცა სპითა თვისითა და მოვიდა ქართლს უძლიერე-
სად და ბრძოდა ციხეთა კოსტანტინე მეფისათა, ვინდა დაპყრობად.
არამედ წელსა ქს. **ჩუოზ**, ქრ. **რამ**, მოვიდა უზუნ-ასან ეგენი: ამის-
მან მცნობ-მან ბაკრატ მეფე-მან არდა-რა ინება ბრძოლა უზუნ-ასან
ეგენისა, ვინაღ-გან კოსტანტინე მეფეცა მივიდა მის-თანა და მისცა
ციხე ტფილისი, უემოიქცა და მოვიდა რაჭას, დასნეულდა მუნ და
მოკუდა ქს. **ჩუოზ**, ქრ. **რამ** და დაფლეს გელათს.

ი, მეფე ალექსანდრე ბ, ლბ წელი ჰმეფა.

სოლო შემდგომად ბაკრატ მეფისა დაჯდა მეფედ ძე ამისი.
ალექსანდრე და ინება გურთხევა. ამის-თვის მოწყოდა დადიან-გუ-
რიელსა, შარვაშიძეს და გელათს. არამედ დადიან-მან არდა-რა ინება
მოსვლა: ეგრეთვე გურიელ-მან და სხვათა: იხილა ესე კოსტანტინე
მეფე-მან იმერთა შინა ვითარებანი, შეიკრიბნა სპანი და ეზრახა დადიანსა,
ჩამოვიდა იმერეთს ქს. **ჩუოთ**, ქრ. **რამ** და მიერთნენ უფელნი

იმერნი, ვინად-გან დადიანსა მიეცა ზირი მტკიცე: ამის-თჳს ვერდა-რს
წინა-აღუდგა ალექსანდრე და წარვიდა სიმაგრეთა შინა. ხოლო კოს-
ტანტინე შეეუ-მან დაიბურა იმერეთი, მოერთო დადიანიცა და მისცეს
ციხე ქუთათისისა, რამეთუ არა კეთილი იყო ბაგრატის-გამო დადიანი
ალექსანდრესი, ვინად-გან დაამდაბლა ბაგრატ დადიანი: შემდგომად
ამისა მოკრდა დადიანი ვამიე ქს. ჩუზბ, ქრ. რა რა დაჯდა ძე შა-
მანდავლე დადიანისა ლიპარიტ დადიანად: მერმე კვალად მოკრდა
გურიელი კახბერცა ქს. ჩუზგ; ქრ. რა და დაჯდა ძე მისი გიორ-
გი გურიელად. ამასვე წყლს იძლია კოსტანტინე შეეუ ვგარეყარე
ათაბაგის-გან: მაშინ შემოვირბა რაჭა, ლეჩხუმი ალექსანდრე ძე-მან
ბაგრატ მეუისა-მან, მოვიდა და აღიღო ქუთათისი ქს. ჩუზდ, ქრ.
რა, დაჯდა შეეუდ, ეკურთხა და დაიბურა იმერეთი: არამედ დადიან-
მან კვალად არა ისება მეუობა მისი და მოიწვია შეეუ. კოსტანტინე
დახერობად იმერეთისად: უსმინა დადიანსა შეეუ-მან კოსტანტინე-მ და
ჩამოვიდა კვალად სზითა იმერეთს ქს. ჩუზს, ქრ. რა, აქეთ მოვი-
და ლიპარიტ დადიანი ოღიშით. ამარ ვერდა-რა ბრძოლა უყო ალექ-
სანდრე შეეუ-მან და წარვიდა კვალად სიმაგრეთა შინა: მაშინ მოერ-
თო დადიანი და სრულიად იმერნი შეეუსა კოსტანტინეს. აღიღო კვა-
ლად ქუთათისი და მოსცნეს სრულიად ციხენი იმერეთისანი და დაად-
გრა ქუთათისს, რამეთუ არდა-რა ენება წარსლვა, რათა განიმაგრეს
და განიმტკიცოს იმერეთი და ბრძოს ალექსანდრე და მოსზოს იგი:
არამედ ქუთათის მეოფსა მიერთვა შეეუსა კოსტანტინეს მოსლვა
სზასტეტის ასანბეგის ეეენის-გან და მოდგომა ტფილისისა მის-გან
სზითა, ქს. ჩუზზ, ქრ. რა, ამის-თვის დაუტევა იმერეთი, წარვი-
და ქართლს და ბრძოდა თათართა: ხოლო ალექსანდრე ეზრახა იმერ-
თა და დადიანსა, ჩამოვიდა და დაიბურა იმერეთი კვალად, აღიღო
ქუთათისი და ყოველნი ციხენი იმერეთისანი, ვინად-გან კოსტანტინე
შეეუ უცალო იყო. მერმე დაეზავა დადიან-გურიელსა. ამით დაიმშვი-
და იმერეთი და დაიბურა უმტკიცესად და დაიმორჩილნა აფხაზნი და
სვანნიცა. გარსა არა ეკოდნად, ვითარცა ენება: ხოლო უშვა ალექსან-
დრე შეეუსა დედოფალ-მან თამარ ძე ბაგრატ ქს. ჩუუე, ქრ. რზგ
შემდგომად ამისა უშვა ძე დავით; ამან ალექსანდრე-მ იხილა ბრძო-

ლითა და შოთაებრთა ვერა რა ბედნიერება თვისი და დამშვიდა იმერეთი. მერმე კასტანტინე მეფისა-თანა ჭეო ზავი და სიყვარული ერთობისა მერმე შესცვალნა ურჩნი და რამელნიმე მოსზნა და უმკვიდრნი ჭეუნა და დაადგინნა ერთ-გულნი და მისანდონი თვისნი და შოიშტვიცა ამითი იმერეთი. ეგრეთვე დამოკრიფნა და დან-გურიელნი და მთავარნი სხვანი, ივინი ლაშქრობათა, ხადრობათა და შეფედ მათთა ხმობითა მსახურებათათა: ხოლო შემდგომად კასტანტინე მეფისა გარდაცვალებისა, მოიხსენა ალექსანდრე მეფე-მან შური: შირველი, შემოიკრიბნა სზანი, გარდაუხდა ქართლს და აღიღო გორგი. ქს. ჩოო, ქრ. რჳს და იწყო ზერობად ქართლსა, რამეთუ არა-ვინ წინა-აღუდგებოდა. ვინაღ-ვან დავით მეფე იყო ღმობიერ და უშოთა-ველი კაცი, მის-გამო: მაშინ ამავე ქორონიკონს მოუხდენ ჩინნი იმერეთს და მოარბიეს სრულიად: ესე ესმა ალექსანდრეს ქართლს მეფოს, უგმოიქცა და მოვიდა იმერეთს მოწვევებად მათდა. არამედ მათ არდა-რა ესწრა და განემზადებოდა შურის-გებად და ბრძოლად ჩინთა ზედა, დასწეულდა საღმობითა ძლიერითა და მოკრდა მეფე ალექსანდრე ქს. ჩოი, ქრ. რჳს, დაუტევნა ძენი ბაგრატ, დავით და ვასტანგ: ამასვე ქორონიკონს მოკრდა ცოლი მისი დედოფალი თამარ და დამარხეს გელათს.

ია, მეფე ბაგრატ გ, 6 წელი ჰმეფა.

დაჟდა ქე ალექსანდრე მეფისა ბაგრატ მეფედ იმერთა და დანი-ურა სრულიად იმერეთი. არამედ და დან-გურიელს ეზურათ საზღვარნი თვისნი და იუჩნენ მოჩილებასა ბაგრატ მეფისსა, ვითარცა ვსთქვიით: წელსა ქრ. ჩოიბ, ქრ. ს, მეფობასა ბაგრატისსა მერქეს გამოვიდა სზანსტვი სულტან სელიმის სზითა უამრავლითა და მოადგა სამცხეს: ამას მიეგება ათაბაგი მზე-ჭაბუკე, მოუძღვა და ჩამოიყვანა ფეხსათსა ზედა იმერეთს. ხოლო ბაგრატ მეფე ვერ წინა-აღუდგა და უკურიდა სიმაგრეთა შინა და დანიზნა იმერეთი. გარნა მოსრულთა რსმლთა დასწევს ქუთათისი და გელათი. მერმე მოახრჩეს, მოსწვეს, მოს-რჩეს და მოსტყვევნეს, სადა ვინ ჰზოფნეს იმერეთსა შინა და უკუნ-

იქცნენ მასვე გზასა ზედა და წარვიდენ: შემდგომად წარსვლისა მათისა ჩამოვიდა ბაგრატ მეფე, განაგო იმერეთი და დააშენა ხინანის იმერნი: ამასვე ქორთნიკონსა მოკუდა დადიანი ლიპარიტ და დაჯდა მამია დადიანად ნებითა ბაგრატ მეფისათა: კვალად მოკუდა ამასვე ქორთნიკონს გურიელი გიორგი და დაჯდა მამია გურიელად, სათნო ყოფითა ბაგრატ მეფისათა: ამასვე წელსა წარვიდა მეფე ბაგრატ დასახმის გვარად სპითა ქართლს, რამეთუ ძმა-მან მის-მან ვახტანგ ივლით რაიძე ბაგრატისა-გან და წარვიდა ქართლს: ამას ვახტანგს წარჭევენ მრავალნი წარჩინებულნი და ახსაურნი: მიუხდა ბაგრატ მეფე მახას მეფეს ვახტანგ და იყო ბრძოლა ძლიერი: მერმე იძლია ვახტანგ ახრამელ შუამდგომელობითა დაფით მეფისათა სავ-ჭევეს. წარმოიყვანა ძმა თვისი და მოვიდა იმერეთს ბაგრატ, და იყოებოდა მშვიდობით: შემდგომად შემოიკრიბნა კათალიკოს-ეპისკოპოსნი იმერეთისანი ბაგრატ მეფე-მან და ჭეო გელათი სავებისკობოსად და დასვა სავარელიძე მელქისედეკი, ქს. ჩუათ, ქრ. სწ: ამისა შემდგომად წარვიდა მამია გურიელი ქართლს, რათა ჭეოს დაფითს მეფესა და კახ-ბატონს ჯეფანს შორის სავი. ახრამელ ეწყო დაფით მეფე და იძლია მეფე ქს. ჩუკ, ქრ. სწ: მერმე სავ-ჭეო მათ შორის და მოვიდა გურიას.

ხოლო ესე მეფე ბაგრატ იმერეთა, გიორგი ქართველთა და ლევან კახთა წარვიდნენ იერუსალიმს, ვითარცა აღესწერეთ ყოფილი: შემდგომად შეიკრიბნენ დადიანი მამია და გურიელი მამია და წარვიდენ ჯიქეთს სპითა, რამეთუ ეკირთებოდნენ იგინი ოდიშს და გურიას, ზღვით ნავებითა მისრულთა ჯიქეთს, ეწევნენ ჯიქნი სიმაგრით-გამო, ჭევეს ბრძოლა ძლიერი და აოტნეს სპა იმერთა, მოკლეს დადიანი მამია და შეიპურეს გურიელი მამია და აღიღეს ალაფი და იავარი მათი ქს. ჩულბ, ქრ. სკ: ხოლო ნეშტნი, ლტოლვილნი სპანი მოვიდნენ და დასვეს ოდიშს დადიანად ლევან და გურიელი მამია დაიხსნა ვეცხლით ძე-მან მის-მან როსტომ და მოვიდა გურიასვე: ამისა შემდგომად მოკუდა გურიელი მამია ქს. ჩულდ, ქრ. სკბ და დაჯდა როსტომ ძე მისი გურიელად: ხოლო ამასვე ბაგრატ მეფე-მან დასვა ერისთავად რაჭას ჩხეიძე შოშიტა და მისცა რომელიმე სახსრო დაბანი და რახე მანდა, რამეთუ აქამომდე იყო რაჭა სამეფოდ და კვალად ჭეო

საკრისთოდ: შემდგომად შემოიკრიბნა ბაგრატ მეფე-მს სრულიად სპანნი იმერთანი დადიან-გურიელითა, ვინად-გან იხილა შეაგება სამცხისა შინსიძილის დეგალის-გან და კვალად მოიხნესა შური მხე-ჭაბუკათაბაგისა, რაჟამს მოუძღვა ოსმალთა და ევარუფარე ათაბაგისა.

რამეთუ მიჰყვა გიორგი მეფეს იერუსალიმს და არა ამას და წარვიდა დაზერობად სამცხისა: მისრულს ეწეო მურჯანეთს ათაბაგი ევარუფარე და იქმნა ბრძოლა ძლიერი, ქს. ჩოღე, ქრ. სჯრ, იძლივა ათაბაგი და შეიპურა ევარუფარე ისაკ ათოუშელაძე-მან, მეწლე-მან გურიელისა-მან და მოართვა რესტომ გურიელს და რესტომი მოართვა ბაგრატ მეფეს: ხოლო ბაგრატ მეფე-მან ხატომარ-ჭეო ათაბაგი და დაიპურა სამცხე და იყოფებოდა მუნ. მაშინ მისცა გურიელს აჭარა და ქანეთი, წარვიდა და დაიპურა გურიელ-მან იგინი და ბაგრატ მეფე განაგებდა სამცხეს: ხოლო მოვიდა რა მასთამაზ ლუარსაბ მეფესა ზედა და უკუნქცუული დადგა ყარაბაღს, წარვიდა მეფე ბაგრატ ყარაბაღს და მოვიდა წინაშე მასთამაზისა და ითხოვა შეწევნა და უკეთუ მოსტეს დაუმორჩილეს მან ბაგრატ ყოველი საქართველო: მაშინ მასთამაზს არა აქჳნდა უამი, ვინად-გან აქჳნდა სპარსეთს განდგომილება. არამედ აღუთქვა შეწევნა ბაგრატს და მოსცა ნიჭი და წარმოაგლინა დიდ-ხატივ-ცემული და მოვიდა სამცხესვე, აღიღო ციხენი სამცხისანი და დაიპურა თვისათ: ხოლო ქაიხოსროს ძეს ევარუფარესსა მოხივარს მისცა ხონთქარ-მან მუსტაფა ფაშა სპითა დიდითა და ზარბაზნებითა დიდ-დიდითა: ამის-მან მცნობ-მან ბაგრატ მეფე-მან მოუწოდა იმერთა და შემოკრებენ მისწრაფლად და გურიელიცა მათ-თანა: არამედ დადიან-მან ლევან არღარა ინება მოსდგა სპითა თვისთა, ვინად-გან მიიღო გურიელ-მან ქვეყანა. ამის-თჳს ამან მიხეც-ჭეო: „რა ნიჭი არს ჩემად, რამეთუ მოვსწუდე სპითა ჩემითა:“ გარნა ბაგრატ მეფე ეწეო ოსმალთა და ბრძოლასა სასტიკ-ფიცხელს იძლივნენ ოსმალნი და მოსრვიდენ იმერნი სპითა მახვილისათა, აღიღეს ალაფი ურიცხვი და ზარბაზნები წარკვანდა იმერეთს ბაგრატ: ესმა ესე ყოველი ხონთქარსა, განრისხნა მოწვეუტისა-თვის სპათა თვისთა და წარმოაგლინა აზრუმი დიარბეჭიძის ფაშანი სპითა სუას აქათითა: მაშინ ბაგრატ შეიკრიბა ყოველითა ძლითა თვისითა. არამედ არცა აწ მოვიდა

დადიანი მიზეზითა მითვე, ამის-თვის ბაკრატ ევედრა ლუარსაბ მე-
ფესა, რათა შვე-ეფოს: უსმინა ლუარსაბ და მოვიდა სპითა თვისითა;
განინხარა ბაკრატ და წარვიდნენ ზოგად: ხოლო ოსმალნი დახანაკე-
ბულ-იუზენ ბასიანს, ეწვევნენ ურთიერთას სოხოსიტას ზედა ქს.
ჩემე, ქრ. ხლგ. არამედ დაუმოკრიბებლობითა და ცილებითა და
დალატითა მესხთათა იძლივნენ საქართველასანი, ვითარცა აღვსწერეთ
და მოკლეს ძე გურიელისა ქაიხოსრო და მოსწვეტიტნეს სპანი ურიც-
ხენი. ხოლო ნესტნი ივლიტოდენ ითვის თვისად და ბაკრატ მოვიდა
ქუთაისს.

მერმე კვლად გარდავიდა მეორე წელს ბაკრატ მეფე სამცხეს:
წარმოსვენა აწფრისა ლუთვის-მშობელი ციხე-ჯვარს და ვერ-ღარა
დაიპურა სამცხე, ვინად-გან ციხენი სრულიად დაეპურათ ოსმალთათა,
უგმობიქცა და მოვიდა ქუთათისს: შემდგომად მოუწოდა მეფე-მან ბაკ-
რატ ლევან დადიანსა, რეცა დაბაზობად და შეიპურა იგი ზაკვით,
რამეთუ შური აქვდა მიერ ჟამით, რაჟამს არა შეეწია ბრძოლასა ზე-
და ოსმალთასა და ზატომარ-ჰეო, ქს. ჩემე, ქრ. ხლდ: ესე აუწვა
გურიელსა. „შევიპურა დადიანი, წარმოვედ და დავიპურათ ოდიში და
კერძონი შენნი მოგანიტო, შენ დაიპურა, ვითარცა გნებავს:“ რამეთუ
ენება ბაკრატს კელთ-გდება მისიცა და ჰეოს უოველი იმერეთი ერთ-
საბრძანებლად, ვითარცა ზირველ. არამედ აგრძნა ესე გურიელ-მან და
განიზრანა: „უკეთუ მოსრას ტომი დადიანთა და დაიპურას ოდიში
ბაკრატ, მაშინ იქმნას ჩემ-ზედაცა მოცალედ და მიმიღოს მუცა
გურია:“ ამის-თჳს მოუმცნო ბაკრატს: „ოდეს ვაწვევინით ოსმალთა,
მიერ ჟამით-გან მიზეზობენ და უმეტეს ათაბაგი აწ უკეთუ დაუტეო-
ქვეყანა ჩემი, მოვიდნენ და მიმიღონ. ამის-თვის ვერ ძალ მიცს მო-
სლვა, გარნა განვიზრანავ, რათა შემოიბტკიცო დადიანი ფიცით და
განუტეო:“ ამის სმენელი ბაკრატ განრისხნა და ინება აღმოხდა თვალ-
თა დადიანისა. არამედ შეერთებისა-თჳს გურიელისა და ოდიშართა
ვერღარა ჰეო და ზატომარ-ჰეო გელათს სამრეჯეოსა შინა: მაშინ
ჩხვიძემ ხოფილანდრემ განზრანავითა ათაბაგისათა, რამეთუ შურობდა
ქაიხოსრო ბაკრატს, გამოაზარა დადიანი და მოიუფნა ახალ-ციხესა:
ამის-თვის ქაიხოსრო ათაბაგი ეზრანა გურიელს; ზავ-ჰეო მის-თანა,

მისცეს გზა დადიანს: მან აღუთქვა და წარმოიყვანა ოდიშს და დაიბურა თვისავე ლევან დადიან-მან: ესე შეუძნდა ბაგრატ მეფესა, ვინადგან ვერღა-რა ეწია თვისსა ნებასა.

ხოლო შემდგომად მოვიდა სხვა ხონთქარისა გურიასა ზედა, რათა შურ-ავონ. ვინადგან მიჰყვა ბაგრატ მეფესა და მოსწუვიტნა სხვანი ოსმალითა, მიუღეს გურიელს ჭანეთი, დაუწიეს შენება ციხისა ბათუმს: ესე აცნობა გურიელ-მან ლევან დადიანს და მეფესა ბაგრატს: „უკეთუ მძღონ მე, მოიწვიან თქვენზედაცა, ამის-თჳს შემეწიებით.“ მაშინ დადიან-მან კეთილის-თჳს, რომელი ჰყო მის ზედა გურიელ-მან შეიკრიბა სხვანი და წარვიდა შეწევნად. არამედ ბაგრატ მეფესა შეუძნდა ესე, რამეთუ არა კეთილობდა მის-თჳს გაერთება მათი. გარნა ამნაცა წარუვლინა მთა თვისი ვახტანგ, ფე მსედროთა გურიელსა და ამცნო ვახტანგს, რათა ჰყოს ზაკვა ვითარამუ მათ შორის, რათა არა შეითქნენ დადიან-გურიელი: ხოლო მისლვადმდე ამათსა ეწყო გურიელი ოსმალითა და თავ-დასსებით აოტნა ოსმალინი ხმელეთსა ზედა და მოსრნა იგინი და სხვანი შევიდნენ კატარღებთა შინა და განვიდნენ ჭოროხს იქით: მაშინ მდინარე ჭოროხი მდიდრობდა, რამეთუ მდინარენი განდიდებულ იუჴნენ. ამის-თჳს ვერღა-რა განვიდა გურიელი, მივიდნენ ოსმალინი, დაუწიეს შენება უმეტესად ციხესა გონიას: ხოლო ვახტანგ მისრულ-მან საჯავახოს უწყო სრასვად დადიანსა რიონის თვალსა ზედა მდგომს სპითა ოდიშ-აივნაზათათა: „ვინადგან ვარ ფუტებული შენდა აწ უწყოდე თუმცა შეიკრიბნეთ შენდა გურიელი, აქვს გურიელისა-გან ჰირი მამსა ჩემსა, დაგესხმის იგი, ანუ მოგაკუჴდინებენ და ანუ შეგიზერობენ:“ მაშინ მეგრელთა არღა-რა გამოიკითხეს ზაკულება ესე, უკუნიქცნენ ფოთიდან და წარვიდნენ თვისად და ვახტანგ მივიდა გურიელისა-თანა: არამედ გურიელს აღუძნდა უკუნიქცევა დადიანისა, რამეთუ ნავებითა თვისითა არა ძალ-ეღვა განსლვა გონიას და ბრძოლა ოსმალითა და განზავრება გურიისა: ამისი მხალველი ვახტანგცა წარვიდა იმერეთს. ხოლო ოსმალითა ადაშენეს ციხე გონია და შემოვიდნენ, მოსწუვიტნეს და მოსტევევნეს ჭანეთი და აჭარა, და დაიბურეს თავისად, რამეთუ ეპურა იგინი გურიელსა: ამისა შემდგომად მოკუდა მეფე ბაგრატ ქს. ჩფმძ, ქრ. ხლგ და

დაუტყვნა ძენი ორნი. გიორგი და კოსტანტინე და დამარხეს გელათს.

იბ, მეფე გიორგი ბ, ლხ წელი შმეთა.

შემდგომად მეფისა ბაგრატისა დაჯდა ძე ამისი გიორგი მეფედ: ამან გიორგი-მ შიიწო იპერეთი და დაიხზა: დადიან-გურიელი და იყო მშვიდობით: შემდგომად მოვიდა მეფე ლუარსაბ ლტოლვილი შსთამარისა-გან, ქს. ჩფნგ, ქრ. სმდ, ხინსად. შემდგომად მოკუდა ალექსანდრე ძე გიორგი მეფისა ქს. ჩფნწ, ქრ. სმგ: ამისივე შემდგომად იშვა ძმის-წული მეფისა გიორგისა და ძე კოსტანტინესი რასტამ, ქს. ჩფაა, ქრ. სმთ: ამსვე წელსა მოკუდა ცოლი გიორგი მეფისა, შემდგომად სავ-ჭყო გიორგი მეფე-მან და ათაბაგ-მან ქახოსრო-მ და მისცა გიორგი მეფე-მან აწვევრის დჷთისამშობელი, ქს. ჩგაბ, ქრ. სრ. შემდგომად ამისი მოიყვანა გიორგი მეფე-მან. ცოლად ჩერქესის ბატონის ასული რუსუდან და იქმწინა მის-თანა ქს. ჩფაგ, ქრ. სნა: კვლად შემდგომად ამისა მოკვდა გურიელი რასტამ ქს. ჩფად, ქრ. სნბ და დასვა გიორგი მეფე-მან ძე რასტამისა გურიელად გიორგი: და უშვა გიორგი. მეფესა რუსუდან ძე ბაგრატ, ქს. ჩფაე, ქრ. სნგ: ხოლად შემდგომად რასტამ გურიელისა სიკუდილისა განუტევა ცოლი თვისი ლევან დადიანის ძე-მან გიორგი-მ ასული რასტამ გურიელისა და წავგარა ბიძასა თვისსა ბათულისა ცოლი სიკეკლუცისა-თვის და შეირთო თვით და ამით იქმნა მტერობა მათ შორის და შემდგომად შფოთებისა სავ-ჭვევს დადიან-გურიელ-მან და მისცა ლევან დადიან-მან ასული თვისი გიორგი გურიელსა ცოლად და იქმნა ამით მშვიდობა: შემდგომად განუტევა გურიელ-მანცა ცოლი თვისი ასული ლევან დადიანისა შურის-თჯს წინათქმულისა და მტერობითა დადიანისათა კმწახლა მეფესა გიორგის, რამეთუ ჭეჭანდა მეფესა გიორგის მუსადია ქჷრივი და მისცა იგი გიორგი გურიელსა ცოლად და დაიმოყრნენ ამით: ამის-თჯს შიიწო ვახტანგის ძის ძე-მ ხოსრო-მ დადიანი და ამან იშველა ჭილაძე ვაწაწ ლიპარტიანით ოდიშკით. ესენი ყოველნი დალატად დაესხნენ გიორგი მეფესა იანეთს და იქმნა ბრძოლა ძლიერი: ვერა რაი ავნეს

გიორგი მეფეს. არამედ იფლტოდნენ ივინივე ქს. ჩოუღ, ქრ. სნგ და მოისრფოდნენ მახვილითა.

მაშინ იწყო მეფე-მან გიორგი მტერობა გურიელთ-თურთ დადინსა-ზედა. ვერდა-რა შეუძლო დადინ-მან წინა-აღმდგომს და წარვიდა სტამბოლს: შევიდნენ და დაიბურეს ოდიში მეფე-მან და გურიელ-მან: არამედ მწე-ეფო დადინს ხონთქარი, მოსცა ახრუმ-ტრაპიზონის სპანი და მოვიდნენ სტეპეჟლას ზედა: შეშინდა გურიელი სიდიდის-თვს სპათათა, დაუწყო დადინს ვედრება, რათა ზაგ-ჭეფს და არა მოუხხრონ ქვეყანა. არამედ დადინ-მან სთხოვა სისხლი განტეგების-თვს ასულის თვისისა და აღუთქვა. ზაგ-ყოფა: უღწოთ ქმილ-მან გურიელ-მან მოსცა სისხლად ჰ დრაჭკანი. ზაგ-ჭეფ მოს-თანა, მოუძღვა გურიელი და დაიბურა ლევან კვალად ოდიში: ხოლო მეფე-მან გიორგი-მ მოუწოდა ჯავახს ჭილაძეს, მოჭკვალა იგი შურის-ათვს წინათქმულისა, რამეთუ მიმდგომიცა იყო დადინისა და დაიბურა მამული ჯავახ-ჭილაძისა მეფე-მან გიორგი-მ: ესე აღუძნდათ დადინ-გურიელსა, შეითქვნენ და მოვიდნენ სპითა და არა აუფულებდენ გიორგი მეფეს მამულსა ზედა ჭილაძისსა. არამედ ნახევარნი დაიბურა დადინ-მან და ნახევარი გურიელ-მან: ამისა შემდგომად მოკრულა ლევან დადინი ქს. ჩოუღ, ქრ. ს.ა, რამეთუ უბრკამ ცხენსა მისსა ნადირობასა შინა და შემუსრა კისერი მისი და დაჯდა ძე მისი გიორგი დადინად: ხოლო გიორგი მეფე-მან მოგვარა ძესა თვისსა ბაკრატს ცოლად დაა დადინის გიორგისა და ასული ლევანისა და აქორწინა მისთანა ქს. ჩოუღ, ქრ. ს.ა: ამასვე ქორთნიკონს იშვა ძე გიორგი მეფისა რუსუდანისა-გან ლევან. არამედ ესე შეერთება მეფისა და დადინისა შეუძნდა გურიელს და გარდაბიჯა დადინს ძმა მამია და მოიყვანა გურიას, შერთო დაა თვისი ცოლად. მერმე შემოიკრიბნა სპანი გურიელ-მან, მიუხდა დადინს ზუგდიდს, კვეკათა დადინიცა. არამედ ბრძოლასა იძლია დადინი გიორგი და იფლტოდა აფხაზეთს: ხოლო დაჯდა დადინად მამია ძმა მისი. ეზრახნენ მეფე გიორგის მამია და გურიელი, რათა სთნდეს ესე ესრეთ და მოსცეს რომელი ეპურა ჭილაძისეული დადინსა: ესე სათნო იყო გიორგი მეფე-მან, ვინად-გან მამიაცა იყო მძახლი და მოსცათ ნება და ჭევეს ზაგი მეფე-მან და

დადიან-მან და გურიელ-მან: შემდგომად იშოვა ნიჯადი გიორგი დადიან-მან აფხაზნი, ჯიქნი და ჩერქეზნი და მოვიდა ოდიშს: ესე აცნობა დადიან-მან გურიელს და გურიელ-მან წარუვლინა სპანი თვისნი მამია გიორგი დადიანს, იძლია კვალად გიორგი და წარვიდა აფხაზეთს.

ხოლო მოკუდა მეუის გიორგის ძე ბაკრატი და დედოფალი დედა მისი რუსუდანი ქს. ჩოლო, ქს. სამე, ამასვე ქორთნიკონს მოკუდა კათალიკოზი ევდემონ. ამასვე წელს გამოვიდა ლალა-ფაშა წარმოავლინა სპანი იმერეთს ზედა დაზერობად: ამით შემოვლეს ქარბთლი. ამისი მცნობი გიორგი მეფე წარვიდა სპითა მოსწრაფედ და შეუკრა მთა ლიხის და მოვიდნენ ოსმალიცა, დაუწიეს ბრძოლა იმერთა სიმანგრიტ-გამო და მოსრვიდნენ მრავალთა ოსმალთა: შემდგომად იძლიენ ოსმალი და მოსწუგეტდიან იმერნი, აღიდეს ალაფი დიდი და მოვიდა გამარჯვებული მეფე გიორგი ქუთათისს: ხოლო დადიანი გიორგი უღობო-ქმნილი, ევედრა გიორგი მეფეს, რათა მწიკუქმნას მას, აღუთქვა მეფე-მან და აუწია გურიელს. მაშინ გურიელ-მან მოუთხრა მეფეს: „გიოთარცა განუტევე დაჲ მისი და მივეც სისხლი, ეგრეთვე მანცა განუტევა დაჲ ჩემი, მომცეს ნასისხლი ჩემი და მე დავარწმუნო მამიას და ვუოთ იგივე დადიანადვე:“ ხოლო ესე მოუთხრა უფიქრი მეფე-მან გიორგი დადიანს და დადიან-მან უფიქრი აღუთქვა. არამედ სთხოვა მეფეს ცოლის დაჲ თვისი, რომელსა ზრდიდა მეფე, რათა მისცეს ცოლად და მით იქმნეს სარწმუნოდ: ხოლო უკეთუ არა რით დავარწმუნოს უფად ამისა. ამის-თვის მისცა მეფე-მან ცოლის დაჲ თვისი გიორგი დადიანს და ოქრო იგი ნასისხლი დადიან-მან უკუნ-სცა გურიელს. და ვინად-გან მწირობდა დადიანი და არა აქვდა ეკოდენი, მის-თვის მისცა ხოფი. ვიდრე ამოვიდეს ფასი ოქროსა მის: მერმე ზავ-ჭყვეს მეფე-მან და გურიელ-მან ძმათა შორის, მოიუფანეს გიორგი და დასვეს დადიანადვე: ხოლო მამიას მისცეს ჭილაძისა და რვაზის მამაუფნი და იქმნა ამითი სამთავრე შორის მშვიდობა: არამედ შემდგომად ამისა მოიხსენა შური ბათუმელთა-მ ბიძა-მან დადიანისა-მან, შემოიკრიბა საჯავახო, რამეთუ მას ეპყრა იგი და მოიბირნა ვინამენიცა მეგრელნი, წარვიდა, რათა თავს-

დასსმით დალატად მოჰქვას გიორგი დადიანი, აგრძნა ესე გიორგი დადიან-მან და შემოიკრიბნა სზანი. ესე უთხრეს ბათულის, უკმოიქცა და მოვიდა საჯავახოსავუ: ამის-თჳს ესე აუწყა მეფეს დადიან-მან და ძმა-მან მის-მან მამია-მ: ხალხ მეფე-მან გურიელს მიუთხრა, რათა მოჰქვას ბათული ამის-წილ და დაიზურას თვით საჯავახო. რათავე ნებითა: განიხარა გურიელ-მან, შეიზურა ზაკუით ბათული. არამედ თვით არა მოაკვდინა და ზატომარ-ჰყო რზურგეთს და დაიზურა საჯავახო თვისად: მერმე კვალად მოუთხრეს მეფე-მან და დადიან-მან გურიელს მოჰქვას ბათულისი: ხალხ გურიელ-მან არა მოჰქვას თვით. არამედ მისცა მათ ნება და ამათ წარავლინეს კაცი და მოაშთვეს ბათული და იქმნებოდა ესრეთ მშვიდობა.

ხალხ რაჟამს მოსლვას დალა-თაშისასა მისრნა გიორგი მეფე-მან რსმალთა სზანი და მერმე ქართველთა, მოვიდა აწ სინან-თაშა ქართლსა ზედა: ამან თაშა-მან ჰგონა კვალად შეელა ქართველთა გიორგი მეფისა-გან: ამის-თჳს წარმოავლინა ათაბაგი უვარუვარე ქს: ჩოზა, ქრ. სათ გიორგი მეფისა-თანა: რათა ემტეროს სვიმონ მეფესა და ქართლსა: მაშინ განზრახვითა ათაბაგისათა შემოიკრიბნა გიორგი მეფე-მან სზანი და მოიუვანა დადიანი გურიელიცა სზითა მათითა, ვინად-გან აქენდათ ერთობა და ბრძანებუელიცა იყო ხონთქარისა, მიუხდნენ შილ-ქართლს, ვერა სდა ჰზოგინეს სიზანნი და დასწვივნ სრულიად გადმა-გამოდმართნი. მერმე უკუმოიქცნენ და მოვიდნენ უვნოდ: ამისა შემდგომად მოკუდა დადიანი გიორგი ქს. ჩოზბ, ქრ. სო და დაჯდა ძმა მისი მამია დადიანად: არამედ გურიელ გიორგი კვალად არა დასცხრა შურ-გებად გიორგი დადიანისად, მოიზარა ძე გიორგი დადიანის მციერე ლევან და ზატომარ-ჰყო ციხესა შინა მხეფისასა; განზრახვითა მამია დადიანისათა ხალხ ურმა იგი უთმინებოთა ტუეობისათა გარდმოიქრა ციხიდამ, რეცა განლტოლვად და მოკუდა: არამედ ესე მიზეზი ჰყო დადიან-მან მამია-მ გურიელსა ზედა, შემოიკრიბნა სზანი და მოვიდა გურისა: ამას კვეთა გიორგი გურიელიცა და ბრძალას იძლია გურიელი და ივლტოდა სტამბოლს: მაშინ დადიან-მან მოიუვანა ტომი გურიელთა ვანტანგ და დასვა გურიელად ქს. ჩოზბ, ქრ. სოა: ამასვე ქორთნიკონს შეიზურა მეფე-მან

გიორგი ძმა თვისი კონსტანტინე ძით მისით რასტომით, ვინაღ-გან ლევან ძე გიორგი მეფისა მტირე იყო, რათა არა მტილე ექმნეს მეფობასა და ჭყო ხატიმრად. არამედ მოქმედთა ესე ვითარებათათა გარ-ნა აქენდათ მშვიდობაცა უამად: შემდგომად მოკუდა მეფე გიორგი ქს. ჩუბუ: ქრ. სოგ.

იგ, მეფე ლევან, ე წელი ჰმეფა.

დაჟდა ძე გიორგი მეფისა ლევან მეფედ და ეკურთხა ქუთა-თისს. ხოლო ბიძა მისი კონსტანტინე თავისუფლად-იქმნა ძით თვი-სით და დაიპყრა მან რიონისა აღმოსავლეთისა კერძანი, რამეთუ ლევან ერმა იყო წლისა იბ: შემდგომად წელსა ქს. ჩუბუ, ქრ. სოდ მოიყვანა ლევან მეფე-მან ცოლად დაჲ მამია დადიანისა და ასული ლევა-ნისა მარეხ და ჭყო ქორწილი შემსგავსებული: კვლად წელსა ქს. ჩუბუ, ქრ. სოგ ნაადგომევეს გაილაშქრა ლევან მეფე-მან ბიძისა თვისისა კონსტანტინეს ზედა: ვერ წინა აღუდგა კონსტანტინე და ლე-ვან მიუხვნა ცისენი. სკანდა, კაცხი და სრულიად არგუკოთი: შემდგომად ზაგ-ჭყო მის-თანა და მისცა საუფლის-წყოლანი და იყოებოდა მის-თანა: ამაჲ წელს მოკვდა გურიელი ვანტანგ, მოვიდა დაჟდა გიორგივე გურიელად შეწევნითა რმაღათათა, რამეთუ მოსრულ იყო სტამბოლი-დამ და იყოებოდა გონიას: ხოლო უამთაჲე ზირველთა განძლიერდა მეფე სვიმონ და მოიხსენა შური გიორგი მეფისა, ეზრახა იმერთა მეფე სვიმონ, რამეთუ მომკვდარ იყო ბიძაცა მეფისა ლევანისა კონ-სტანტინე და ვინაღ-გან იყო ლევან ერმა. ამის-თვის ვაეთთამე იმერთა მისცეს სვიმონს ზირი მტკიცე: მაშინ წარმოემართა მეფე სვიმონ სპითა თვისითა იმერთისა ზედა: ამის-მან მცნობ-მან მეფე-მან ლევან შემოიკრიბნა სპანი იმერთა, მოუწოდა მამია დადიანსა და გიორგი გურიელსა: არამედ მათ არა ინებეს მოსლვა; ვინაღ-გან შურობდენ ურთაერთისა: ხოლო ლევან მეფე დადგა გოფანთოს სპითა თვისითა: გარდმოვლო სვიმონ ღიხის შთა და მიერთნენ ზემოურნი რამქენი-მე, მერმე მოვიდა გოფანთოს სვიმონ, ეკვეთა ლევან და იქმნა ბრძო-ლა ძლიერი ქს. ჩუბუ, ქრ. სოგ, იძლია ლევან მეფე და ივლტოდა

ლექსუმს: ხოლო სვიმონ მეფე-მან დაიბურა იმერეთი, გამოუხუნა მძევალნი იმერთა, წარიყვანა ივინი და წარვიდა; შემდგომად მოვიდა ლევან მეფე და დაიბურა იმერეთი და მტერობდა დადიანსა. ვინაღ- გან არა მწე-ეფო სვიმონსა ზედა: არამედ განძლიერდა მეფესა და დადიანსა შორის მტერობა ძლიერად, შეიკრიბა ამის-თჳს დადიან-მან. მამიან სზანი თვისნი და მოვიდა ქუთათისს, ამას ეგვეთა მეფე ლევან სზითა იმერთათა და ძლიერისა ბრძოლისა სძლო დადიან-მან და შე- იბურა მეფე ლევან ქს. ჩუჲ, ქრ. სოც, წარიყვანა ოდიშს და ზატი- მარ-ჭეო ციხესა შინა მსეთსა და მოკრედა შემდგომად მეფე ლევან ზა- ტიმრობისა შინა მსეთს ციხესა შინა.

იღ, მეფე როსტომ, იე წელი მეფა.

ხოლო იმერთა მოიყვანეს ძე კოსტანტინესი ძისა ბაგრატ მეფე- სს როსტომ და დასვეს მეფედ. არამედ ამან როსტომ ვერა მტკიცედ დაიბურა მეფობა: ამასვე ქორთნიკონს მოკრედა მამია დადიან და დაჯ- და ძმა მისი მანუხარ დადიანად: ესე მანუხარ ეზნახა და ემზახლა კახ-ბატონს ალექსანდრეს და მოიყვანა ასული მისი ნესტან-დარეჯან მზითავითა დიდითა ცოლად და იქორწინა მის-თანა: არამედ ამავე ქო- რთნიკონს ისილა გურგიელ-მან გიორგი-მსაქმე როსტომისა, შეიკრიბა სზანი, მოვიდა და მოიყვანა ბაგრატ ძე თეიმურაზისა ვახტანგის ძისა, ვერ წინ-აღუდგა როსტომ, წარუხუნა ქუთათისი და მისცა ბაგრატს, განუმაგრა ციხე ქუთათისი და მოუდგინა ძე თვისი მამია ბაგრატს და თვით მივიდა სსინხოს, მოიყვანა ოსმალთა სზანი, განსდევნა ჩი- ჯავაძე, აღიღო ციხე სეპეკა, შემუსრა იგი და მუნ დახვა სხვა ჩიჯა- ვაძე და მიიქცა გურანსკე: ამასვე ქორთნიკონს კვალად მოვიდა სვი- მონ მეფე და მიერთვნენ იმერნი, მოადგა ქუთათისს, აღიღო დე გამოიყვანა ბაგრატ და მას შინა შეაყენა გუმზანი თვისნი და დაამ- ძველნა კვალად იმერეთი და წარვიდა ქართლს: ხოლო როსტომ ამით ვითარებათა მზიღველი და თვით ვერა-რას რის მუტფელი წარვიდა მანუ- ხარ დადიანის-თანა და ევედრა მას შეწვენასა: მამინ დადიან-მან შეი- კრიბნა სზანი, მოვიდა, აღიღო ქუთათისი და დაიბურა იმერეთი. როს-

ტომ: ესმა ესე სვიმონ მეუესა, გამთილასქერა ძალითა დიდითა, ზარბაზნებითა და აღკაზმულობითა სხათათა, გარდმოვლთა ღიხი და შიკრთენ კვალად იმერნი: ამის-თჳს ვერ წინა-აღუდგა როსტომ და ივლტოდა თლიშხვე: ხოლო სვიმონ მეუე-მან აღიღო ციხენი. სკანდი, კვარა, კაცხი, სვერი, შეაყენა თვისნი და მოადგა ქუთათისს, აღიღო იგიცა. არამედ რა სცნა მეუე-მან სვიმონ წარსვლა როსტომისა თლიშ წარვიდა მის ზედა, რათა შეიბურას იგი და დაიბურას იმერეთი მკვიდრად, ვანადგ-ან არღარა-ვინ იუო ტომი მათი. თვინიერ როსტომისა და მივიდა თფიშვეითს: მაშინ დადიან-მან მოუფლინა მეტუველ-მან: გვიმონე თწნივე და მიეტ როსტომს იმერეთი და ვიუფნეთ მორხილ შენდა საუკუნოდ,“ არამედ სვიმონ მეუე-მან მრავალ-გზის განმარჯვებულობისა-თჳს იამზარტავნა მეგრელთა-გან წინა-აღუდგომს და შერისხვით მიუგო: „გნებავს მომეტ როსტომ და დავიცვა ქვეყნა შენი უფნოდ, უკეთუ არა, მოვიდე და თუმცა ძალ-გიცს დამხედი ბრძოლად:“ ამისა მსმენელსა დადიანს შეუსნადა სიამაჲ ესე, შემთავრიბნა სხანი და როსტომ მის-თანა, რადენითაჲ იმერელითა დაესსა გარიჴრჴეს სვიმონ მეუესა, იძლია მეუე სვიმონ და ივლტოდა ქართლს: ხოლო დადიან-მან აღიღო ალაფი დიდი და ზარბაზნები წარიღო თლიშს. მოიუფანა როსტომ და აკურთხეს ქუთათისს მეუედ. აღიღეს ქუთათისი და უფველნი ციხენი იმერეთისანი და დაიბურა როსტომ სრულიად იმერეთი ქს. ჩოჲ, ქრ. სოტ: არამედ შემდგომად ზავ-ჭევეს როსტომ მეუე-მან და სვიმონ მეუე-მან, მისცა ტუეენი და მეციხოვნენი უფველნი სვიმონს. ხოლო მძევალნი იმერეთისანი უკომონა სვიმონ მეუე-მან და მეუობდა ესე როსტომ მშვიდობით, რამეთუ დადიანი აქენდა მწედ.

შემდგომად მოუხდნენ აფხაზნი გურიას სავებითა: ამთ კვეთა გურიელის ძე მამია, სძლო და მოსწობნა სრულიად ქს. ჩოჲ, ქრ. სოთ: ამასვე ქორთიკონს უმვა ნესტა-დარეჴან დადიანს. მანუჩარს წუელი ლევან. არამედ შობასაჲე მოკვდა ნესტან-დარეჴან: ხოლო მანუჩარ დადიან-მან შემდგომად გლოვისა მოიუფანა ცოლად ქერივი ვახტანგ გურიელისა და ასული ათაბაგისა და იქორწინა მის-თანა: ხოლო შემდგომად ამისა მოიუფანა ათაბაგის ქალი თინათინ დედოფლად კოს-

ტანტინე მეფე-მან ქს. ჩუჟს, ქრ. სძე და იქორწინა: ამასვე ქორთ-
ნიკოს მითხროვა ზაზა-მან მის-მან ალექსანდრე-მ კასპატონ-მან აღ-
საზრდელად მანუჩარ დადიანისა-გან ძე მისი ლევან. ამან მანუჩარ
წარუგვლინა და ზრდიდა იგი მას: ხოლო შემდგომად მოკუდა გურიე-
ლი გიორგი ქს. ჩქ, ქრ. სძწ და დაჯდა ძე მისი მამია გურიელად
და იყო მშვიდობა სამთა ამათ შორის მეუისა, დადიანისა და გური-
ელისა-თანა და მეფობდა ესრეთ როსტომ. არამედ შემდგომად იხილა-
რს დადიან-მან მანუჩარ კახეთს დაკითისა-გან საქმე იგი, მითხროვა
ძე თვისი ლევან ალექსანდრეს-გან. ამან წარმოუგვლინა და მოვიდა
მამისა-თანა ლევან, ქს. ჩქდ, ქრ. სდბ: მაშინ იყო ლევან წლისა-
იგ და განიხარა მანუჩარ ხილვითა მისითა: შემდგომად მოკუდა მეფე
როსტომ ქს. ჩქე, ქრ. სჟგ.

იე, მეფე გიორგი გ, წელი ჰმეფა.

ხოლო ვინადაცან არდას-ვინ იყო ტომი მეფეთა, მოიყვანეს:
ძმა როსტომ მეუისა ნაშობი მხეველისა-გან გიორგი, დასვეს მეფედ
და აკურთხეს ქუთათისს და მეფობდა ესე მშვიდობით ჟამ-რადენამე:
არამედ ჟამებთა ამათ შინა, ვითარცა ვინილავთ იქმნა განტეგება ცოლ-
თა, კლავს კაცთა და იდუმალ ტუვის-უიღვს და უჯერონი სჯულსა ზე-
მრავალნი იმერეთსა შინა, ამის-თჳს შეკრბენ ქართლისა კათალიკოზი
მალაქია, აფხაზთა კათალიკოზი ევდემონ და ყოველნი ეპისკოპოსნი
იმერთ-ადიშისანი: ხოლო ეპისკოპოსნი ესენი იყუნენ. ქუთათელი
სვიმონ, გენათელი ანტონი, ჭყონდიდელი, ბედიელი, მოქველი, დრან-
დელი ფილიპე, ცაგერელი კოზმან, ხონელი ზაქარია, ნიკორ-წმიდე-
ლი იოაკიმ, ჩაისელი კირილე: ამათ განაჩინეს მოქმედთა მათთა-თჳს
ჯეროვანი შერისხვანი, დასწერნეს და შეაჩვენეს მოქმედნი მისნი.
ვითარცა გვაუწიებს აღწერილი მათი.

ხოლო შემოიკრიბა მამია გურიელ-მან სძანი, შევიდა აჭარას,
მოსწივიტნა ოსმალნი და დაიხურა კვალად თვითვე აჭარა ქს. ჩქთ,
ქრ. სჟზ: შემდგომად მოკუდა დედოფალი თინათინ, ასული ათაბაგი-
სა ქს. ჩქი ქრ. სჟწ: შემდგომად ამისა ნადრობსა შინა ხრო-მან.

ირმისა-მან წარიტაცა დადინი მანუხარ და მოჰკლა იგი ქს. ჩქია ქრ. სუთ და დასვეს ქე მისი ლევან დადინად ნაშობი კახ-ბატონის ასუ-ლისა: შემდგომად ამისა მოვიდნენ ლუარსაბ და თეიმურაზ მეფენი შაბაზისა-გან ლტოლვილნი ქს. ჩქიე ქრ. ტვ, ისტუმრს კეთილად გიორგი მეფე-მან დიდითა ზატეითა ქუთათის: ამთ-თჳს შაბაზს წარმოეგლინა დესპანი, რათა მისცეს მას მეფენი და უკეთუ არა მოვიდეს სპითა ჩარუხ დაჭრანითა და მოსხოს ქვეყანა მისი: მაშინ გიორგი მეფე-მან ჰკითხა. „რამ არს ჩარუხ დაჭრანითა:“ მიუთხრეს კოსუნჯი და წაღდი: მიუგო დესპანსა: „გეგონებდი შეშინებას სარ-მუხსანითა. გარნა კოსუნჯნი და წაღდნი აქუსთ მრავლად ჩემთა მარგველთაცა:“ ხოლო ივენენ წინაშე გიორგი მეფისა დადინი ლევან და გურიელი მამია მოწოდებულბით მიმცემად მის-თჳს ზასუნთა შაბაზისათა: ამთ განიზრახეს და წარავლინეს კათალიკოზი ქართლისა მალაქია და აბაშიძე ზაატა ეედრებით, რათა მისცეს ორთავე მეფეთა შევადრნი თვისნი და ეგრეთ დამორსილეს: ხოლო შაბაზ მალაქციუნა იგინი დიდითა ზატეითა და ნიჭითა¹⁾: არამედ ლუარსაბ მეფე-მან არა ისმინა გიორგი მეფისა და წარვიდა წინაშე შაბაზისა: ხოლო შემდგომად შაბაზისა წარსვლისა სზარხეთსვე მიიწვიეს ბატონი თეიმურაზ კახთა. შემოიკრიბნა მეფე-მან გიორგი სპანი დადინ-გურიელბთ და მიჰყვა არაგვამდე თეიმურაზს, რათა არა რამ ეგნოს ქართველთა-გან: მერმე უკომოქცა და მოვიდა ქუთათისს: შემდგომად კვალად მოვიდა ბატონი თეიმურაზ ლტოლვილი შაბაზისა-გან: ამ უამთა იქმს სიემილი დიდი იმერეთს შინა. ხოლო მეფე-მან გიორგი-მ შერისხნა რამსამე ზედა წულუკიძეს ზაატას და მიუხვნა მამულნი და ზაატა წარვიდა ლევან დადინისა-თანა: რამეთუ ესე ლევან იყო ბორბოტი, ხვანჯიანი; ამაჲი, მზაკვარი და ძვირის-მომსსენე და იმარჯვიდა.

1) იტყვიან, რამეთუ ისხდენ მეფენი ერთად, მაშინ გიორგი მეფე-მან მოიხადა ქუდი და შემოიღვა ფერხი მუხლსა ზედა: ესე იუკადრისა მეფე-მან ლუარსაბ და შეირაცხა უპატიოდ და არა-რად შერაცხვა და იტყულაო. „რა იგი ნებაგს მტერსა ჰყოს, ხოლო უმციროვისა ჩემისა-გან არა დაგითმინო.“ და არა-რა უხმისა გიორგი მეფესა და წარვიდა, ვითარ მწყურალი.

ყვითა: არამედ ამან ხაატამ (რომელსა უხმობდნენ წუწკად უძღურებისათვის, რაშეთუ იყო გუტი) უმეტესად შთაუდგა ლევანს მტრობა გიორგი მეფისა და მარადის განუხრახვიდა.

ხოლო გიორგი მეფემან მოგვარა ძესა თვისსა ალექსანდრეს ცოლად ასული გურიელისა და აქორწინა იგი ქს. ჩქაჭ, ქრ. ტგ: შემდგომად უშვა ალექსანდრეს ძე ბაგრატ. არამედ შემდგომად ორისა წლისა შესწამა ალექსანდრემ ცოლსა თვისსა, რეცა სიძვად ქუთათლის ვაჟისა-თანა და განუტევა ცოლი თვისი და წარავლინა ძით თვისით ბაგრატით მამისა მისისა გურიელის მამიას-თანა: ესე შეუძნდა გურიელს და ეძრახა დადინი ლევანს და მითხროცა დაჲ მისი მარამ ნაშობი ათაბაგის ქალის-გან ძისა თვისისა სვიმონის-თვის: ხოლო ლევანს, ვინად-გან აქვსდა მანკიერება და იმარჯვიდა საქმეთა და დაემეგობრებოდა აფსაზთა, ჯიქთა და სვანთა, რათა მწკეუენ, განიხარა მტერობა გურიელისა და მეფისა და მისცა დაჲ თვისი სვიმონს ძესა გურიელისსა და ქმნა ჟორწილი სვიმონ ქს. ჩქკა, ქრ. ტო. შეუძნდა მეფესა გიორგის შეერთება დადინ-გურიელისა, დაუწყო მტერობა: შემდგომად შემოიკრიბნა სპანი თვისნი გიორგი მეფემან და განვიდა და დასდგა გოჭორაურსა ზედა: მოვიდა ლევან და დადინიცა სპითა ოდიშარ-აფსაზ-ჯიქითა და იქმნა ბრძოლა ძლიერი და მოსწყდნენ მრავალნი ქს. ჩქკვ, ქრ. ტია, იძლია მეფე გიორგი და იფლტოდა: მამინ დადინ-მან შეიბურნა მრავალნი წარჩინებულნი და მდაბიურნი, აღიღო ალაფი და იაფარი და წარვიდა ოდიშს. გარნა შეპურობილთა განზრახვითა წუწკისთა დასსხევიან ვეცხლით თავნი, რომელი არა-ოდეს ქმნილ იყო იმერეთს შინა და შემოსდა მიერთესე ესრეთ.

შემდგომად ამისა განირისხნა ღმერთი და მოკლა მამა თვისი მამია გურიელი ძემან თვის-მან სვიმონ, მწოლარე სარეცელსა ზედა ძილად ქს. ჩქკვ, ქრ. ტიგ და დაიბურა გურია თვით: ხოლო დადინს ლევანს, ვინად-გან ეძლია გიორგი მეფისა-თვის განიზრახა, რაშეთუ ჭყო ბოროტი ესე სვიმონ, ნუ თუ ზავ-ჭყეს გიორგი მეფისა-თანა და შეითქვენენ ჩემ-ზედა: ამის-თვის აღიწია გურიელად დასიად ვანტანგ გურიელისა ძისა ქიხოსროსი, ძმისა მარამ დისა თვისისა

შეიკრიბნა სპანი და მივიდა ლანხუთს; მიზეზ-ჰყო და მიუთხრა სვიმონ გურიელისა: „ვინად-გან მოჰკლა მამა შენი, არღა-რა: მნებავს მოეფრობა შენი, მომეც დაჲ ჩემი და უკუნეობიერად:“ არამედ სვიმონ იყო მხნე, ახოვანი, შემართებული, ამანაც შემოიკრიბნა სპანი, ეკვეთა დადიანს ლანხუთს, ფიცხელ სასტიკისა ბრძოლისა შემდგომად იძლია გურიელი სვიმონ და სპანი მისნი. შეიპყრეს სვიმონ გურიელი და მთართვეს ლევან დადიანსა: მასინ ლევან დადიან-მან აღმოსადა: თვალნი სვიმონს და დასვა გურიელად ქაიხოსრო. წარმოიყვანა დაჲ თვისი მარამ და მოვიდა ოდიშს გამარჯვებული.

ხოლო ამის წინა წელსა მოვიდა მოურავი გიორგი სამცხილადი გიორგი მეფისა-თანა და მერმე მიიწვია ლევან დადიან-მან. გარნა არა დაადგრა და წარვიდა: არამედ ვინად-გან სცა ჰატოვი მეფე-მან და აღუთქვა კეთილნი მისდა. ამისთვის მოითხოვა სპანი გიორგი მეფისა-გან შეწყენად თვისად, ამან მეფე-მან წარუგლინა სპანი ზემომხრისანი და უთავა მათ ბოქოულთ-უხუცესი მამუკა და აბაშიძე ამილ-ლაბარ, უკეთუ განძლიერდეს მთიშოს იგიცა დადიანსა ზედა, რომ-ლისა-გან ძლეური იყო. გარნა ცუდ იქმნა განზრახვა ესე და მოვიდ-ნენ სპანი ლტოლვილნი: შემდგომად ამისა იმზახლენ ბატონი თეიმურაზ და გიორგი მეფე, მოსცა ბატონ-მა თეიმურაზ ასული თვისი ქერივი ზურაბ ერისთავისა დარეჯან ცოლად აღექსანდრეს ძესა გიორგი მეფისასა. მივიდა მუხრანს, ჰყო ქორწილი ქს. ჩქვით, ქრ. ტიზ, წარმოიყვანა და მოვიდა ქუთათისს: ხოლო დადიან-მან ლევან განიწყო სპანი და მთარწუნო აფხაზნი, ვიდრე დაპყრობადმდე: განმ-დიდრდა ფრიად, რამეთუ შემუხრნა ნაფნი ზღვისანი და ჰყვა მწიქად და მორჩილად ქაიხოსრო გურიელი და განაცხადა მტერობა მეფისა გიორგისა, განზრახვითა ჰაატა წუწისათა და უხდებოდა მარადის დღე-სასწაულთა შინა იმერეთს და ბრძოლენ მღევრად მრავალ-გზის იმერ-ნი. გარნა იგინივე მრე ექმნებოდიან და ტყვეთ ანუ პყრობილთა, რომელთა წარიყვანდნენ დასხსნევიანებდნენ გეცხლით თავთა: ამით შე-მოხდა ცხადად ტყვის-ყიდვა, რამეთუ სპათაცა მისთა ფარვით იწყეს თათართა ზედა ყიდვა-ტყვეთა და ნაშოვართათა და გამრავლდებოდა ესე-გვითარი ხდომი და უჯეროება იმერეთსა ზედა: ხოლო ინება როს-

ტომ ქართველთა მეფე-მან შესახლობა ლევან დადიანისა და მოითხოვა დაჲ მისი მარამ ცოლად ქურივი სვიმონ გურიელისა, მისცა დადიან-მან. არამედ აქენდა შიში გზასა ზედა გიორგი მეფისა. ამის-თჳს შეითქმენ და მოვიდა როსტომ მეფე ფერხათსა ზედა და დადიან-მან შემოიკრიბნა სპანი დიდნი წარმოიყვანა დაჲთვისი მარამ, გამოფლო სამიქლავო, ფოკე და განვიდა რიონს, შეელო და მოვიდა კაკას ხილსა ზედა. მუნ დახუდა როსტომ მეფე, მისცა დაჲ თვისი დიდებითა და წარვიდა როსტომ: არამედ გიორგი მეფე-მან ჰტონა უამი მარჯვე, შემოიკრიბნა სპანი, რათა ეწეოს ანუ დაესხას დადიანისა და წარვიდა მტირითა კაცითა განმსტრობად სპათა დადიანისათა, მერმე მოქცეულ-მან აღსრულეს წადილი თვისი: აგრძნა ესე დადიან-მან, წარმოაფლინა სპანი ფარულად, მოეტყუენ გიორგი მეფესა, შეზურეს და მიგვარეს ლევან დადიანსა. იგი მსწრაფლ აღიყარა სპითა, წარიყვანა გიორგი მეფე და წარვიდა ოდიშს და ზატიმარ-ჭყო მუნ მეფე. ამის-თჳს ალექსანდრე-მ ძე-მან გიორგი მეფისა-მან წარუფლინა კაცი, რათა მოსცეს მამა: ხოლო მან მოითხოვნა ვაჟარნი ჩიხორასა და ჩხარის სომეხნი და ურიანი სახსრად მეფისა გიორგისა: მაშინ ალექსანდრე უღონო-ქმნილ-მან მისცნა იგინი სრულიად და დაიხსნა მამაჲ თვისი, მოვიდა ქუთათისს და შემდგომად ფრიადითა მწუხარებითა და ესე ვითარებათა-თჳს და ვერა რაისა მწუხარისა მზოუნელი მოკუდა მეფე გიორგი ქს. ჩქლო, ქრ. ტკზ და დაუტევნა ქენი. ალექსანდრე, მამუკა და ბერი.

იგი, მეფე ალექსანდრე გ, კე წელი ჰმეფა.

ხოლო შემდგომად მამისა თვისისა დაჲდა ალექსანდრე მეფედ იმერთა და ეკურთხა ქუთათისს: არამედ ლევან დადიანი ¹⁾ არა დასც-

¹⁾ იტყვიან მხედარ-მან დადიანი-მან მიჰყიდა მაჰმადიანსა ტყვე, ამის-თვის კათალიკოზ-მან იწვია და დაუღვა მწვარი ძალი. „იტყოდა ჭამასა, რამეთუ არა არს არა-წმინდა.“ ვინად-გან იქმნა ესე, აღუძნდა დადიანსა და მოაყვანინა ტყვე იგი სტამბოლიდამ და მხედარი იგი მისცა. პატიყსა, გარნა კვალად არა დასცხრა კირთებად.

სრა და უსდებოდა მარადის იმერეთის შობას, ნათლის-ღებას, ადგომას და ყოველთა დღესასწაულთა შინა, რამეთუ ერთედა ზაატა: „არს ძლევა მტერთა შენთა ზედა დღესასწაული შენდა.“ ვინად-გან უწოდდა დღესასწაულთა შინა კანცხრომა, ჭეება და მოცალეობა იმყოფის განსვენებისათჳს: ამით ახსრებდა სხასხემს იმერეთისასა, ვიდრე ვერდა-რა წინა-აღუდგა აღექსანდრე მეფე და მოავლო სდუდე ქუთათისნი დიდი და მოიყვანა ყოველთა წარხინებულთა თვისთა ცოლ-შვილნი და დაადგინა მას შინა და თვითცა იმყოფებოდა მასვე შინა, რათა არს მიერთნენ დადინსა ჭეო მის-თჳს: არამედ ლევან დადიან-მან სიძლიდრით ადგზავებულმან ჭეო სსასხლე იბ ოდიშს შინა ყოველთა მოწყობილობითა, რამეთუ არა წარდიდის ერთიადმ მეთრეს შინა არა-რამცე სსამარნი ანუ ცხენსი და კარემო წყაროთა უსლკესთა დასდგა ფილანსი ოქროსანი და უშორესთა გეტხლისა, დაბმულნი ძქვეგებითა, რათა სმიდგენ მგზავრნი მით. ვინად-გან ვერ-ვინ იკადრებდა ქერდობას ანუ ზარფა-ავაზაკობას ქვეყნათა შინა მისთა: არამედ იმერთა უუთფდა ესრეთ თანა-მონათესავეთა, ერთ-სჯულთა და მეფესა თვისსა: კვალად განზრახვითა ზაატა წუწკისათა, რამეთუ სძულდობდა ცოლი დადიანისა ზაატას და მტერობდა წუწკი მას. ამის-გამო შეუთქვა ლევან დადიან-მან ცოლსა თვისსა სიძვა მეწდისა-თანა თვისისა, შეიბურკა იგი ძეგბითურთ, შთადგა ზარბაზანსა შინა და კანტეორცნა და დაიფანტნენ სრულად: მერმე მოიყვანა ლევან სხვა ცოლი და იქორწინა. კარნა არა უშვა ძე, არცა ასული და მოსწედა თესლი მისი: კარნა არცადა-თუ დასცხრა ოხრებად იმერეთისად: ამ ჟამებთა მოიწიფაცა ძმა აღექსანდრე მეფისა მამუკა და ესე მამუკა იყო მსხე, ახლავანო, შვენიერი, კისკასი და შემმართებელი ძლიერი: ამან უწოდა ბრძოლა ლევან დადინსა, მცირედ მცირედ და მოსწევეტდა სხათა მისთა ფრიადად. კარნა მრავალ-გზისცა მოსსუფიტსა, ვითარ ვერდა-რა დამართვიდენ მეგრელები მის წინაშე და მხილველნი მისნი მსწრაფლად იგლტოდენ: ამის-თჳს ლევან დადიანი მტდელობდა სიკუდილსა ანუ შეზურბობასა მისსა ფრიად: ხოლო ჭევანდა მამუკას ცხენი ზერდავი დიდი ძლიერი და ფიცხელი, რომელსა ვერ უდგშიდა კვეთებასა მისსა მეგრელთა ლაფშა: დღეს ერთსა მოვიდა ლევან დადიანი სხითა, მსცნა

მამუკა-მ, შეიტყურა განსჯვად. არამედ არა უტევებდა განსჯვად მე-
ფე ალექსანდრე, რამეთუ ეშინოდა სიკჷდილისა მისისა და ამის-
თჳს დაუმაჯა ზერდაგი მისი, ¹⁾ რათა არდა-რან განვიდეს: მაშინ
მამუკა, უთმინოებითა განვიდა სხვითა ცხენითა და ამისი მხილველ-
მეგრელები იფლტოდნენ, მიეწია მამუკა, სცა შუბი და დასცა კაცი
ცხენითურთ მიწასა. არამედ უბრკმა ცხენსა მამუკასა და დაეცნენ ორ-
ორონივე: მხილველები მეგრელები უკმოიქცნენ, შეიპურეს მამუკა და
მიგვარეს ჯეჯან დადიანს: მან განახარა და წარიუგანა და ჰატომარ-
ჭყო ციხესა შინა: ხოლო ალექსანდრე მეფე-მან ვერასდა შეწევინისა
მშოველ-მან და მომლოდუ-მან, იხილა განძლიერება რუსეთის მეფის
ალექსისა, განიზრახა, რათა მოიცეს მუნდამ ძალი. ამის-თჳს წარ-
გლინა ხოსია ჯაფარიძე წინაშე მისისა ძღუნიითა და ითხოვა შე-
წევნა.

შემდგომად ამისა მოვიდა ბატონი თეიმურაზ ჯტოფელი ქს.
ჩქმლ, ქრ. ტლგ, მიეკება ალექსანდრე მეფე და ჰატოვ-სცა. არამედ
შემდგომად გლოფისა იწვია დადიან მან ჯეჯან და განუზრახვიდა
ალექსანდრე მეფე წარსჯვასა, რათა ზავ-ჭეფს მათ-შორის, რამეთუ
ალექსანდრე იყო სიძე და ჯეჯან მამიდის წუფი, და განატევებინოს
მამუკა: ამის-მიერ წარვიდა ბატონი თეიმურაზ, მან ისტუმრა და
ჰატოვ-სცა დიდად: შემდგომად უწყო ზრახვა წინ-თქმულთა-თჳს ვე-
დრებით, რათა ჭეფს ზავი და დასცადოს ობრება ქრისტიანეთა და
განუტევეს მამუკა შუამდგომელობითა მისითა: ამას ზედა ჰატოვ-
სცა ჯეჯან დადიან მან დაადუთქვა უფთად ეოველი. არამედ არა აუ-
ფულა წუწკ-მან ამის უფთად დადიანი. ესრეთ მეტეველ-მან: „უჯერო
არს განტევება მტრისა. რამეთუ მოიცემს რა ძალსა, კვალადცა არს
მტერი:“ ამის-თჳს ითხოვა შენდობა ბატონი თეიმურაზისაგან, ვერდარს
რა უფთად, ვითარცა ადუთქვა და წარგოდა ბატონი თეიმურაზ უქმი: ხო-
ლო დიდსა რუსეთის მეფესა კეთილად შეეწინარა ხოსია და წარმო-
ეგლინა თვისნი დესხნად ნიკოფორე ჰაველს-შვილი და მდივანი ალე-

¹⁾ იტყვიან, სიკეთისა მისისა-თჳს შურის-თჳს დაუმალა ცხენი, რათა
ევნოს რაიმე.

ქსი იოანეს შვილი ნიჭითა დიდითა: ესენი მოვიდნენ რაჭას. ამათ
მიაგებნა მეფე-მან ალექსანდრე-მ ღმრთ-კაცი ჯათარძე და გიორგი
არქიძე, მერმე მოვიდნენ ქუთათის წინაშე ალექსანდრე მეფისა ქს.
ჩქს, ქრ. ტლ^მ და მოართვეს ნიჭნი მუნებურნი სამურნი და ლარ-
ნი: შემდგომად წარავლინა მშვიდობით და ევედრა კვალად მწეო-
ფას: ამისა შემდგომად აღივსო შურითა ჯევან დადიანი და არა
შეიწყალა სიჭაბუკე და შეენიერება მისი, წარავლინა კაცნი და აღ-
მოსადნა თვალნი მამუკას მეფის ძეს ციხესა შინა ჰატომასს: მერ-
მე მცირედისა ხანისა შემდგომად მოკჳდა მამუკა ქს ჩქდ, ქრ.
ტმ^ბ: ხოლო ალექსანდრე მეფესა, ვინად-გან განეძო ძე თვისი ბაგ-
რატ დედითურთ მისით და არა ესუა დაკრჯანისა-თანა შვილი. ამის-
თჳს მოიუვანა ძის ძე ბატონის თეიმურაზისა გიორგი და ზრდიდა
ძედ თვისად. არამედ მოკჳდა იგიცა და უღონო-ქმნილ-მან ალექსან-
დრე მეფე მან მოიუვანა ბაგრატ ძე თვისი, შობილი გურიელის ქა-
ლისა-გან და ჰჳავდა თვისთანა, ვითარცა სამეფო ძე, ხოლო ჯევან
დადიანმან ვინად-გან არა შეიშინა ღმრთისა და სტუგუნვიდა, ახსრებდა და
ჰკლავდა კაცთა ქრიტიანეთა, მისცა მასცა სოფელმან ნიჭი თვისი და
მოკჳდა ჯევან დადიანი ქს. ჩქნზ, ქრ. ტმ^ე და დასვეს ოდიშანთ,
ლიპარიტ დადიანად ძმა ჯევანისა, ნაშობი ათაბაგის ქაღისა-გნ:
ამის-მან მსმენელ-მან მეფე-მან ალექსანდრემ შემოიკრიბნა სრულად
სჳანი იმერთანი და წარვიდა ოდიშს შურის-გებად: ამას ვერ წინა-
ადუდგა ლიპარიტ დადიანი, შვიდა ალექსანდრე ოდიშს, მოსწევიტნა,
მოსტევევნა, მოახრნა, აღიღო ციხენი, გამოიღო სკანძურნი და
ქანებანი ჯევან დადიანისანი, შეიპურნა წარჩინებულნი სრულიად
ოდიშისანი და დაასხნევიან ვეცხლით უოველთა თავნი, გამოუხვნა
მათჳე ძენი მძუკლად და დასვა ოდიშს დადიანად ვაშიუ, ძე მამია
დადიანისა და თვით დაიპურა უნაგირას აქეთ აღმოსაღეთის კერძი
და უნაგირას იქითი დასავლეთისა მისცა ვაშიუს: მერემ წარმოვიდა
ნიჭითა, აღაფითა, იავრითა დიდითა და ტუვითა და ნატუგენავითა
გამდიდრებულნი და მოვიდა ქუთათის გამარჯვებულნი.

ხოლო ლიპარიტ წარვიდა ახალ-ციხეს და ევედრა ათაბაგს
რასტომ ფაშას და მეფესა ქართლისას რასტომს, მათ მოსცეს

სპანი, მოვიდა სპითა გურკის, მოჰყვა ქაიხოსრო გურიელიცა სპითა თვისითა, რამეთუ ძმა ლაზარიტისა იყო და ჭილადე მიქელაძენიცა მათ თანავე და გამოვიდნენ რიონს: ამის-მან მცნებელ მან ალექსანდრე მეფე-მან შემოიკრიბნა სპანი იმერთა და განვიდა ცხენის წყაღს. მას ღამეს მოუმცნო ალექსანდრე მეფესა ოტია მიქელაძე-მ: „მცნობე ხვალისა კურტაკი და ცხენი შენი, არ თუ ხარ ჯაბან და მეც ვადაღუნო შუბის წვერი ჩემა სათვალესა ზარადისა შენისასა:“ ესენი აუწყა მეფე მან და დიღასა რაზმთა წეობასა შინა მოუწოდა მეფე-მან ლევან აბაშიძეს სიძესა ოტია მიქელაძისასა, შესვა ცხენსა თვისსა ზედა და შთააცვა კურტაკიცა თვისი, რამეთუ უცნობელ იყო წინა თქმულთა და ლევან განიხარა ნიჭისა-თჳს მეფესა, რამეთუ იყო შემმართებელი და ერთ-გული მეფისა და იქმნა ბრძოლაცა პანძას სასტიკი, ქს ჩქეჭ, ქრ ტეგ და მოისროდნენ ორ-კერძოვე. მაშინ ოტიამ შეძიებელ მან მეფისა-მან ჭებავა იგი და ჭსტა შუბი ზარადის სათვალესა შინა ლევანს და განაფლო კეთასა და შესძას: „მე ვარ ოტია:“ ეჭა უცნო, რამეთუ არა გარდაიჭრა ლევან. არამედ მიუგო ოტიას: „რას ეტყვი ასულსა შენსა, უკეთუ შენ ხარ ოტია:“ მაშინ იძღაუნენ იგინი ბანძას და ღტოფვითა მოსრვიდნენ ალექსანდრესანი. არამედ არღარ ივლტოდა ოტია და დარჩა მეფესა ნებითა თვისითა. გარნა მასვე ჟამსა მუნვე დასწუნა თვალნი ზუმბითა: ხოლო შეიპურეს ქართველნი, მესხნი, გურულები და ოდიშარნი და ლიპარიტ დადიანი და ქაიხოსრო გურიელი წარვიდნენ ღტოფვილნი სტამბოლს: მერმე დასვა ალექსანდრე მეფე-მან კვალად დადიანად ვამიფევე და გურიელად დემეტრე ძე სვიმონ გურიელისა: შემდგომად დაახსენებინა ქართველთა, მესხთა, გურულ-ოდიშართა ვეცხლითა თავნი და განუტევა თვისთა ქვეყანათა შინა. მოვიდა ბანიდიამ ქუთათისს და იუთფებოდა მშვიდობით.

ამისა შემდგომად მოვიდა ქაიხოსრო გურიელი სტამბოლიდამ და ლიპარიტ მომკურდარყო და ამისი ებრძანა ხონთქარსა ათაბაგისათჳს, რათა მწე-ეუოს ქაიხოსროს: მოსტა სპანი ფაშამ და ჩამოვიდა გურკის. ხოლო დემეტრე ივლტოდა იმერეთს და დაიპურა ქაიხოსრო-მ გურკია: ამას შეუჩინეს მაჭუტაძე მეფე-მან და დემეტრე გუ-

რიელ-მან, მან მოჰკვლია ქაინოსრო გურიელი დალატად, წაგოდა დე-
მეტრე და დაიპყრა კვლად გურია ხოლო ძენი ქაინოსრო გურიე-
ლისაგან გიორგი და მალაქია წარვიდნენ წინაშე რასტომ ფაშისა
ახალ-ციხეს და იმყოფებოდნენ მუნ მას-თანა. შემდგომად ამისა მო-
კრდა მეფე ალექსანდრე ქს. ჩქა, ქრ. ტმშ.

იხ. მეფე ბაგრატ დ, კ თთჳს ჰმეთა.

დაჯდა ბაგრატ მეფედ ძე ალექსანდრე მეფისა და აკურთხეს
ქეთათის: ხოლო დედისნაცვალ-მან მისმან დარეჯან დედოფალ-მან
მისცა ბაგრატს ძმის-წული თვისი ქეთევან. დავითის ასული ცოლად
და აქრწინა დიდებით და ისიცა გერი თვისი; არამედ შემდგომად
ეჭვისა თვისა მზაკვართა კაცთა ენითა შეიპყრა ბაგრატ მეფე, გერი
თვისი დარეჯან დედოფალ მან, წაგვარა ცოლი ქეთევან და აღმკნა-
ნა თვალნი, შოიუვანა ვინმე მეფეთა მონათესავედ წოდვილი ვახტანგ,
რომელსა ჭუჭუნისა შვილობითაც უხმობდნენ, შეირთო ქრმად იგი
და დაიპყრა თვით იმერეთი და ვახტანგს უწოდა მეფედ: ესე ბაგრა-
ტის კერძოთა იმერთა არა სთნდათ და აუწიეს ასლან ფაშასა: შე-
მოიკრიბნა ასლან ფაშა-მან სპანა და ჩამოვიდა იმერეთს, მიეგებნენ
დადიან-გურიელი და იმერნი, მოვიდა ფაშა; შეიპყრა ვახტანგ და
დარეჯან დედოფალი და ქეთევან ცოლი ბაგრატ მეფისა. ხოლო იმე-
რეთს დასვა ბაგრატვე უთვალო მეფე და იგინი წარიყვანნა და მი-
ვიდა ახალ-ციხეს, მუნიდამ ვახტანგ და დარეჯან და ქეთევან წარ-
გზავნნა ოლთისს და დასადგურა მუნ: ხოლო ბაგრატ მეფე უთვა-
ლოებით ვერა ეგდენ მართვიდა იმერეთსა ამის-თვის შეითქმენ
იმერნი დადიანის-თანა და მოვიდა დადიანი იმერეთს კვლად აქად
წარმოება მეფე ვახტანგ ქორწილისა ზედა, მასინ ეზრას დადიანი
მეფე ვახტანგ და დაიმზახნენ მეფე ვახტანგ და დადიანი ვამიუ და
დაიპყრა დადიან-მან ბუჯის-წელის დასავლეთის კერძონი და აღმოსა-
ვლეთის კერძონი მისცა ვახტანგ მეფეს და ბაგრატ მეფე მოყოლობდა ცი-
ხესა შინა ქეთათის: განზრახვითა ცოლისა თვისისათა განუტევა მძახ-
ლობა ვახტანგ მეფისა დადიან-მან ვამიუ და დაწინდული აჩიილის ძისა

მისის ასული თვისი მისცა ღოდობერიძეს ბეჟანს: ესე შეუძნდა ვახტანგ მეფეს. ეზრახა გურიელს ღემეტრეს, ახაშიძე ზაატას და ზემომხრელს იმერთა: ხოლო ამათ მოკლეს ბეჟან ღოდობერიძე და მოუწოდეს ვახტანგ მეფეს. იგი წარმოემართა სპითა ძლიერითა, მოვიდა დადიანიცა ვამიე სპითა თვისითა საჩხერეს და შემოიკრიბნა იმერნიცა; არამედ რა გარდმოვლო ვახტანგ მეფე მან მთა ლიხის მიერთვნენ სრულიად ზემოურნი იმერნი მას და ლაშხისშვილი ხოსია თავი ლეჩხუმისა: ესე იხილა ვამიე დადიან-მან ველარა დაუდგა ბრძოლად და წარვიდა ოდიშს: შემოვიდა მეფე ვახტანგ, ადილო სვერი კაცხი. ხოლო სკანდიდამ მოვიდა ბატონი თეიმურაზ მის-თანა და სკანდა დაიხურა ვახტანგ, მოვიდა, მოადგა ქუთათისს, ადილო ქუთათისი და გამოიყვანა ბაგრატ მეფე: მამინ მოერთვნენ სრულიად იმერნი და შემოკრებულნი უოფლითა ქართველ-იმერთა ჩამოვიდა ოდიშს: ვერ წინა-ადუდგა დადიანი ვამიე. არამედ განივლტო სვანეთს: ხოლო ვახტანგ მოსრნა ურჩხი ოდიშს, მოსტყვევანა, ადილო ციხენი და მოადგა ჭაქვითის ციხესა. ადილო იგიცა, გამოიუნანა ცოლ-შვილი ვამიე დადიანისა და გამოილო სკანდურნი მისნი, მოვიდა ზუგდიდს და მუნ მოერთო შარვაშიძე ძღვნითა დიდითა და აფხაზითა. მერმე დასვა დადიანად ლევან და მისცა ძმის-წული თვისი თამარ ცოლად, თუ რამეშეჩენითა ხოსია ლაშხი სშვილისათა მოკლეს სვანეთს დადიანი ვამიე ბრძანებითავე ვახტანგ მეფისათა: კვლად შეიბურა ვახტანგ მეფემან ჭუღდინდელი ჩიქოანი, ძმა კაციასი და წარმოიყვანა ზატომრად, მოვიდა ოდიშიდამ კვლად ქუთათისს: აქა მოერთო ღემეტრე გურიელი ძღვნითა დიდითა, მოიყვანა ძე თვისი არჩილი წლისა ოდ და დასვა მეფედ იმერეთისად და აკურთხა უთველთა იმერთა სათნო-ჩენითა ქუთათისს ქს. ჩქაჲ, ქრ. ცმთ. შემდგომად წარვიდა მეფე ვახტანგ და წარიყვანა მეფე ბაგრატ ქართლს.

იპ, მეფე არჩილი ა, ბ წელი და ნახევარი ჰმეფა.

ხოლო მეფობდა არჩილ და მორჩილებდნენ უოველნი იმერნი წესისებრ და ერთგულობდნენ სრულიად: არამედ შეუძნდა ესე ასლან

ფაშას ახალ-ციხისას, რამეთუ არღა-რს ნებას ქვეშე მისსა იუვნენ იმერნი, არამედ არჩილისასა და ამის-თჳს დამართა წინაშე ხონთქრისა. მაშინ ეეენმა მოუწერა ვახტანგ მეფესა და მან წარიუგანა ძე თვისი არჩილ: ხოლო იმერთა სთხოვს ვახტანგ მეფეს ბაგრატ მეფე, მან მოსტა და დასვეს კვალად მეფედ ქს. ჩქაგ, ქრ. ტნა.

კვალად მეფე. ბაგრატ დ. ზ წელი ჰმეფა.

ხოლო დასვეს რა ბაგრატ, მოადგა ფაშა შთამოსლვად იმერთს მთასა, რათა განაძღოს არჩილ: მაშინ იმერთა აცნობეს მეფობა ბაგრატისა და უკუნ-იქცა მთილამ ფაშა და დაშთა ბაგრატ მშვიდობით: არამედ დადიან-მან ლევან არა ინება მეფობა ბაგრატისა, ვინად-გან მზახალი იყო შინაოზ მეფისა, ამის-თჳს ამავე ქრონიკონს შემოიკრიბა სპანი და მოვიდა, მიეგება ბაგრატ სპითა, ეკვეთა და იქმნა ბრძოლა, იძლია დადიანი, შეიბურეს და მოართვეს ბაგრატს. ხოლო სპანი მისნი მოსრნეს და ტყვე-ჰქუნეს: მაშინ შეაბჳიროვა მეფე-მან დადიანი, მოაუგანინა ცოლი თამარ, წარგვარა მას და შეირთო თვით ბაგრატ ცოლად და განუტევა თითი დაჲ თამარისა, რამელი მისტა შინაოზ, რაჟამს წარმოგზავნა იმერთს, ჯერეთ უქროწინო და ლევანს დადიანს მისტა დაჲ თვისი გომადის ნაცოლარი (რამელსა ესევე დადიანი ლევანტა შესწამოდა, რცა მრუშებად მის ქაჯისა-თანა), უქმნა ქროწილი და განუტევა დადიანადვე: არამედ ჟამებთა ამით შინა განუდგნენ მთავარნი და მიიტაცებდნ თვის-თვისთა მხარეთა და არღა-რს იყო მორჩილება ეგდენი მეფეთა, იწყეს ტყვის-უიღვა სააჯმნოდ ქრისტეს¹⁾ მოსყიდულთა მაცმადიანთა ზედა. კვალად ხდომა, შოფთი, კირთება ერთ-მან მეორეს ზედა და მხრება ქვეყანათა: ხოლო განდიდნა ჩხეიძე სენისა სალთხუცესი. ამან იკლო რაიმე ბაგრატისა-გან, იწყო ზრახვა და ერთ გულობა ფაშისა, მოიუგანა სპანი ოსმალთა, მოიპარა ციხე ქუთათისისა და შეაუენნა ოსმალნი ქს. ჩქაგ, ქრ, ტნა. ესე აღუძნდა.

(1) ქრისტოიანეთა უნდა.

ბაკრატს და უოჯელთა იმერთა. არამედ დაიდუმეს ჭერეთ შიშათა
 ოსმალთათა: ამასვე ქორთნიკონს მოკუდა კათალიკოსი სვიმონ ჩხეი-
 ძე და დაჯდა საუარყოფიძე ევდემოზ. შემდგომად ამისა იცა ჟამი
 მოურავ-მან ბეჟან ლორთქიფანიძემან, შეეტყუა ქუთათისს ციხესა,
 მოსრნა ოსმალი და აღიღო ციხე ქს. ჩაფხ, ქრ. ტნე და მისცა
 შეუფასა ბაკრატს. ხოლო დარეჯან დედოფალსა წინათვე აღეთქვა კ^წ
 მარხილი ფაშისა-თჳს, რათა იგივე ჭყოს მეფედ იმერთს და ვინად-
 გან არა აქენდა ვეცხლი, დაეწიინა ძმის-წული თვისი ქეთევან. ხო-
 ლო აწ საქმითავე დარეჯანისათა დაიხსნა შანაოზ მეფე-მან ქეთეონ,
 წარიჴანა და შერთო ძესა თვისსა. და რა აღიღო ფაშა-მ თეთრი
 იგი უედრა დარეჯან კვალად ფაშასა და ვინად-გან მოსწვიტის ქუთა-
 თისს ოსმალი იმერთა, ამის-თჳს აღეთქვა და შემდგომასა წარმოე-
 მართა სპითა- წარმოიყვანა დარეჯან და ვახტანგ და ჩამოვიდა იმე-
 რის, მიეგებნენ დადიან-გურიელი და ჩხეიძე სენია. ამის-თჳს ვერ-
 და-რა წინა-აღუდგა ბაკრატ მეფე და წარვიდა ქართლს. მაშინ ოს-
 მალთა მოსრნეს, მოსტუევენეს იმერეთი, შემუსრნეს მრავალი ხატ-
 ნი და ჯვარნი, მოსწვეს ქაეუანანი და ეკლესიანი ქს. ჩქმც, ქრ. ტნგ.

კვალად დარეჯან და ვახტანგ ქუქუნა-შვილი.

დასვეს დარეჯან და ვახტანგ მეფედ და წარვიდა ფაშა ალაფი-
 თა სასვე ახალ-ციხეს. მაშინ დარეჯან და ვახტანგ ჭეუენეს სანდოთ
 თვისად ლაშისისშვილი ხოსია თავ-ლენხუმისა და ქსცხო მირონიცა
 დარეჯან ხოსიას და განაგებდნენ იმერეთსა. შემდგომად შეიზრანნენ
 იმერნი გარდმოიბირეს ხოსია და შეუხინეს დარეჯანს და ქუთათის
 ციხესა შინა, აღმოკამელი თავისა თვისა დალასა დარეჯან დედო-
 ფალი მოჴკვლა შუბითა ხოსიამ. ხოლო იმერთა ასპარეზსა ზედა
 მიმომთხველი ვახტანგცა მოჴკვლეს, მოიყვანეს კურიელი დემეტრე
 და დასვეს მეფედ, ქს. ჩქმც, ქრ. ტნგ.

ით, გურიელი დემეტრე.

შემდგომად მცირედისა ჟამისა. შეიპურეს დემეტრე გურიელი.
 იმერთა, აღმოხადნეს თვალი და განაძეს. მაშინ ახლან ფაშამ წარ-

მთავრისა ძე ქაინოსრო გურიელსა გიორგი და დასკა იგი გურიელსად. ხალხ შანაოზ მეფესა ქსთხოვეს იმერთა ბაგრატ მეფე მან წარმოუვლინათ და დასვეს იგივე მეფედ იმერთა ქს, ჩქათ, ქრ. ტნზ.

კვალად მეფე ბაგრატ დ, თ წელი ჰმეფა

ანამედ კვალადცა ამავე ქორთნიკისსა ჩხეიძე სეხნია მ არა იხე-
ბა მეფობა ბაგრატისა და აღიღო მთხარვით და ზაკვით ქუთათისის
ციხე და მისცა მსმალთა და მიერთთ უშურავთ. დღედმდე. მერმე
შეიკრიბნა იმერნი სეხნია-მ და მოიუფანა დადიანი და მოვიდა მეფე-
სა ზედა: ხალხ ბაგრატ მეფე-მან შემოიკრიბა რაჭა-ჯეჩხუმი და
ოკრიბულნი, შეიბნენ ჩხაკს, აქმნა ბრძოლა და მოსწყდნენ ოკრიბი-
თვე, იძლია სეხნია ჩხეიძე, მოჰკლეს იგი და მოსწყდეს სხანი მის-
თანანი. ხალხ დადიანი, ივლიტოდა ოდიშისავე და დაიბურა ბაგრატ
უშეტესად იმერეთი. გარნა კვალად არა დასცხრა დადიანი, რამეთუ
შური აქენდა ცოლისა თვისისა თამარისა-თჳს, რომელი იყო ფრად
კეკელუცი და აღმატებული შვენიერებითა სრული უშეტესად, შემო-
კრიბა სხანი, მოვიდა და მიერთვნენ სრულიად იმერნი. მაშინ მოუ-
და ბაგრატ მეფესა ქუთათისს ქს. ჩქათ, ქრ. ტნთ. ხალხ ბაგრატ
მეფე წარვიდა რაჭას და დადიანი დადგა გეგუთს, არბევდენ იმერეთს-
სა. მაშინ ბაგრატ მეფე-მან შემოიკრიბნა რაჭა ჯეჩხუმი და რა-
დენნიმე იმერნი მის-თანა, ჩამოვიდა, ეწყო გეგუთს დადიანსა, ბრძო-
ლასა იძლია დადიანი, მოსრნეს სხანი მისნი და ღტოლვილი დადიანი
შეიბურეს კვალად და მის-თანა მრავალნი სხვანი, მოართვეს ბაგრატ
მეფესა და დაიბურა იმერეთი. მერმე დადიანი აფურცა ერთგულობასა
იქა და განუტევა, ვინად გან ჰქუვა დაჲ ბაგრატ მეფისა ცოლად.
ანამედ გიორგი გურიელი იყო კაცი მხნე, შემმართებელი, მშვიდ-
დოსან-მოსხარეზე რჩეული, უღთო, მესისხდე და ტუვის-მსუიდეველი
უწყალო. ამან მოსრნა მეკობრედ მოსრულნი აფხაზნი გურკას მრ-
ავალ-გზისა. გარნა ეტრფოილა ცოლსა ბაგრატ მეფისსა თამარს,
მცდელობდა წაგვრასა და თვით შერთვასა და ვერ ეწია. ამის-თვის
ეკედრა თაშის, რათა წაგვაროს ბაგრატ მეფესა და მისცეს მას და

აღუთქვა ქრთამი დიდი და შესამინაცა ორგულებასა ზედა ხონთქრისასა ბაგრატ: ხოლო თაშამ მაჰმადიანობითა და ქრთამისა თჳს არღარაი გამოიკითხა და წარმოემართა ბაგრატსა ზედა. ესე ჰსცნა ჩხვიძემ რასტომ და აუწყა ბაგრატ შეუესა. მაშინვე ბაგრატ წარავლინა თამარ ცოლი თვისი ციხესა შინა კვარას და თვით შეიკრიბა სრულიად იმერნი, მოვიდა თაშაცა და გურიელი მისთანა ქუთათისს, კაკუთა ბაგრატ სპითა თვისითა და იქმნა ბრძოლა. გარნა იფლტოდნენ იმერნი და ბაგრატ უთვალობით ვერღარა იფლტოდა, შეიპურეს და მოგვარეს თაშას ქს. ჩქობ, ქრ. ტე. მაშინ ბაგრატ კვებდა თაშას და აღუთქვა ქრთამი დიდი, რათა ჰყოს იგივე შეუედ. ხოლო თაშამან იხილა რა, რამეთუ არა ძაღ-ეღვა შოვნა თამარისა და შემუსრვა კვარას ციხისა. ამის თვის მიიღო მეუისა და გურიელისაგან ქრთამი დიდი, მისცა იმერეთი ბაგრატსავე და ბაგრატ ქრთამისა-თჳს მისცა წინდად ძე თვისი ალექსანდრე (რამეთუ ესე ალექსანდრე იყო შობილი ლეჩხუმელისა კაზილას ცოლისაგან, რომელსა ბაგრატ მეფე თანაუყოფდა სიძვად და ვინადგან არა ესვა ძე ბაგრატს ესე მოიყვანა, უწყდა ალექსანდრე და ზდიდა ძედ თვისად): ხოლო თაშამ წარიყვანა ალექსანდრე და წარვიდა. შემდგომად ამისა ზამთარსა ამას შეიკრიბა ბაგრატ მეფე მან სპანი და წარვიდა შურის-გებად გურიელსა ზედა. ვერ წინა აღუდგა გურიელი, მოსტყვივნა და მოსწყა გურია და წარმოვიდა აღაფითა და იავარითა. ხოლო ვინად გან კვალადცა მოყვარობდნენ დადიანი ლევან და მეფე შანაოზ და მარიაჲ ჰყვა ცოლად შანაოზ მეუესა. ამის-თვის განახლებეს მხახლობა და სთხოვა ლევან დადიანსა ძე მისი მანუჩარ საქმროდ ძისა თვისისა არჩილის ასულის დარეჰანისა-თჳს. ამან ლევან წარმოუგლინა ძე თვისი და მისრული მანუჩარ აქარწინეს დარეჰანისათსა. გარნა ურმა და ქალი იუჟნენ წლისა ზ. ესე იხილა ბაგრატ მეფე-მან, რამეთუ არა კეთილობდა მისდა, აუწყა მსახურთა ურმისა მანუჩარობათა. რამეთუ ჰნებავს შანაოზ მეუესა წარვლინებად მანუჩარ წინაშე ვეენისა ტყუედ: “ შეშინდნენ იგინი და არღარა გამოიკითხეს ზაკვა იგი, წარმოიპარეს ურმა იგი და მოგვარეს შამასა თვისისა. შემდგომად მოადგა ბაგრატ მეფე ქუთათისს, აღიღო ციხე

და გამოიყვანნა ოსმალნი ქს. ჩქოდ, ქრ. ტაბ. ამის-თვის მოვიდა დესპანი ასლან ფაშის ახალ-ციხელისა და აღუთქვა მოცემა ალექსანდრესი ძისა ბაგრატისა, რათა მისცეს ციხე ქუთათისისა მათვე. ხოლო ბაგრატ განზრახვითა იმერთათა მისცა ციხე ოსმალთავე უფლითა მათითა და დაიპყრეს მათვე: შემდგომად უშვა თამარ დედოფალ-მან ბაგრატს ძე გიორგი ქს. ჩქოვ, ქრ, ტად და განიხარა ფრიად მეფე მან.

ხოლო უამებთა ამით შინა იყო კირთება ოდიშს აფხაზთა-გან, რამეთუ ვინად-გან განდიდნა ჭყოდინდელი ჩიქვანი, რომელი გამოეპარა ვანტანგ მეფესა შუალაგრიდამ, მოვიდა და დაიპყრა ჭყოდინდლობავე და იქმნა მისანდო ლევან დადიანისა უფველსა შინა. ამან მოიყვანა ძმა თვისი კაცია და აზრახს ლევანს მიცემად სალიპარტიანოსი, რამეთუ ამის-გან დაიპყრას ლეონუმიცა ლევან დადიან-მან. ესე კაცი იყო გორდელი მღაბელი აზნაური, რომლისა მამა სვანეთს ტვირთითა თვისითა ზიდვიდა თაფლსა და გამოიზრდებოდა და ესე კაცია ძმის ჭყოდინდელის-გამო განდიდნა და იქმნა პატივ-ცემულ მეფეთა-გან და ამის გამო უსმენდენ ლეონუმელნიცა, მერმე ლევან დადიან-მან მისცა სალიპარტიანო და თვისად მისანდობელ-ჭყო ფრიად, რამეთუ იყო კაცი მხნე და შემძლებელი საქმეთა. არამედ უღთო და მესისხლე, აზრახებდა დადიანსა და მოსრვიდიან წარჩინებულთა ოდიშისათა. ხოლო მივიდა რა არჩილ ახალ-ციხეს და გიორგი გურიელიცა, რომელნი მცდელობდენ გაშეუებად იმერთს ორნივე. ესე იხილა ბაგრატ მეფე-მან, ეზრახს გიორგი გურიელსა და მისცა ასული თვისი დარეჯან ცოლად, ჩაშობი თამარისა გან, რათა დაუტოოს ტრფიალებაცა თამარისა და მცდელობდა მეფობასა იმერთისა. მოიყვანა გურიელი და აქორწინა ქს. ჩქოვ, ქრ. ტაე და მოიშტკიცა ამით გურიელი: ხოლო რა მოვიდა ახალ-ციხიდან სურამს, სურამიდან ეზრახს იმერთა და მიერთნენ უფველნი იმერნი არჩილს და დადიანი ლევან, გაღანაშცა მოიყვანეს და დასკეს მეფედ ქუთათისს ქს. ჩქოვ. ქრ. ტაე. სეკდემბერში.

კვალად მეფე არჩილ, ა წელი ჰმეფა.

ხელთ ბაგრატ წარვიდა გურიას და დედოფალი თამარ დაშთა-
 ციხესა სკანდას. მოადგა არჩილ მეფე, გამოიუყანა თამარ და მისცა
 დადიანსავე ცოლად და მოიუყანა ძე დადიანისა სიძე თესი და ჰყვან-
 და თვის-თანა: მაშინ ბაგრატ შეწევნითა გურიელისათა ეგუდრა ას-
 ლან ფაშას და მან აღუთქვა შეწევნა: ამავე უამთა წარიზაკა მეფე-მან
 გიორგი-მ ძე ბაგრატ მეფისა. ალექსანდრე ახალ-ციხიდაშ და მოს-
 რნეს მონანი ალექსანდრესნი: ესმა ბაგრატ მეფესა, შესწუნა, რა-
 შუთუ მომკუდარ იყო ძე მისი გიორგი და არა ესვა ძე, რათა არა
 მოკლან იგიცა: მაშინ ასლან ფაშამ აუწვა ხონთქარსა უფველი გო-
 ფილი, განრისხნა და წარმოავლინა აზრუმის ფაშა სუას აქეთი სპი-
 თა, მოსრულს ფაშას მიეცემა ბაგრატ მეფე და გურიელი: არამედ
 არჩილ მეფე მან შემოაკრიბნა სრულიად იმერნი, შეიფიცნა და ლა-
 მოდა ბრძოლასა. გარნა ჩამოვიდნენ აგვისტოსა შინა ოსმალნი იმე-
 რეთს, განეგლტვნენ არჩილ მეფესა და მიერთდნენ ბაგრატს;
 ამისი მხილველი არჩილ მეფე წარვიდა რაჭას და რაჭველთა შეჭ-
 კრეს მთა: მიჰყუნენ ოსმალნი არჩილს. მაშინ ხრეთის მთასა-
 ზედა უწევს რაჭველთა ცემა თოფთა ჯიხურებთ-გამო ოსმალთა და
 მოჭკლეს საზვერელი ჩიჯავაძე და სხვანნი მრავალნი და უმეტეს
 ოსმალნი მოსწვიტნეს. არამედ სიმრავლითა სძლეს ოსმალთავე,
 გარდვიდნენ რაჭას, მოსწვნეს, მოსტევევნეს, უკმოიქნენ და დას-
 დებენ კვანჭინს- ხელთ არჩილ მივიდა კულბითს და აუწვა საქმე
 თვისი უფველნი აზრუმის ფაშასა. მაშინ აზრუმის ფაშამ მოჭკვეთა
 თავი ასლან ფაშასა, მეტე მოსტევევნა და მოსრნა უჩინი იმერეთს
 და დასვა ბაგრატ მეფედ და წარვიდა თვით ქს. ჩქოთ, ქრ. 1648

კვალად ბაგრატ მეფე დ, ბ წელი ჰმეფა.

ხელთ ბაგრატ მეფე-მან მოიმტკიცა იმერნი, შემოიკრიბნა და
 წარვიდა ოდიშს, ეწყო დადიანი ლევან სპითა და ბრძოლასა იძლია-
 დადიანი და წარგვარა კვალად ცოლი თვისი თამარ და შეერთდ

თვითვე და მოვიდა ქუთათისს გამარჯვებული: მაშინ ლევან დადიანი ეზრახა გურიელს გიორგის და მისცა ძე თვისი მანუჩარ შიველად, დაიზავა იგი და დაიპურა ოდიში მანვე: შემდგომად მცირედისა ხანისა მოკრულა დადიანი ლევან ქს. ჩქვ, ქრ. ტ. 18. მაშინ მოითხოვეს ოდიშართა ძე ლევან დადიანისა მანუჩარ გურიელის გიორგისგან საყოფლად დადიანად: არამედ ვინაღ-გან არღარა ვინ იყო შიველდრი ოდიშისა. ამის-თჳს ეზრახა გურიელი ოდიშართა, რათა ჰყოინ იგი დადიანად: ხალხთ წარჩინებულთა ოდიშართ განამაკრნეს ციხენი ყოველნი და მიუთხრეს გურიელსა. „ვიდრემდის ცოცხლებით არს მანუჩარ არავის მივსცეთ ციხენი და ქვეყნანი:“ ამის მან მსმენელ-მან გურიელ-მან მოჰკვლა ყრმა იგი მანუჩარ, რამეთუ ჰკონებდა შემდგომად სიკრძალოსა დაიპურას ოდიში და წარვიდა დაპურებად ოდიშის: გარსა მის-გამო ოდიშართა სხნდათ იგი, ვითარცა მესის-ხელე თვისი, ვერ შევიდა ოდიშს და მოვიდა გურიასვე: ხალხთ არჩილ წარვიდა კულბითადმ დვალეთს და მუნ დასადგურნა დედა-წულნი თვისნი და თვით მოვიდა ჩხერის ციხესა შინა და ეზრახა და მუნიდამ იმერეთს რვა თთჳს არამედ ვერა რაისა-და მოყოელი წარვიდა დვალეთსვე: მერმე მივიდა თაიქამს და იდგა წელსა ერთსა მუნ: შემდგომად უწიებული ძმისა თვისისა გიორგი მეფისა-გან წარვიდა რუსეთს ქს. ჩქვ, ქრ. ტ. 19, განვლთ დედა-წულთ, სპითა რუსთა მეფისათა ჩერქეზი და მივიდა თერგს, მუნ ჩაჯდა ნაგსა და განვიდა აშტარხანს: მაშინ მოკრულა მეფე რუსთა თეოდოსე და დაშთა არჩილ სამ-წელ აშტარხანს: ხალხთ დღესა ახალ-წელისასა აღუნ-თეს ღამზარი დღი სამსკვალსა, მოკვიდა ცეცხლი სასვენსა მას, რამეთუ არიან სახლნი სრულიად ხისანი და დაიწივნენ ყოველნი სი-წმიდენი და საგანძურნი არჩილისანი. არამედ ჰმოფნეს სამსკვალნი და ხაწილნი უვნოდ, კვალად დაუჯდომელი, დაუწავი ცეცხლსა მას შინა: გარსა შემდგომად შეამკო სამსკვალი კვალად არჩილ მეფე-მან: მერმე მეფე-მან იოანე და პეტრე-მ მიიყვანეს მოსკოვის არჩილ და პავლე-სცეს მეფებრ და იმოყოებოდა მუნ პავლე-ცემული: ხალხთ იმერეთს მოკრულა ბაგრატ მეფე ქს. ჩქვ, ქრ. ტ. 19 და დაფლეს

გელათს და ვითარ არდა-რს ვინ იყო ტომი შეფეთა მოიყვანეს გიორგი გურიელი იმერთა და დასვეს შეფედ.

კ. გიორგი გურიელი, ბ წელი ჰმეთა:

არამედ აღიში იყო უზატრთნოდ და კაცია ჩიქთანს აყო თავ და განგმე მათი: ამან მოსრნა მრავალნი შემძლებელნი და წარჩინე ბუღნი აღიშისანი, განზრახვითა ძმისა თვისისა ჭყადინდლისათა, რამეთუ ეტუოდა განზრახვათა შინა: „მას ეყოფის ერთი თოფი.“ ესე იგი არს სიკჳდილი ვისიცა ნებავსთ. ამით მოიყვანა აღიში ქვეშე თვისისა, ვიდრე შერობამდეცა თვისად: გარნა იყო ჭირი დიდი აღიშს, ვითარცა აღესწერეთ და უმეტეს აფხაზთა. გან, რამეთუ მოვიდოდნან ნაგებითა და სმელოთა და სტუვევინდინან, დაიბურეს ვიდრე ეკრისის მდინარემდე და დაეშენებოდენ თვით აფხაზნი და არდა-რს იყო დრანდას და მოქეს ეპისკოპოსნი: სოლო შემდგომად მოკჳდა კაცია ჩიქთანს და დაიბურა ლიპარიტიანობა ძე-მან კაციასამან გიორგი-მ უმეტეს მამისა თვისისა და სრვიდა ეწყალოდ და ჰჳიოდა ტუვედ აღიშართა, რამეთუ ემტნო მამისა მისსა არა დატუ-ვება ჩექმიანისა და კახუნჯიანთა დაიბურებს: სოლო გიორგი გურიელ-მან განარისხა იმერთი, განუტევა ცოლი თვისი დარეჯან, ასული ბაგრატ მეფისა და შეირთო სიდედრი თვისი დედოფალი თამარ ცოლად: ამას ეპურა იმერეთი და მცდელობდა აღიშისცა დაზურობად. არამედ გიორგი ლიპარიტიან-მან მოიყვანა ძე ლევან დადიანისა, ნაშობი მხევლისაგან ლევანზე და დასვა დადიანად სათნოებისა თჳს მეგრელთა და წინ-აღამდეგად გურიელისად: სოლო გიორგი მეფესა ქართლს ჰჳევანდა ემ ბაგრატისა აღექსანდრე, შეუძნდა შერობა იმერეთისა გურიელისა-გან და არაზურობა ძმისა თვისისა არჩილისა. ამის-თჳს ეზრახა უსუფ ფაშას, რათა ჰყოს აღექსანდრე მეფედ იმერთა: განიხარა ფაშამ და მოცთხოვა მის-გან აღექსანდრე: მაშინ წარუვლინა გიორგი მეფე-მან ნიჭითა თვისითა და პატივითა ქს. ჩქვბ, ქრ. ტო. ესე აუწყა ფაშამ სონთქარსა. სოლო სონთქარ-მან მოსცა ხელათი და ხრმალი და იმერეთი აღექსან-

დრეს და ებრძანა უსუფ ფაშისად შეფედ ყოფად მისი იმერეთს: მსმენ-მან ბრძანებისა მან ჩამოიყვანა ფაშამ ალექსანდრე. ხოლო გურიელი წარვიდა, ვერ წინა აღმდგომი, გურიას და დასვა ფაშამ ალექსანდრე შეფედ: შემდგომად წარვიდა საჯ ციხესვე ფაშა და დედოფალი თამარ მივიდა ოდიშს რათა არა მიერთებენ ოდიშარნი ალექსანდრეს. არამედ მუნ მოკრედა თამარ დედოფალი ქს. ჩქვგ, ქრ. ტოა (თქმულ არს, რამეთუ იყო მიდგომილ და შობასა შინა შვა ცეცხლი და მოკრედა): ხოლო შემდგომად კაცია ჩიქთანის სიკუდილისა ნაცოლარი მისი და დედის ნაცვალთა გიორგი ლიპარიტიანისა დის-წული შოშიტა ერისთავისა შეირთო გიორგი გურიელ მან ცოლად და ამით-გამო მტდულობდა შირველ ოდიშს და აწ უმეტეს იმერეთსაცა.

კა, მეფე ალექსანდრე დ. ზ წელი ჰმეფა

და დაჯდა ალექსანდრე შეფედ ქს. ჩქვგ, ქრ. ტოა: მასინ განდიდებულ იყო აბაშიძე ზაატა და მორჩილებდნენ სრულიად მარგველნი, ინება ალექსანდრემ მომტკიცება მისი და მისცა დაჲ თვისი დარჯჯან ცოლად. ნაცოლარი გურიელის გიორგისა და მიქელაძე გიორგის დის წული იყო ზაატა და მოამოკიცნა იმერნი ამით: არამედ გურიელის გამო გიორგი ლიპარიტიან-მან, შოშიტა რაჭის ერისთავ მან და ბეჟან ლორთქიფანიძემ არა ინებეს შეფობა ალექსანდრესი, შეიკრიბნენ და მიერთებენ ესენი გურიელსა. არამედ გურიელ-მან ბრძოლად წარმოსრულ მან, განსძარცვა ხატი ლანჩქერნის¹⁾ ღუთის-მშობელი, და ჰყო სამკაულად თვისად: შემოიკრიბა გურია, მოვიდა საჩინოს, მიერთნენ ჩიჯავაძენი, მერმე ლიპარიტიანი ოდიშარითა, რაჭის ერისთავი რაჭველით, ლორთქიფანიძენი და ლენხუმელნი: ხოლო ალექსანდრეს დაშთა აბაშიძენი და ზემოურნი და მიქელაძე გიორგი და მარგველნი: ეწევიან რაკითს ურთიერთ და იქმნა ბრძოლად ძლიერი ქს. ჩქვდ, ქრ. ტოა: დაიკოდნენ და მოის-

1) გლაქერუის, უნდა.

რწენ ორგანიზმე უმრავლესნი. შემდგომად მოკლეს გიორგი გურიელი (იტუვიან უცნაურითა კვეთებითა მოკვდა) და ივლტოდნენ სხანი მისნი, მოკლეს კვალად რაჭის ერისთავი შოშიტა, სხვათა მოსრვიდნენ და შეიპყრობდნენ უამრავთა: ხოლო ლიპარიტისი ივლტოდადი შს და მოიქცა ალექსანდრე გამარჯვებული: არამედ აქეთ მოკლეს აბაშიძე ლევან და ჰაატა დაჭკოდეს: შემდგომად ჰერობილნი გურიულადი შარნი და იმერნი და დაჭვიდნეს ვეცხლსა ზედ და დაიპყრა ალექსანდრემ კვალად იმერეთი: ხოლო გურიას დასვეს მალაქია, ძმა გიორგი გურიელისა გურიელად და ძენი გიორგი გურიელისანი წარვიდნენ ახალ ციხეს: მაშინ ალექსანდრე მეფემან წარუვლინა მახარობელი გიორგი მეფეს: რამეთუ შექმნეს მე შენ მიერ ყოველნი, აწ მუავ მონად და ძედ შენდა და მომეც ასული შენი ცოლად: ესმა გიორგი მეფესა, განხესარა. არამედ მოემცნო ასულისა თვისისა დაწინდვა დავით ერისთავისაგან: კვალად წარუვლინა ალექსანდრემ და მოითხოვა ასული ლუარსაბისა ელენე და ძმისწული გიორგი მკფისა: ესე აღეთქვა მეფესა გიორგის მოცემად: გარნა ალექსანდრეს არა ერხდა რაჭის ერისთავი ჰაატუნა ძე შოშიტისი ვინადგან მოუწრობდა გიორგი მეფე და იუფ შეგობარ ჰაატუნასი და ჭსტნაცა ალექსანდრემ, რამეთუ არა ნებაჲს გიორგი მეფესა მზახლობა ამისი. ამის თჳს შემოიკრიბნა სხანი იმერეთა და წარვიდა რაჭას ანუ დაამორჩილეს ანუ მიუღეს რაჭა, შევიდა და გარდავლო მთა წევისა, ველიეთისა და მოადგა ნინიას ციხესა და მარბიელთა მოსწვეს, მოსტევეკენნეს დაბნენი მრავალნი: მაშინ გიორგი მეფემან მოაშველა ზაალ ხერხეულიძე სპითა ჰაატუნას. იხილა ჰაატა აბაშიძემ ნიჯადი ჰაატუნასი, რამეთუ მიეწურათ მარგველთა წადებად ნინიას ციხე, მიზღუ-ჭყო ქართველნი და არდა-რა იხება მარგველთაგან ციხის ადება და დაპყრობა მეფესაგან. ეტურდა მეფესა სპათა მოსლვასა, უსმინა მეფემან და ჩამოვიდნენ იმერეთსავე.

შემდგომად მოკჳდა ჰაატა აბაშიძე დავითთა მითვე: ხოლო ალექსანდრემ მოიყვანა დამ თვისი დარეჲსანი, განატევებინა ჰაატუნა ერისთავს ცოლი, ასული ბეჲან ლორთქიფანიძისა და შერთო დარეჲსანი და მთისი და მოიპოვიდა იგიცა: არამედ შემდგომად ძმისა

თვისისა სიკვდილისა განდიდნა აბაშიძე მალაქია, რომელი იყო ნაბე-
რალი და იწოდა გიორგი: ამან მოიყვანა მეორედ ცოლად ნაცოლარე.
გიორგი გურიელისა და კაცია ჩიქვანისა მდიდარ ფრიად და შეიწ-
თო იგიცა და თაობა ზემო-მხარეს ზედა უფროს ძმისა თვისისა:
ამას ემზახლა ქაინოსრო გურიელი და სთხოვა ასული ელენე, რომელი
ჰქუანდა ზარვულისა ცოლისა-თანა, რამეთუ ესე ქაინოსრო ძე
გიორგი გურიელისა, რაჟამს მივიდა ახალ-ციხეს, მისცა ფაშა-მან
სპანი, წარმოვიდა და დაიპყრა გურია ქს. ჩქვე ქრ. ტოგ. ხოლო
მალაქია ბიძა მისი წარვიდა ახალ-ციხეს: ესე მალაქია კვლად ფაშამ
შემოაწუნარა და აღუთქვა ქაინოსრომ უვნებლობა მალაქიასი. არამედ
მოსრული გურისა შეიპყრა ზაკვით ქაინოსრომ მალაქია და აღმოსა-
დნა თვალნი ბიძასა თვისსა: ესმა ფაშას, აღუძნა ფრიად და მტდე
ლობდა შურის გეპასა ქაინოსროსასა: შემდგომად წარმოავლინა შუ-
შეთის ბეგი მცირითა სპითა მოკითხვად გურიელისად და ამცრო
ბეგსა, რათა მოჰქვას იგი: მოსრული ქაინოსრომე ისტუმრა ბეგი.
შემდგომად ისტუმრა ბეგ-მან და თავის-წინაობასა შინა მოჰქვას
ქაინოსრო გურიელი ქს. ჩქვთ ქრ. ცოზ, წარიდეს თავი მისი და
წარვიდნენ და გურიელად დაუტოვეს მალაქია უთვალთ: შემდგომად
მცირეს ჟამსა მოითხოვეს გურიელთა ძე გიორგისა და ძმა ქაინოს-
როსი მამია უსუფ ფაშისა-გან, რომელი მუნგე იყო ახალ-ციხე და
აღუთქვეს ქრთამი დიდი: ფაშამ წარმოუკვლინა და ჰქუეს გურიელად
ამასვე წელსა: ამან მამიამ მისცა შემოქმედელობა მალაქიას და ჰყო
მონაზონად: მერმე ამანცა მოითხოვა ძმასა თვისისა დაწინდული
გიორგი აბაშიძის ასული ელენე, მიიყვანა და ქმნა ქორწილი.

ხოლო გიორგი ლიპარიტიან-მან იხილა, რამეთუ მოსწუდნენ
ძლიერნი იმერეთისანი რაკითს ომსა შინა, იწყო ლევან დადიანისა-
გამო დალატით სრვა და კლავა წარჩინებულთა ოდიშისათა, უიღვა
უწყალოდ ტოვეთა მამულისათა ზედა და ეპყრა სელიპარიტიანო და
ნებოთა მისითაჲ იყო ლევან დადიანად, ამან ლევან მოიყვანა ნებო-
თა ლიპარიტიანისათა ცოლად დაჲ ალექსანდრე მეფისა თინათინ,
ნაშობი თამარ დედოფლისა-გან, რათა მომეტოცოს ოდიში ძალითა
ალექსანდრესითა: ხოლო ლიპარიტიან-მან ამის თჳს, რათა არდა-რდა

მომხმარებელი ალექსანდრე-მ ანუ გურიელ-მან თავისად ოდიში. არამედ სხეულით ოდენ იყო დადიანი ლევან, გარნა მოქმედი ყოფილსავე იყო ლიპარიტისი, გარნა იყო ოდიშს ჭირი დიდი გიორგი ლიპარიტისისა-გან კლვითა და ტყვიითა უიღვისათა და უმეტეს აფხაზთა-გან, რამეთუ მოვიდათ ლაშქრად და ახრებდნენ ქვეყანათა ავსტაობით და ცხადად: ხოლო ალექსანდრე მეფე-მან ცხადად მსცხნა, რამეთუ არა ნებაჲს გიორგი მეფესა მოუჭრობა მისი, განაცხადა მტერობა მისი და მოუჭრობა ერეკლე მეფისა, მიუთხრა ჰაზუნა ერისთავსა. არა უხიზუნად გიორგი მეფისა: ესე არა უსმინა ჰაზუნა, ერისთავსა. ამისთვის შეიკრიბნა ალექსანდრემ იმერნი და შევიდა რაჭას და მოერთნენ მუნ რაჭველნი და ლეჩხუმელები თვინიერ ერისთვისა: მამინ ჰაზუნა-მ განამაგონ ციხენი და ადგილნი და წარვიდა ოხს გიორგი მეფითურთ და სხათა ალექსანდრესთა მოსწევს რაჭა და მოადგნენ ჯეჯროს, ვერ წინა-აღუდგნენ გიორგი მეფე და ჰაზუნა და შევიდნენ გლოლას, მივიდნენ სპანი ალექსანდრესნი და მოსწევს უწერა. მუნითუკ მოიქცნენ, კვალად მოსწევს რაჭა ქს- ჩაპზ, ქრ. ტაუ და ჩამოვიდა იმერეთს ალექსანდრე მეფე. არამედ ჰაზუნა-მ დაიხურა უმეტესად კვალად რაჭა, რამეთუ მოსწევიტნა მტერნი თვისნი და იუთფოდა თვისად.

ამავე უამთა მოვიდა არჩილ მეფე რუსეთიდან მოწოდებითა ძმისა თვისისა გიორგისათა და მოიყვანა ძენი თვისნი. ალექსანდრე და მამუკა და ივინი წარავლინა დვალეთს და თვით მოვიდა რაჭას, განიხარეს ძმათა ხილვითა ურთიერთთა. შემდგომად ეზღახნენ იმერთა, რათა ჭეოზ არჩილ მეფედ და წარავლინა არჩილ ყირიმის სანი-სა-თანა დავით თურქისტანის შვილი, რომელი შეღებურა შამხალ-მან. და აწ ნებითა შამხალისათა მოვიდა ჩერქეზსა შინა არჩილ მეფისათანა: ამას წარატანეს ძღვენი და არმადანი დიდო და წარავსავნეს. ხოლო იმერთა მისცეს ჰირი არჩილს: მოვიდნენ არჩილ და გიორგი მეფენი და რაჭის ერისთავი მათ-თანა გველის-თავესა ზედა. მიერთო მათ ლიპარიტისი გიორგი, ჭილასძე-მიქელაძენი და ბეჟან ჯორთქი-ფანიძე: ხოლო გიორგი აბაშიძემ და სვიმონ ქუთათელ-მან არა ინებეს, რამეთუ ესე სვიმონ იყო ძე სეხნია ჩხეიძისა და განდიდებულად:

გარნა იყო მღვდელთ-მთავარი. არამედ ტყვის შეიღველი, მეძავ-
მემრუსე, კაცის მკვლელი, ცრუ ფიც, უწინაფ-ულოცავი, ვითარცა
განდგომილი ივლიან: ამათ მიერ შემოიკრიბნა ალექსანდრე-მ სპანი
და წარვიდა გველის-თავს შეფეთა ზედა. ვინად-გან ერისთავსა შინა-
განმტეპნი მრავალნი ჭევიანდეს რაჭასა შინა და ლიპარიტიანს ოდიშს
და ლეჩხუმელნი იუწენ ალექსანდრეს კერძოდ და სპანიცა ალექსანდრესი.
მრავლობდნენ რამეთუ მათ შემოჭკრებოდათ ჯერედ: ვერღარა წინა-აღუდ-
გენ ალექსანდრეს. არამედ წარვიდნენ ოდიშს: ხოლო შემდგომად ეზრ-
ხა ლიპარიტიანს ალექსანდრე შეფე და მისცა თავობა ლეჩხუმისა და ვინად-
გან იყო ლიპარიტიანი უღთო, ცრუ-ფიც, უპირო, ტყვის-შეიღველ
მიერთო ალექსანდრეს: ხოლო არჩილ შეფე-მან ჭსტნა, რამეთუ მივი-
და დავით შეწევნითა შამხლისათა უირიშის ხანისათა და იგი აღდ-
რულ-იყო შეწევნად არჩილისად წინაშე ხონთქრისა: ამის-თვის ინება
არჩილ წარსდგა უირიშს და მივიდა აფხაზეთს, მოეკება შარვაშიძე,
ისტუმრა ჰატივით, ვითარცა შეფე და იყოფებოდა ზუთს უამ-რად-
დენზე. არამედ ვერღარა მშოვნელი გზისა უკუმოიქცა და მოვიდა
ოდიშს: გარნა ვინად-გან ზავ-ექმნათ ალექსანდრეს და ლიპარიტიან-
სა, ვერღარა დაადგრენ ოდიშს და მოვიდნენ საჭილაო-სამიქეაო-ს
არჩილ და გიორგი შეფენი და ეზრახნენ ალექსანდრეს, რათა მის-
ცეს გზა წარსდგისა: მიუგო ალექსანდრემ: „უკეთუ მომეც ფიცო
არდა-რა მეცილო იმერეთს განგიტევი და წარვიდ რუსეთს, უკეთუ
არა, არა გცე გზა:“ მაშინ ვინად-გან არდა-რა იყო სხვა რაიმე დო-
ნე, მისცა ფიცო არჩილ და წარვიდა რაჭას: მერმე მივიდა დიგორს
და წარიყვანა ძმის-წულნი თვისნი ძენი ლევანისანი. ქაიხოსრო, ვახ-
ტანგ, დომენტი და იყოფებოდა დიგორს.

ხოლო გიორგი შეფე წარვიდა და გურიელ-მან მამიამ ისტუმ-
რა ჰატივიითა დიდითა. არამედ მთავართა მუნებურთა უმეტეს და
შეფეცა ნიჭვიდა მათ. ამის-თვის აზრახეს მამიას: „ნებაჲს გურია
გიორგი შეფესა თვისად:“ არამედ მამია ვინად-გან, ყრმა იყო ის-
მინა მათი, რომელნიმე შეიპურნ, და სხვანი უპატიო ჭევიან: ამისი
მხილველი გიორგი შეფე წარვიდა გონიას, მოეკება თავდგირიძე
აჭმად-ბეგ, რამეთუ იყო გამაჭმადიანებულნი და დიდითა ჰატივიითა

დასსადგურა და წარსაკებელითა თვისით უმასპინძლებდა. რადენსამე
ჟამსა: ხოლო ამ ჟამებთა მოვიდა დავით სტამბოლიდამ, რამეთუ
ელვაწა ფრიად ყირიმის ხანსა წინაშე ხონთქრისა. ამის-თვის ხონთ-
ქარს წარმოეფლინა ყაფუჩი თვისი და დავით მის თანა: „რათა ჰკითხონ
იმერთა, რამელი ჰუნებავსთ არჩილ ანუ ალექსანდრე:“ დაუტევა ყაფუჩ-
მან დავით ახალ-ციხეს და თვით მოვიდა ალექსანდრე მეფისა-თანა:
ჰსტინა ალექსანდრე-მ ესე ვითარებანი და ინება მოკლავა ყაფუჩისა.
იგრძნა ესე ყაფუჩმან და ივლტოდა ახალციხეს: ამ ჟამთა მოსრულ
იყო გიორგი მეფეცა ახალ-ციხეს. ამან აღუთქვა ყაფუჩს ერთ-გულობა
ხონთქრისა და მისლვა დედა-წუღითა თვისითა ახალ-ციხეს და ქრთა-
მი დიდი. მაშინ განუზრახა ყაფუჩ-მან, რათა მოსტყრან ბეჭედი ყო-
ველთა წარჩინებულთა იმერთანი და დასხან სვინტატიკოსის წიგნსა
ზედა არჩილისა-თვის. „და მე წარვმართო ყოველნი საქმენი თქვენ-
ნი:“ ხოლო გიორგი მეფე-მან ჰყო ეგრეთ და წარავლინა ყაფუჩი,
მოსტა ხონთქარ-მან ამითი იმერეთი არჩილს, წარმოეფლინა ხრმალი
და ხალათი და მოიღო მანგე ყაფუჩ-მან და ებრძანა აზრუმის ფაშისა-
თვის, რათა ჰქეოს არჩილ მეფედ: მაშინ აზრუმის ფაშამ წარმოავ-
ლინა ქეკა თვისი სპითა დიდითა და მოვიდა ახალ-ციხეს სალიმ
ფაშისა-თანა: შეიკრიბნენ ესენი და წარმოიყვანეს გიორგი მეფე და
დასდგნენ მთასა ფერსათსა ზედა: ესე აცნობეს არჩილს დიგორს
მუოფს, ჩამოვიდა რაჭას, მიეკება ერისთავი და სრულიად რაჭველნი
და წარმოვიდა იმერეთს: ხოლო ალექსანდრე ვერდა-რა წინა-აღმდგო-
მი წარვიდა ქართლს ერეკლე მეფისა-თანა და მან ჰპატივით დაუს-
ვანა: ხოლო ქეკამ წარმოატანა გიორგი მეფესა მუსალიმი სპითა დი-
დითა, ჩამოვიდნენ იმერეთს და მოვიდნენ ქუთათის არჩილის მეფე-
სა-თანა, შთაიგვა არჩილ ხალათი ხონთქრისა და დაემოწმიდნენ
იმერნი ქს. ჩქე ქრ. ტოლ^ს თვინიერ გიორგი აბაშიძისა.

კვალად არჩილ მეფე, ა წელი ჰმეტა:

მაშინ გიორგი მეფე-მან აღთქმისა-თვის მისტა ძმის-წუღი თვისი
ვახტანგ ოსმალითა მქუვლად: კვალად მისტა ელენე ძმის ასული

თვისი ფრიად კეკლეუცი და დაწინდელი ალექსანდრე მეფისა ქაიხოსრო იაშვილსა ცოლად და აქორწინა და შემდგომად მცირედისა წარვიდა თვითცა ახალ-ციხეს და წარიყვანნა დედა-წოფნი თვისნი რაჭიდაშ სამცხეს: ხოლო არჩილ დაიბურა იმერეთი: არამედ ზამთარსა ამას იხილა აბაშიძემ გიორგი, რამეთუ ვერ მწე-ეჭმნების არჩილს ოსმალნი, ეზრახა გიორგი ლიპარიტიანს, მოიყვანა ალექსანდრე ქართლიდამ. არამედ არჩილ მეფე არა დაუტევს ზამუნა ერისთავმან, სვიმონ ქუთათელ მან, მიჭელაძემ გიორგიმ და ბეჟან ლორთქიბანიძემ: შეიკრიბნენ და ეწეგნენ გოდოგანს ურთიერთს, იქმნა ბრძოლა ძლიერი, იძლია ალექსანდრე და იფტოდა ქართლს. ხოლო არჩილ მოიპტიცა იმერეთი და მეფობდა მცდელობითურთ უკეთურებისა მოფხვრასა. არამედ ვინად-გან ძლიერ იუწნენ მთავარნი ვერ შეძლეს: ხოლო ალექსანდრეს წადის ქართლს მდგომს ესმა სპათა დასხმა გიორგი მეფისა-გან, მსწრათუფ აიყარა და შევიდა გორის ციხესა შინა. კვედრა ერეკლე მეფესა, რათა მწე-ეყოს: ესე უკველნი ნაზარადიხან მიუთხრა ეყენსა. ხოლო ეყენ-მან დესპანით ხონთქარსა და იქნა უკველნი, კითარცა ადვსწერეთ და შემდგომად შეზურობისა გიორგი მეფისა, მცობ-მან არჩილ მეფე-მან შემოიკრიბნა სპანი იმერთა და წარმოადგა ციხესა ქუთათის, შეამჭირვა ფრიად, რამეთუ ჯდანთა ხარშვიდიან და სჭამდნენ სიუმიდისა-თვის და ლამოდენ მცრემასა ციხისასა. არამედ ლიპარიტიანი სპითა თვისითა ერთ-კერძო მდგომ იყო, ამან მას ჟამს სთხოვა არჩილს ლეჩხუმი და მონა იქმნეს საუკუნოდ: ესე აღუძნდა არჩილს, გარნა აღუთქვა მიცემა. აგრძნა ლიპარიტიან-მან, რამეთუ არა ჭნებავს. ამის-თვის გამოიყვანნა დამით ოსმალნი ციხიდაშ, მისცნა უკველნი საზრდელნი თვისნი და განამაგრა ციხე და თვით მასვე დამესა იფტოდა სპითა ოდიშს, დილასა იხილა არჩილ მეფე-მან, შეუძნდა ესე არჩილ მეფესა დიდ-ფრიად და უმეტესისა განდგომილებისა უოფისა-თვის მოცრელა ციხესა და შემოიფიცნა კვლად იმერნი: ხოლო იქმნა საქმე საგლოფედი, რამეთუ გამოვიდნენ ციხიდაშ ოსმალნი და შემუსრეს ქუთათისის კეკელისა უფლად წმიდისა, დიდ-შეუნიერად გებუელი, ვინად-გან ავნებდნენ ციხესა მუნიდაშ ფრიად ქს. ჩქჳა ქრ. ტოთ: ხოლო გიორგი მეფე-მან იყარ-

ჭყო რუისს ცოლ შვილი ალექსანდრე მეფისა და მიაბარა ქენი მისნი სვიმონ და გიორგი დავითს ქსნის ერისთავს, ნაშობნი დიდებულის ქალისა-გან: არამედ ალექსანდრე მივიდა ახალ-ციხეს, წარმოვიდა ფაშა სპითა და ჩამოვიდნენ იმერეთს, განეჯღტვნენ არჩილს იმერნი და მიერთნენ ალექსანდრეს. ხოლო არჩილს ვერდა-რა მოუსწრა ბარძიმ მდივან ბეგ-მან სპითა ქართლისათა და ამით ვერდა-რა იკადრა ბრძოლა და წარვიდა რაჭას, მუნიდამ მივიდეს ქართლს: ხოლო ალექსანდრე დასვა ფაშა მან მეფედ ქს. ჩქყა, ქრ. ტათ.

კვალად მეფე ალექსანდრე, დ წელი ჰმეთა.

უკუნიქცა ფაშა და წარვიდა ახალ-ციხეს. მაშინ არჩილ სცნა, რამეთუ ვერდა-რა დაიპყრობს იმერეთსა და კახთა თვით არდა-რა ინება მათი მეფობა, წარვიდა დვალეთს. იქილამ რუსეთს მცირითა სპითა: არამედ შამსალ-მან მოიბირა ყიფჩიყო ჩერქეზ ზატონი ყეენის-გამო, რათა შეიპყრას არჩილ და მისცეს ყეენსა. ხოლო ყეენ-მან ადავსოს ორნივე ნიჭითა: მისრული არჩილ ჩერქეზს ისტუმრა ყიფჩიყომ ჰატოვითა, მერმე წარატანა ყოლაუზნი და წარგზავნა. არამედ არჩილს ენება ყიფჩიყოსა თავის-თან მოგზაურობა და ესე არა ინება ყიფჩიყომ, რამეთუ აქჳნდა მანკიერება. არამედ შეკრებულნი სპითა ეწია არჩილს და თვით ყიფჩიყო არა გამოეცხადა. გარნა სპანი მოვიდნენ და ვითარცა არა რაი შიში აქჳნდა გზისა არჩილს შეუპყრნეს ორთა კაცთა კეღნი არჩილს იმიერ და ამიერ და იწყეს სპათა არჩილისათა პყრობა ჩერქეზთა: მაშინ იხადეს მახვილნი, რომელნი აქჳნდათ დაფარულად მონოზონთა აბაშიჩე ნიკოლაოზ და შალიკა შვილ-მან, სცეს კაცთა მათ და განათავისუფლეს მეფე, იხადა მშვილდ-კაპარჭი მეფე-მან და მოსრნა მრავალი: მოუხდა მეფესა ჩერქეზნი, სცა ორ-ოლი. არამედ დაიპყრა გრიგოლ-მან იკისა-მან და ვერა ავნო მეფესა: შემდგომად განვლო ბრძოლითა მეფე-მან რაზმი მათი და წარვიდა ღტოლვით. არამედ განსივდა ცხენი მეფისა და ვერდა-რა ჰპრობდა: კვალად მოვიდნენ და მოეტყვნენ მეფესა და ბრძოდა ჰქდლიერად: მაშინ

მკვიდრა წარჩინებული ვინმე ლეკი მოქმედ ეტეოდა მეფეს: „რად მოიკლავ უებროსა თავსა, კმა არს სიმხნედ, რომელი დღეს ჰყავ შენ, აწ დაიმდაბლე თავი და მოვედ ჩემდა, ვთუცაუ განგარინო უოფლისა-გან:“ ისმინა მეფე მან და ჰრქვა: „არა მივენდო ჩერქეზთა. გარნა მოვალ შენდა:“ და მკვიდა მის-თანა და წარიუვანეს სსხლსა უილჩი-უოსსა. ხოლო ცოლ-მან უილჩიუოსს მან მასვე დაშესა წარავლინა მეფე ბასიანს და სხანი არჩილისანი დიგორს: ამისი მსმენელი მო-ვიდა შამხალი, რათა წარიუვანოს მეფე, არამედ ვერდა-რა ეწია უილ-ჩიუო მიცემად, რამეთუ ბასიანელთა დედათა მოხინდეს საბურველნი თვისნი და ეტეოდნენ ქმართა თვისთა: „ანუ დაიბურებით ესე და ქუდნი თქვენნი ჩვენ ანუ არა მივსცეთ არჩილ უილჩიუოს:“ ამისთვის გამოუტევეს მას დაშესავე არჩილ შმითა თვისითა, ეგრეთვე დიგო-რელთა გამოუტევეს უოფელნი ზურაბილნი და წარმოსრულნი მკვიდ-ნენ ქართლს და იუთუებოდა არჩილ მეფე ქართლს.

ხოლო ალექსანდრე მეფობდა იმერეთს: მაშინ განუტევა დიდებუ-ლის ქალი, ვითარცა ცოლად მეოფი, რომლისა-თანა ესხნეს ძენი. სვი-მონ და გიორგი უქორწინოდ დი' შეირთო გიორგი აბაშიძის ასული თამარ ი წლისა, ამასვე ქორთნიკონსა და იქორწინა მის-თანა: არ-მედ განძლიერდა ღიბარტიანი გიორგი კლავითა და ტყვისა უიღვი-თა. არდა-რა ინება ლევან დადიანი, განაძო იგი და წარვიდა ქართ-ლს არჩილ მეფისა-თანა. შემდგომად წარვიდა სტამბოლს და მოკუ-და მუნ და დაიპურა ოღიში ღიბარტიან-მან და არა იწოდებოდა დადიანად, არამედ ღიბარტიანად და თავობდა ლეჩხუმსაცა კინიდა დაპურობად: ხოლო ალექსანდრე თუმცა მეფობდა, არა ეგდენ ნებასა შინა მისსა იუწენენ, რამეთუ ფრიად განდიდნენ მთავარნი და ამან კვალად იწუო მტერობა გიორგი მეფისა და მოყვსობა ერეკლე მე-ფისა. ამის-თვის ენება კირთება ქართლისა: ხოლო მკვიდა რა ქალ-ბაღი-ხან, ეზრახა ნაზრალი-ხან ალექსანდრე მეფესა, რათა ემტეროს გიორგი მეფესა. არამედ წარჩინებულნი იმერნი არა აუთულებდნენ ამას უოფად ალექსანდრე მეფესა. გარნა ალექსანდრე უცნობელად წარჩინე-ბულთა მორჩილთა თვისთა სპითა მიეხლად და მოსტუეკუნა აღი და წარმო-ვიდა: ესმა არჩილს ტაშის-კარს მდგომს წარმოუდგა. არამედ ალექსანდრე

შოვიდა იმერეთს და სპათა არჩილისათა დააურევინეს ტყვენი რაოდენიმე იმერთა: შემდგომად ეზრახნენ არჩილ და გიორგი მეფენი წარჩინებულთა იმერთა, არა ჭკერ-ყოფასა ესე ვითარებისასა. ვინად გან არს უამი დიდი, რამელი არღა-რა ყოფალ არს ჩვენ შორის და რათა შეანანონ ალექსანდრე მეფესა, რამეთუ იყო ესე ალექსანდრე მხნე, სიკვანძი, ჭკეროვანი და უხვი. არამედ კელად-მჭტევი, ცუნდრუკი, უღათო, ტყვის-მეიდველი. ამის-თჳს სძულაობდა ცოლი თვისი თამარ და მიზეზს უდგა განტყვებად, აზრახა მამას თვისსა, რათა მისცეს გიორგი მეფესა, ხოლო აბაშიძე სიყვარულითა ასულისათა არღა-რა მისედა უჭკროებასა და აზრახა იმერთა, რამეთუ უნითა წინთქმულითა სძულაობდნენ ალექსანდრეს წარჩინებულნი, შეიკრიბნენ კათალიკოზი, ეპისკოპოსნი, ერისთავი ზაზუნა და სრულიად წარჩინებულნი იმერეთისანი და მოადგენ სკანდას მეფესა ალექსანდრეს, შეიპყრეს და წარგზავნეს მღვიმეს, მერმე სეერს: შემდგომად მისცეს გიორგი მეფესა, მიიყვანეს რუისს, მოაშთვეს და დაუღეს მუნავე ეკკლესიასა შინა ქს. ჩქუე, ქრ. ცზვ:

კვალად მეფე არჩილ, ა წელი ჰმეფა:

შთამოიყვანეს არჩილ და დასვეს მეფედ: ამასვე ქორთიკონსა შოვიდა გიორგი მეფე საჩხერეს და იყოფებოდნენ მეფენი ზოგად: მაშინ თამარ ასული აბაშიძისა ეზრახა გიორგი მეფესა, რათა შეერთოს და დაიპყრას მან იმერეთი. არამედ არა ჭყო სათნოთი არჩილისათი: მერმე ეზრახა აბაშიძე არჩილ მეფესა შერთვად ასულისა მისისა და დაიპყვიდროს იმერეთი. არამედა არა ჭყო არჩილ უსჯულკობისა თჳს და ეტყოდა მოყვანასა ძისა თვისისასა ალექსანდრესსა და შერთვასა მისსა: ხოლო შემდგომად გიორგი მეფის წარსლვისა ისპანს, განიზრახა აბაშიძე-მ გიორგი, ლიპარიტის-თანა ნებითა ასულისა თვისისათა და მოიპოვეს მონათესევედ წოდებული ვინმე მეფეთა გიორგი ოდიშს, მოიყვანეს იგი და შერთეს თამარ ასული აბაშიძისა და უწოდეს მეფედ ქს. ჩქუე ქრ. ცზდ: ხოლო არჩილ წარვიდა დვალეთს და იყოფოდა მუნ:

კბ, მეფე გიორგი დ გოჩია ბ წელი ჰმეფა.

ხალხ ესე გიორგი უმსგავსე უფლი-თურთ და შეუგვანი შე-
ფობისა, უსნეო, გამოუცდელი, თვინიერ გლეხთა მუშაკობისა და
იყო სეიბარცა. არამედ მართვიდა აბაშიძე გიორგი და თარბდა უო-
ველთა იმერთა ზედა, მორჩილებდნენ დადიანი, გურიელი და წარჩი-
ნებულნი: ხალხ შემდგომად წლისა ერთისა უშვერებისა მისისა-თვს
შემძულე იქმნა ქრისთა თვისისა თამარ და ინება განტყვება მისი:
მასინ არჩილ მეფე მოსრულ-იყო ერწოს წარუვანებად ძმის-წულისა
თვისისა ვახტანგისა-თვს დედა-წულით; რომელი მეფობდა სახლსა
შინა აბაშიძისასა და წარვიდეს რუსეთს: კვალად მიუთხრა აბაშიძემ
არჩილს, რათა შეირთოს ასული მისი თამარ განზრახვითა სამარი-
სთა და იქმნას მეფედ მარადის: არამედ არა-ჰყო არჩილ და წარ-
უვანა ვახტანგ დედა-წულით და წარვიდა დვალეთს და იყოფებოდა
ზრამავას ზამთარსა მას, მომლოდნე სპათა რუსთასა მერმე შეითქვნეს
აბაშიძისა-თანა უფელნი იმერნი და რაჭის ერისთავი შოშიტა, რა-
მეთუ ზახუნა მომკურდარ იყო და განაძეს გიორგი მეფედ წოდებული,
რომელსა გოჩიად სახელს-სდებდენ კიცხებით და მოუწოდეს არჩილს:
მან არა ინება, ვინად-გან უწყოდა მცირეს ყამის შეფობად; რამეთუ
არდა-რა იყო ზირ-მტკიცეობა. არამედ განრუგნილნი, ფიცის-მტკიცე-
ნი, ტყვის-მყიდველნი, მხდომნი, მკრეხელნი, უკეთურნი, არა-თუ
წარჩინებულნი, განა შდაბიურნიცა, მოქმედნი ამის უფელთა, რა-
მელთა ვსწერთ. არამედ მაიძულებელთა თვისთაგანვე წარმოვიდა არ-
ჩილ, მიეკებნენ სრულად რაჭველნი, შთამოვიდა და დაიპყრა იმე-
რეთი. ქს. ჩქჳ, ქრ. ტზვ:

კვალად მეფე არჩილ, ვ. თთჳ ჰმეფა:

ამის მან მცნობ-მან საღიმი ახალ-ციხის ფაშა-მან აუწყა ხვანთ-
ქარსა. ხალხ ხონთქარ-მან უბრძანა განძება არჩილსა, ამისთ-თვს
სთხოვა ერეკლე მეფესა ფაშამ ძე აღექსანდრესი სვიმონ, რამეთუ

იგი ზრდიდა მას ზატოვით, რათა ჰქონს შეუფერ იმერთა: მისცა ერეკლე მეფე-მან, მერმე ჩამოიყვანა სალამ-თაშამ იმერეთს. არამედ არჩილ ვერდა-რა წინა-აღუდგა, ვინაღ-გან იმერნი მიერთვნენ თაშასა და სვიმონს და წარვიდა მასვე შემოდგომას რაჭას და დაუტოვა ვახტანგს ძმის-წული თვისი მუნ, რამეთუ კავკასი თოვლით კრულ-იყო და დედა-წულით ვერდა-რა ვიდოდა, თვით არჩილ შევლო ღიასვი, გარდავიდა თაგაურს, დაჰყო ზამთარი იგი მუნ და გაზაფხულს წარვიდა რუსეთს სპითა რუსთ-კელმწიფისათა.

კვ. მეფე სვიმონ, წელ-ნახევარი ჰმეთა.

ზოლო სვიმონ დაიბურა იმერეთი და წარვიდა თაშა სასლ-ცხეს: შემდგომად შეეზრახა აბაშიძე სვიმონ მეფესა, წაგვარა ნასყიდი იაშვილს ცოლად მოთხოვილი ასული თვისი ანიკა და შეერთა სვიმონ მეფესა და აქორწინა: ამავ ჟამებთა მოკრულა ცოლი აბაშიძისა ზირველი, განუტოვა მერმე ცოლიცა და შეერთა ქურცივი ზაზუნა ერისთვისა, ასული ბეჟან ღორთქიფანბისა და დედა შოშიტა ერისთვისა და მომტოვიდა ამით იმერეთი უმეტესად. არამედ ასულსა მისსა თამარს მსახურებდნენ იმერნი, ერჩინენ და მარადის იუვნენ წინაშე მისსა: ამას შეუძნდა სვიმონისა და დისა თვისისა მთელბელობა. ვინაღ-გან თვით არდა-რა ექმნებოდა იგინი და აეშურა მათ. ესე ხილა სვიმონ მეფე-მან, შეშინდა და ივლოდა ქართლსა. ზოლო იმერეთს თაობდა აბაშიძე და დედოფლობდა ასული მისა და მოჩილვებდნენ სრულიად ყოველნი: მასინ მომკრულარ იყო კათალიკოზი ევდემონ და შეწევნითა აბაშიძისათა დასვეს კათალიკოზად ბეჟან ღორთქიფანბის ძე გრიგოლი.

ამ ჟამებთა არა ერჩინენ რამელებივე ლეჩხუმელნი ღიასარიტიანსა და ეკირთებდნენ ოკრიბასაცა. ესე აუწყა ღიასარიტიან-მან აბაშიძეს და ვინაღ-გან იუვნენ მეგობარნი მტოციენი, შეიკრიბა აბაშიძემ იმერნი, განსთხარეს მთა რაჭა-ლეჩხუმისა თოვლიანნი და შევიდნენ ლეჩხუმს, უჩინი მოსწვეს, მოსტევეკვნეს და დაუმოჩინა

ლიპარტიანსა. მერმე უკუ-მოიქცა და მოვიდა იმერეთს: ხოლო ასუღ-
მან აბაშიძის მან ინება შერთვა ლიპარტიანისა და სთნდა ესე ლიპა-
რტიანისადა, რათა განუტოვოს ცოლი თვისი, რომლისა-თანა ესხნენ
ძენი შვიდნი მოწითულნი და ამის-თვის წარვიდაცა თამარ ოდიშს,
ისტუმრს მიქელაძე-მ გიორგი-მ, რამეთუ აბაშიძე იყო დის-წული
მიქელაძისა და გამოიკითხა სიდა-მიმავალობა თამარისა: ხოლო სცნა
რა, ეტყოდა თამარ: „რათ წარხვალ ოდიშს. ვინად-გან ხარ ასული
ჩვენი, მოიყვანე ლიპარტიანი და მე გიქმნა ქორწილი ჯეროვანი:“
ორწმუნა თამარ და მოუწოდა ლიპარტიანსა და იგი მოვიდა მცირე-
თა კაცითა: მამინ ეტყოდა მიქელაძე: „განსდიდნი ეკოდენ ჩიქოანი,
რამეთუ უტეგებ დასა ჩემსა, აწვე მოგაკვდინო, უკეთუ არა სცნო
მირიანი თამარს:“ შეშინდა ლიპარტიანი, სცნო მირიანი თამარს.
შემდგომად უმასპინძლა, უძღუნა და განუტევა. არამედ შემდგომად
მცირედისა წარვიდა თამარ და შეერთო ლიპარტიანი და განატეგებინა
ცოლი პირველი: მიერითგან უხმობდნენ თამარს ოდიშისა და იმერე-
თის დედოფლად.

შემდგომად განდგნენ რაჭველნი აბაშიძის-გან, შეიკრიბა სპანი
იმერეთისა აბაშიძე-მ, შეუხდა რაჭას, მოსწვა, მოსტეგევინა, დაიმარ-
ჩიჯნა და მოვიდა იმერეთს: ხოლო გურიელ-მან მამიამ განიზრახა
მეფობა კვალად სვიმონ მეფისა და ეზრახა ფაშას, რათა მოსცეს
სვიმონ და ამან მეფედ ჰქოს იგი: გარნა ვინად-გან სანდო იყო ფა-
შისა გურიელი, მოითხოვა კვალად სვიმონ ნაზარაღი-ხანისა-გან,
მოიყვანა და მისცა გურიელსა: მამინ გურიელ მან განატეგებინა
ასული აბაშიძისა ანიკა სვიმონს და შერთო დაჟ თვისი ცოლად ღ
აქორწინა: ესე შეუძნდა აბაშიძეს, მოუწოდა ლიპარტიანისა და შეკ-
რბენ საჭილას სპითა და ეზრახნენ გურიელსა, რათა მოჰკლას სვი-
მონ მეფე და ჰქონ გურიელი მეფედ. ხოლო გურიელ-მან არა ანება
და ნება ჰსცა ამათ: მამინ წარავლინეს ამათ კაცნი და ცოლისა თვი-
სისა-თანა მწოლი სვიმონ, ოდეს განვიდოდა ბუნებრივსა სამჭირ-
ნოსა ადგილსა ჰკრეს თოფი და მოკვდა სვიმონ მეფე ქს. ჩდა; ქრ-
ცით.

კდ, გურიელი მამია გ, ა წელი ჰმეთა:

მაშინვე მოიყვანეს მამია გურიელი და დასვეს მეფედ იმერთა. ესმა ესე ერეკლე მეფესა, აღუძნდა და მოვიდა დადალუქას სპითა ქართველ-კახითა მრისხანედ აბაშიძესა ზედა, რათა შეახანოს და მიუხვნას ხეუინის ხევიცა და წარუვლინა ამის თჳს კაცი: ხოლო აბაშიძეს უკუნიმთქმელსა ამისს, ეტყოდა კაცი იგი, „არა ჯერ არს შენდა ესე ვითარნი, რამეთუ თვინიერ სხვისა დიდების უცდვის იბჳინიბნი.“ მიუგო აბაშიძემ: „არა ძალ უცს იბ ზედა აღჳდომა მას ერთბამად. ხოლო მე მხოლოსა ჩემსა ცხენსა ვსასოებ უკეთუ მძლოს, შეწიოს და უკეთუ ვსძლო, ვერ განმერეს.“ არამედ ვაზირთა ერეკლესათა ეზრახოდა აბაშიძე, მათ მიერ უკუნიქცა ერეკლე მეფე, ვერდა-რა ჩამოვიდა იმერეთს: ხოლო გურიელი მამია თუცა იყო მეფედ. კარნა წარსაკებელითა თვისითა, რამეთუ ჰყიდა ტუვეთა გურიულთა და ძღვედა იმერთა. ვინად-გან სამეფონი დაბანი, აგარანი და შემოსავალნი ეპურა აბაშიძეს და ასუფსა მისსა თამარს და მოახლედ მათდა იუჳნენ წარჩინებულთა და აზნაურთა ძენი და თვით იგინიცა. ამის თჳს წარვიდა გურიელი გურკიასაჲ.

კე, აბაშიძე გიორგი ე, ე წელი ჰმთავრა.

ხოლო მთავრობდა აბაშიძე და განეკებოდა მის მიერ უფელი იმერეთი. ზამთარსა ამის ეგვდრა ლიპარიტიანი აბაშიძეს, რათა შეეწიოს აფხაზთა ზედა, რამეთუ მიეღოსთ აფხაზთა ეკრისის მდინარემდე და აოხრებდნენ ოდიშს კლვითა და ტუვეობითა: უსმინა აბაშიძემ, შემოიკრიბნა სპანი იმერთა, წარვიდა და შთავცა აფხაზეთს: ვერ წინა-აღუდგა შარვაშიძე, მოსტუვევენეს აფხაზეთი, აღიღო ალაფი დიდი, დააზავა ლიპარიტიანი და შარვაშიძე, გამოუხვნა ქვეყანა მიღებული და მძევალნი, მერმე წარმოვიდა და მოვიდა იმერეთსაჲ: ხოლო სიკჳდილისა შემდგომად სვიმონ მეფისა, მოიყვანა ისაჲ ახალ ციხის ფაშამ გიორგი, შმა სვიმონ მეფისა ერეკლე მეფიდამ

და იზრდებოდა ახალ ციხეს და ვითარ განდიდა აბაშიძე და არდა-
რა ეკოდენ მოჩინებულა ფაშასა და არცა-და აქუნდა ქრთამნი ეკო-
დენნი იმერეთისა-გან, დამართა წინაშე ხონთქრისა: განრისხნა ხონ-
თქარი მუსტაფა და წარმოაფლინა აზრუმის ფაშა სპითა დიდითა
ზღვით და ხმელთ, რათა დაჭყონ წელი შვიდი იმერეთს და მოა-
ხრან სრულიად ციხეებითურთ: წარმოემართა აზრუმის ფაშა კერძო-
თა გურიისათა. ხოლო ქექა თვისი წარმოაფლინა სპითა ახალ-ციხეს,
რათა შემოიკრიბოს სპანი სამცხისანი და შთავიდეს იმერეთს: ამის-
მან მცნობელ-მან აბაშიძემ შემოიფიცა სრულიად იმერნი, გურიელ-
დადიანთურთ და დახიზნა იმერეთი. მერმე შემოიკრიბნა სპანი
და შეკრა გზანი: მაშინ ფაშამ გამოფლო ჭოროხი ნაგის ხიდითა
და დასდგა გურიას. ხოლო ქექა და ახალ-ციხის ფაშა მოადგნენ კა-
კას ხიდს. ვერ დაუდგეს იმერთა დიდრევანთა თოფთა ცუმისა-თჳს,
გამოფლეს ოსმალთა, ჩამოვიდნენ და დასდგნენ ბადადას: კვალად
გამოვიდნენ ზღვით ოდიშს ოსმალთა სპანი. არამედ ვერა რაი სცნა
სარასკარ მან სპათა თვისთა. ვერცა ქექამ სარასკარისა. ვინათ-გან
იუწუნენ გზანი ეოფელ-გნით შეკრულნი: მერმე უარ-ჭყო ფიცი აბაში-
ძისა გურიელ-მან და მივიდა წინაშე სარასკარისა და მიქვლადესა
გიორგის, ვინადგან მტერობდა ლიპარიტინი წინა-თქმულთა-თჳს
იგიცა მივიდა მიმდგომითა თვისითა წინაშე ქექასა: მან მიქვლადე-
მეფე ეოლაუზობა და აცნობა ამბავი სარასკარსა ქექასი: მაშინ წარმოე-
მართა სარასკარი იმერეთსა ზედა და ქექას უბრძანა მისლვა არგვეთს:
შემოვიდნენ და მოსწვეს არგვეთი ოსმალთა და მოადგნენ ჭალა-ტუის
კოშკებთა, რამელი განემავრა აბაშიძეს თხრილებითა. განმავრდნენ
მეციხეზუნნი და მოსვრიდნენ მრავალთა ოსმალთა: შემდგომად მოუ-
ხდა ისე ახალ-ციხის ფაშა სპათა შემოტევაებით, აღიღო თხრილნი
და მიუდგინა ქვეშე მოხრულნი და წარმოვიდა თვით: ხოლო შემდგო-
მად შეთხრისა მისცეს ცეცხლი და გარდმოაბრუნვეს სამნივე იგი
კოშკნი ძირითურთ და დაირღწენენ: ეჭა უცხო, რამეთუ მოჩინა კაცი
ერთი უგნებულად და განუტევეს ოსმალთადა: ხოლო ოდიშს შემუ-
სრნეს ციხე რუხი და დაადგინეს მცველნი თვისნი და მოსტევევნეს
მრავალი დაბნები და აღაშენეს ახაკრის ციხე.

ანამედ შეიწყოლა ღმერთ-მან ქვეყანა ეხე, მოკუნდა სულტან-
მუსტათა ¹⁾ და დაჯდა სულტან აჰმად და იქმნა შოგოთი დიდი სტამ-
ბოლს. ამის-თჳს მოუწერეს სარასკარსა, რათა უკუნებდეს: მაშინ-
სარასკარ-მან უბრძანა ქექას, რათა დაეზაოს აბაშიძეს და უკუნებდეს.
ამის-თჳს ქექამ იჩემა ნათესავობა აბაშიძისა და ეგრეთვე აბაშიძემ ღ-
მიუთხრა ქექამ შემუსრვა შორაზანისა და ნახვა ქექასი და მისცეს
ძღვენი სარასკარსა და მან აღუსრულოს ყოველი წადილი აბაშიძეს:
ხოლო აბაშიძე-მ აღუთქვა ყოველი და ნახვა ქექასი, უკეთუ მომა-
ტანოთ სხანი ჩემნი: ამისი ნება ჰსცა ქექამ და აღმოაჩინა იმერთა,
რაჭველთა და ლეჩხუმელთა აბაშიძე-მ ფ მხედარნი შეჭურვილნი და
თავ-ჭეო მათდა ქაიხოსრო იაშვილი, მიიტანნა და მივიდა ქექასსა:

1) შთამომავლობა ხონტკრისა არს ესრეთ: ა, ოთმან ძე ოთურღა-
ლისა დაჯდა ქს. ჩტგ: მოკუნდა ოთმან ჩტკზ, დაჯდა ორზან, მოკუნდა ორ-
ზან ჩტნპ, დაჯდა ძე მისი მურად. მოკუნდა მურად ჩტოთ, დაჯდა ბაიეზით:
ძე მისი. ესე შეიბყრა ლანგ-თემურ, მოკუნდა ბაიეზით ჩუგ. დაჯდა სუ-
ლეიმან ძე მისი. მოკვდა სულეიმან ჩუი. დაჯდა მუსა ძე მისი, მოჰკლა:
მუსა ძმა-მან თვის-მან მაჰმად ჩუიგ და დაჯდა მაჰმად, მოკუნდა მაჰმად
ჩუკბ, დაჯდა მურად ძე მისი: ამან მოსტყვევნა ცხომი, მოკუნდა მურად-
ჩუნა, დაჯდა მაჰმად ძე მისი, ამან აღიღო კოსტანტიპოლი. მოკუნდა მაჰმად-
ჩუპ, დაჯდა ბაიეზით ძე მისი. მოკუნდა ბაიეზით ჩფი, დაჯდა სელიმ ძე
მისი. ამან მოგზაენა იმერეთს სარასკარი. მოკუნდა სელიმ ჩფკ, დაჯდა სუ-
ლეიმან ძე მისი. ამან მოგზაენა ბაგრატ-ზედ სარასკარი. მოკუნდა სულეი-
მან ჩფფ, დაჯდა სელიმ ძე მისი. მოკუნდა სელიმ ჩფფ დაჯდა მურად ძე-
მისი. მოგზაენა ამან ლალა ფაშა. მოკუნდა მურად ჩფფე, დაჯდა მაჰმად
ძე მისი, მოკუნდა მაჰმად ჩქდ, დაჯდა აჰმად ძე მისი. გარდაადგინეს აჰმად
ჩქიზ, დაჯდა მუსტათა ძმა მისი. გარდაადგინეს მუსტათა ჩქიპ. დაჯდა-
ოსმან ძმა მის. გარდაადგინეს ოსმან ჩქკბ, დაჯდა იგივე მუსტათა, გარ-
დადგა მუსტათა ჩქკგ, დაჯდა მურად ძმა ოსმანისა. გარდაადგინეს მურმდ
ჩქმ, დაჯდა იბრაიმ ძმა მურადისა, მოკუნდა იბრაიმ ჩქნპ, დაჯდა მაჰმად-
ძე მისი. მოკუნდა მაჰმად ჩქპზ, დაჯდა სულეიმან ძე მისი. გარდაადგინეს
სულეიმან ჩქქა, დაჯდა აჰმად ძმა სულეიმანისა. გარდაადგინეს აჰვად ჩქქე:
დაჯდა მუსტათა ძმა აჰმადისა: ამან მოგზაენა იმერეთსა ზედა აწ სარას-
კარი. გარდაადგინეს მუსტათა ჩლგ, დაჯდა აჰმად ძმა მუსტათასი, გარდა-
ადგინეს აჰმად ჩლლ, დაჯდა მაჰმად ძე მუსტათასი. მოკუნდა მაჰმად ჩლნდ,
დაჯდა ოსმან ძმა მისი.

მასინ ნახევარნი შეუძღვნენ და ნახევარი უკან ჭეგებოდნენ აბაშიძეს: იხილა ქეჭა-მ, ჰატოე-სტა, ჭეგეს პირი, რამელიცა აღუთქვა, მეტრე ხნიჭა ქეჭა-მ და წარმოვიდა: ამის-თჳს შემუსრა აბაშიძე-მ შორაზანი და მისცა მძევალი და ქრთამი. არამედ აშვილა ქეჭა-მ გიორგი ძე ალექსანდრე მეფისა აბაშიძეს და ჭეო მოურნედ მისსა და დაუტევა მეფედ გიორგი და თვით უკუნიქცა და წარვიდა: ხოლო იმერთა ბრძანებითა აბაშიძისათა შეჭკრეს მთა ფერსათი და მოსრვიდენ მრავალთა ოსმალთა. კვალად ეწივნენ იმერნი, მოკლეს კოლის ფაშა და დაჭკოდეს ხელსა შინა ისაუ ხალ-ციხის ფაშა, ატეს ოსმალნი და აღიდეს ალაფნი ურიცხვნი, ცხენნი, ჯორნი და აქლემნი კიდებულნი და მოვიდნენ წინაშე აბაშიძისა: ხოლო სარასკარ-მან გავლო გურია და წარვიდა: ეგრეთვე ოდიშითცა წარვიდნენ ოსმალნი და დაიხურა აბაშიძემ კვალად მთავრობა ქს. **ჩღვ ქრ. ტყა:** ხოლო გიორგი ძე ალექსანდრე მეფისა, რამელი დაუტევეს მეფედ შეშინდა აბაშიძის-გან და შევიდა ქუთათის ციხესა შინა. არამედ მიქლადე გიორგი ერთ-გულობდა მას და ჭეგა ასული გიორგი მეფისა, ასულის წული თვისი, რამეთუ ოდეს წარვიდა ისზანს დაუტევა მის-თანა: მან განუზრახა გიორგი ქუთათისს მეფოსა: „რამეთუ მოიკლა მამაცა შენი მტერობითა გიორგი მეფისათა და აწ არს მხერობელი ქართლისა და ძლიერი, მე მოგცე ასული მისი, შეირთე იგი და მწეობითა მისითა დაიხურა იმერეთი:“ ესე სთნდა გიორგის, მოიყვანა სახლსა თვისსა და აქარწინა როდამის-თანა და იყო ქუთათისეჲ მწიკად ფრიად: არამედ შემდგომად ამისა, უკვლინებდა ვახტანგ განმგებელი ქართლისა საფასესა. მრავალსა-გარხა აბაშიძე უმეტესად განდიდნა და განმდიდრდა, რამეთუ დადიანი-გურიელი მოწოდებითა მისითა მის წინაშე იუჟნენ მარადის.

ამ უამებთა მოიხსენა თამარ ასულ-მან აბაშიძის-მან შური გიორგი მიქლადისა და ნება მისცა აბაშიძემანცა, ვინად-გან მისცა ასული გიორგი მეფისა გიორგის ძესა ალექსანდრე მეფისა, გამოაძეს მიქლადე მამულისა-გან და დაიხურა საჭილგა-სამიქლადე ლიპარიტის-მან. ხოლო მიქლადე წარვიდა ქართლს. შემდგომად განეუფლო ლიპარიტისსა ძმა თვისი იესე, რამელსა ეპურა ლეჩხუმი ნებითაჲ

ლიპარტიანისათა და მივიდა წინაშე გიორგისა ქუთათისს. რამეთუ მას იესეს ცოლად ჰქუდა მარიაჲ, მამიდა გიორგისა, ასული ბაკრატ მეფისა: ამის თჳს შეშინდა ლიპარტიანი, მოვიდა ლექსუმი, გამოსახნა სანდონი იესესნი და დაადგინნა თვისნი და მისცა ძეს თვისს ბეჟანს ლექსუმი და უხუცესს კაცისა დადიანობა და შედეგსა გაბრიელს მონაზონსა ჭყონინდილჲობა და თვით ლიპარტიანობდა კვალად და იუვნენ მორჩილებასა შინა მისსა ძენი მისნი: არამედ ჰირველითვე მიედგათ ესოდენტა ბორცუბათა შინა მთავართა კერძონი თვისნი აზნაურნი, დაბანი და ციხენი. ერისთავს რაჭა, გლგოლა ჯაფარიძეთურთ, იაშვილს კვარა, წულუკიძეს ხოტუვი, აბაშიძეს სვერი, არამედ ზაატა აბაშიძეს შანაოზ მეფე-მან, ლიპარტიანს ლექსუმი და სსკიდაო სვერი მისცა სამიქელაო-თურთ, გურიელს სსჯავახო და ჩიჯავადენი მარადის იუვნენ წინაშე მისსა.

არამედ დამშვიდა აბაშიძემ იმერეთი ხდომ-ობებათა-გან ფრიად, რამეთუ ვერ-ვინ იკადრებდა ზარვად რისამედ, კვალად ვერცადა-ვინ იკადრებდა განუიღვად ტყვისა, თვინიერ მისსა არამედ ოდიშს და გურიას იუიღვდა ტყეენი ფრიად და უმეტეს ოდიშს ლიპარტიანისა-გან: ამ უამებთა ეზრახა ვახტანგ კანმკებელი ქართლისა აბაშიძეს მძახლობას და სთხოვა ძე მისი ლევან ქართლს, რათა მისცეს სა-აბაშიო ქართლისა და ასული თვისი და იუოს სიმტკიცე მათ შორის: ესე განიხარა აბაშიძე-მ, არამედ მიუთხრეს კაცთა მზაკვართა, უკეთუ წარუგლინოს ძე, მან წარგზავნოს წინაშე უეენისა: ესე ირწმუნა აბაშიძე-მ, ვინად-გან ჰქუდა გიორგის ასული გიორგი მეფისა და სწერდა ვახტანგს მწეობასა მისსა და არდა-რა იქმნა მათ-შორის მძახლობა. ამის-თჳს დაუტუვა ვახტანგ აბაშიძე და იწეო მწეობა გიორგისა, გარდაბირა კათალიკოზი და გენათელი და ერისთავი შოშიტა, რამეთუ შოშიტას ესვა ცოლად ასული-წული აბაშიძისა აღექსანდრეს მეფის ასული და იუო ქალი იგი ხელ და სუელ და სძულობდა ერისთავი და ენება განტუგება მისი. არამედ არა ძალ-ედვა აბაშიძის-გამო: ხოლო იხილა-რა მიზუზი ესე, შეითქვნენ ამათ-მიერ, რომელნი ვახსენეთ და გამოიყვანეს გიორგი ქუთათისიდან და უწოდეს მეფედ ქს. **ჩღვ**, ქრ. **ტუე**.

კვ, მეფე გიორგი ვ, დ წელი ჰმეფა:

ხოლო დაჯდა გიორგი მეფედ ქე ალექსანდრე მეფისა. მიუგ-
წინა აბაშიძეს, რათა დაუტეოს საშეფო ყოველი და დაიპყრას მამუ-
ლი ივისი: მაშინ აბაშიძემ წარუგლინა კათალიკოზი და გენათელი;
რათა ჭყოს ზავი და მშვიდობა. არამედ კათალიკოზისა და გენათლის
განზრახვითა, არღა-რა გამოუტყვნა მეფე-მან ივინი, რამეთუ ეტყო-
დნენ. „უკეთუ არა განგვიტეოთ მოკერთვნენ ყოველნი იმერნი:“
მაშინ დაუტევედნენ აბაშიძეს და მიერთოდნენ გიორგი მეფესა. ამის-
თჳს ეზრახა აბაშიძე ლიპარტიანსა, მოვიდა ლიპარტიანი სპითა
შეკრებულნი და დასდგა ვაკეს შინა: ხოლო ქუთათის იყო მეფე
რატის ერისთვით და იმერლით. წარავლინა მარბიელი რატველნი და
იმერნი რადენნიმე მათთანა და შეესივნენ დაბნებთა ვაკისათა:
მცნობელ-მან აბაშიძე-მ, უბრძანა სპათა თვისთა. მოეტევენ, მის-
რნეს და შეიპყრნეს უმრავლესნი რატველნი, ტყვე-ჭევეს და დაუიდეს
სრულად: მაშინ ერისთავი წარვიდა სპათა განმრავლებისათჳს. ამ-
ჟამებთა მოკრდა ცოლი ლიპარტიანისა და ასული აბაშიძისა თამარ
სენითა ბოროტითა: მაშინ მოიხსენეს შური მამისა თვისისა ქუთა-
ლიპარტიანისათა განტევებისათჳს დედისა მათისა, დაუტევეს მამა-
და მოკერთვნენ გიორგი მეფესა: ეგრეთვე ძმის-წუღნი აბაშიძისანი,
რამეთუ ვახუშტის მისცა ასული თვისი განმგებელ-მან ქართლისა-მან.
ვანტანგ და უკუბირდა ბიძასა, დაუტევეს და მოკერთვნენ მეფესა.
ზურაბ, სვიმონ და ვახუშტი.

არამედ თუმატა ჭევეს მეფედ გიორგი. გარნა ვერ გამოვიდა
ქუთათისიდან ამ ჟამამდე. ხოლო აწ გამოვიდა და რომელნი არა
მიერთოდნენ იმერნი სტყვევნიდნენ და ეკირთებოდნენ მამულთა მათთა და
წინა-ადუდგებოდნან აბაშიძისანი და იყო ხლამა მარადის: შემდგომად მო-
ადგა მეფე კაცს რომელი ეპურა აბაშიძეს ციხე. მაშინ ლიპარტიანი მხილ-
ვედ ამისი, მოვიდა რატას ერისთვისათანა ძამოსანი, რათა შეეწიოს
აბაშიძეს, ეტყოდა: „ქე სარ მისი და არა ჯერ-არს განწირვად შენ-
გან იგი:“ უსმინა ერისთავ-მან, შეკრბნენ ორნივე სპითა თვისითა,
მოვიდნენ და დადგნენ ფარცხა-ნაყანევს. აქეთ აბაშიძე შეკრებულნი

სწითა წარვიდა მათ-თანა, რათა შეკრბნენ და მოვიდნენ მეფეს ზედა: ამისთა მცნობთა განაზრახეს მეფე, რათა არა შეჭვირობონ იგინი. არამედ მსწრაფლად ვლეს დამე იგი და დილას დაეხსნენ ლიპარტიანსა და ერისთავსა და იქმნა ბრძოლა თვისელი, სძლეს მეფისთა და ივლიტოდნენ მეგრელნი, მოსრვიდენ და შეიპყრობდნენ, ქს. ჩლო, ქრ. ტუზ: აღიღეს ალაფი მათი და ჰერობილნი დაჭვიდნეს ვეცხლთა ზედა: ამის მცნობი აბაშიძე უკმოიქცა და მოვიდა სვერს ციხესა შინა. ხოლო მეფე მოადგა კაცსსავე, მტირეს ხანსა შინა მოსცა ზაატამ ძემან აბაშიძის-მან ციხე. არამედ უტეხა პირი, განვიდნა ხიზანნი და დაიპყრა ციხე თავისად: მერმე მოადგა აბაშიძეს სვერს მეფეს. არამედ ვინად-გან მტკიცე არს სვერი ვერა რაი ავნო და მოეცა, შემდგომად შემოვირბნა იმერნი და წარვიდა მეფე რაჭას, ანუ დაიპყრას, ანუ დაიმორჩილოს, გარდავლონა ჯიხურევი და დასდგა შარს. არამედ წულუკიძე, იაშვილი და ჯაფარიძენი იყვნენ ერისთვისა-თანა, ვინად-გან იყო გიორგი წულუკიძე სიძე ერასთავის: მაშინ დამით შემოეპარნენ რაჭველნი და მოკლეს ჩხეიძე საღთ-ხუცესი, აღუძნდა მეფესა და წარვიდა ხოტევისა ზედა. არამედ სცნეს რა სიმტკიცე ხოტევისა უკმოიქცა მეფე და მოვიდა იმერეთს. ამისა შემდგომად მოადგა მეფე ნავარძეთს ციხესა აბაშიძისსა, ამ ჟამთა განუტევა ერისთავ-მან შოშიტა-მ ცოლი და შეირთო ჩიქოანის იესეს ცოლი შარამ, მამიდა გიორგი მეფისა და დაჲ განუტევა.

ხოლო მოდგომილს ნავარძეთს მეფეს აზრახეს ძეთა ლიპარტიანისთა კაცია და ბეჟან, რათა ულამქროს მეფე-მ და გარდაადგინონ მამა მათი და დაიპყრან მათ ოდიში: უსმინათ მეფე-მან, მოუდგინა ნავარძეთს ქველი წერეთელი და თვით წარვიდა ოდიშს, ვერ წინა-აღუდგა ლიპარტიანი. არამედ ივლიტოდა აფხაზეთს: ხოლო ამით დაიპყრეს ოდიში და მიჭყვნენ აფხაზეთს, მუნ წინააღუდგა შარვაშიძე, ზავ-ჭყვნეს მის-თანა, უკმოიქცნენ ოდიშსვე და დასვეს კაცია დადიანად. მერმე მოვიდა მეფე იმერეთს. ხოლო ქველ-მან აღიღო ნავარძეთი და წარგზავნა მეფე-მან ზარბაზნები მისი კაცსს. გარსა მეფისა ოდიშს უოფასა შინა მოუხდა ერისთავი ჭალა-ტყეს, რეცა მწე-უოფისა-თჳს აბაშიძისად, მოსტევევნა სრულიად და წარვიდა რაჭასვე. მაშინ: ვი-

ნად-გან გურიელი არა მწყ-ეყოფოდა მეფეს აბაშიძის-გამო. ამის-თვის შეკრებულნი მეფე წარვიდა მის-სედა: მისრულს ვერ წინა-აღუდგა გურიელი თვინიერ სიმამრეთა შინა და მოსტყვევებს გურია. არამედ აოტეს ბეჟან ლეჩხუმელით სავაგახოსა შინა და მოკვდა კაცია დადიანიც ძმა ბეჟანისა ოდიშს ხუნაგითა. ამის-თვის უკმოიქცა მეფე და მოვიდა იმერეთს: მაშინ მოვიდა ლიპარტიანი და დაიზურა მანვე ოდიში. ეზრახა გურიელსა და შეერთო ასული გურიელისა თამარ ცოლად: ხოლო აბაშიძეს სვერს ციხეს მეოფის მოუფლინა ვახტანგ ქართლის განმგემ კაცი და ცხენნი და ყოველნი სხამარნი, წარვიდა და იმყოფებოდა ქართლსა, რამეთუ ვახუშტი წინათვე წარიყვანა და მისცა ყოველნი, რომელნიცა აღუთქვა აბაშიძეს: ხოლო შემდგომად ამისსა დაიზავა მეფე-მან ლიპარტიანი. შემოიკრიბნა სხანი იმერთანი ლიპარტიანი-თურთ, შევიდა რაჭას, მოსწვა, მოსტყვევანა სსოვადმდე ქს. ჩლია, ქრ. ტყთ: არამედ ლიპარტიანი იქმნა შინა-განმცემელ. ამის-თვის უკმოიქცა მეფე და ჩამოვიდა იმერეთს. არამედ ვინად-გან იყო გიორგი მეფე ცუნდრუკი, მომხვეჭელი, ანგაარი, ვეცხლის-მო-უფარე, შეიზრახნენ გურიელის-თანა ლიპარტიანი, ერისთავი და ბეჟან ლეჩხუმის ბატონიცა მოვიდა მამის-თანა: ამას მიჭევა ზურაბ აბაშიძე, მოიყვანეს და ჭევეს მეფედ გურიელი ქს. ჩლია, ქრ. ტყთ:

კვალად გურიელი მამია, ა წელი ჰმეფა.

ხოლო გიორგი მეფე ვერ წინა-აღმდგომი წარვიდა ქართლს; ისტუმრა ვახტანგ გორს და ზატივ-სცა: არამედ იყო აბაშიძეცა მუნ მის-თანა და გურიელ-მან დაიზურა იმერეთი. განუტევა ცოლი თვისი ასული აბაშიძისა ელენე. მოიყვანა ერისთვის დაჲ თამარ (რომელსა განეტყვებინა ქმარი ზირველი ჩხეიძე ზახუნა), შეერთო იგი და იქორწინა და გურიას დასვა ძე თვისი გიორგი გურიელად: ხოლო გიორგი მეფე-მან გორს მოითხოვა ვახტანგისა-გან აბაშიძე, რათა მისცეს მესისხლე თვისი. მაშინ ვახტანგ ზავ-ჭეო მათ-მორის, გამოუხუნა აბაშიძეს მძევალნი ძე და ასული და აბაშიძე წარმოაფლინა იმერეთს

და მთავიდა გურიელისა თანა. მერმე წარმოუვლინა ცა მძევალნი ძე და ასული აბაშიძეს ვახტანგ: ხელთ გიორგი მეფე წარვიდა სმცხეს, შეიწუნარა ისაუ თაშამ და აღუთქვა მწე-ყოფა. არამედ ეზრასა ახალ-ციხილამ ლეჩხუმის ბატონს ბეჟანს, რამეთუ ზურაბ აბაშიძე განლტო-ღვილი იყო გურიელისა-გან და მთავიდა მეფისა-თანა. ვინაღ-გან ეტ-ყოდნენ ზურაბს, რათა განეუოს ბიძას თვისისა. არამედ ზურაბს წილ-ნი თვისნი სრულიად გაევიდა ტყვედ: ეს შეუძნდა და წარვიდა.

ხელთ ზაფხულს წარმოვიდა მეფე ახალ-ციხილამ ზურაბით, გა-მოვლეს დამით არგვეთი არავის-რა ავნეს და მივიდნენ ლეჩხუმს, მუნ შემოიკრიბა ბეჟან ლეჩხუმლით და წარმოვიდა არგვეთსა ზედა. მცნო-ბი ქუთათის მეფეი გურიელი წარმოვიდა არგვეთს აბაშიძით, ერის-თავით, იმერლით და გურიელით, რათა არა მიუდონ არგვეთი და მოვიდნენ ჩხარს. გარდმოვლელ მეფე-მანც თხილთა წყაროდამ და იქ-მსა ბრძოლა ძლიერი ჩხარს ქს. ჩლიბ, ქრ. უ, და მოისვროდნენ გურიელისანი კინიდა სივლტოლად: იხილა ბეჟან და ზურაბ მოუხდნენ გვერდით კერძოდ და იწეეს ცემს-თოფთა. მოჭკლეს გიორგი წულუ-გისძე და ივლტოდა ზაატა ჩხვიძე და ერისთავი, იძლია გურიელი და წარვიდა რაჭას და სხვანი სხანი დაიფანტნენ არგვეთსა შინა: მიჭეუნენ მეფისანი, მოსრვიდნენ და შეიზურბდნენ უმეტეს გურიელთა და დაი-ზურა იმერეთი გიორგი-მ.

კვალად გიორგი მეფე, ი თთჳს ჰმეთა:

ხელთ ზურაბილნი განჭვიდეს ოსმალთა ზედა და იმღერდიან გურიულთა: „ჩვენი თეთრი ჩვენგე შემოგვაქციესო.“ და აბაშიძე სვერიდამ მივიდა ქართლს და შემდგომად მცირედისა მოადგა მეფე-სვერს, ვერ აღიღო და მოეცალა. არამედ ზურაბ შეუჩინა მეციხოვნეთა და აღუთქვა ნიჭნი, მისცეს ზურაბს და დაიზურა მან სვერი. ხელთ გურიელი ეზრასა ბაქარს ძეს ვახტანგ მეფისასა, რათა მისცეს გზა, მოეკება იგი ქცხინვალს და დიდითა ზატვიითა წარიყვანა. გორს. გა-რნა უფროსად უმასწინძვებდა კათალიკოზი დომენტი, უძღუნეს და

წარუძღვანეს კაცნი. მივიდა ჯავახეთს ასან ფაშისათანა სიძის თვისისა და მუნით მოვიდა გურჯისტანს. კვალად აბაშიძეს მისცა ბაქარ სანძრანი გზისანი, წარმოუძღვანა კაცნი, გარდმოფლეს კუდარო და მოვიდა რაჭას შემოდგომას. ხოლო გაზაფხულს მეფეს გეგუთს მეფოს შესამინა ზურაბ აბაშიძემ ნიჯარაძე გიორგი, რომელსა ჰყვას ასული აბაშიძისა. „რამეთუ ვალს მის-თანა და აცნობებს საქმესა შენსა აბაშიძეს და უქო ცოლი მისი და ბიძა-შვილი თვისი კეკელიძისითა და შვენიერებითა.“ ეტრფიალა გიორგი მეფე, ვინაღ-გან სძულადა ცოლსა თვისსა. არამედ ვერ იკადრებდა აქამომდე განტეგებასა მისსა ვანტაგის-გამო: მაშინ შეიპყრა ნიჯარაძე, წაგვარა ცოლი და მას აღმოხადნა თვალნი: ხოლო ქალი იგი ჰყვას და თანა-ეყოფადა. ესე სიხარულად სჩნდა ზურაბს მტერობითა ბიძისათა.

ხოლო აქა ნეშტსა არჩილისსა ვიტყვოდეთ. ვინაღ-გან დაუტეგნა თვისნი იმერეთისათჳს და არცა რაი დაშთა იმერეთისა. ამის-თჳს მიეცა ცხოვრებისა მისისა აღსასრული აღწევად იმერეთსა შინა, რად-გან დაშთა მხოლოდ ესე: მისრულს აშტარხანს მოეგება ძე თვისი აღექსანდრე, რამეთუ ესე აღექსანდრე წარუყვანა დიდს მეფეს ზეტრეს საფრანკეთს და ესწავა კელოვნება საბაზან-ყუმბარისა და სცეცხლელსა. მივიდა არჩილ მეფე მოსკოვს და ზატვიით შეიწვნა კელმწიფე-მ. მერმე მისცა მამული დიდი და ფულცენმეისტრობა აღექსანდრეს (ესე არს მინდვრის ცეცხლის მარკებლობა, რომელ-არს საბაზან-ყუმბარის უხუცესობა): შემდგომად აღექსანდრე შეიპყრეს ნარვას შედთა და წარიყვანეს ზატვიმად სთავალმას და იყოფოდა მუნ რადენმე წელსა და არჩილ მოსკოვს: მერმე გამოუტყვეს აღექსანდრე ზემნითა, რათა იხილეს მამა და ცოლი თვისი, რომელი ჰყვას მოსკოვს. არამედ მოსრული რიგას მოკრდა აღექსანდრე შირიმის სენითა ქს. ჩლი, ქრ. ტულ და მოსწედა უძეოდ. რა მოიღეს მოსკოვს მისცა ხელმწიფე-მ სასაფლად დონის მონასტერი და დაფლეს მას შინა. ხოლო შემდგომად დიდისა მწუნარებითა მიიცვალა არჩილ მეფეცა ქს. ჩლი: ქრ. უ და დაფლეს დონსვე დიდთა ზატვიითა და დაშთენ დედოფალი ქეთევან და ასული დარეჯან. ამას ეპყრა ყოველი მამული მამისა თვისისა და იყოფოდა ზატვიით კელმწიფისა-გან.

ხოლო იმერეთს შეიზრახნენ კვალად გურიელი, დადანი, ერესთავი, აბაშიძე და ბეჟან ლეხნუმი, შეკრბნენ ესენი და მოვიდნენ ნოემბერს ოკრიბას, ხოლო გიორგი მეფე იდგა ქუთათისს, ზურაბ აბაშიძე და იმერნი მის-თანა შეკრებულნი: დღესა ერთსა წარვიდა სვიმონ აბაშიძე, რათა იხილოს ტალანი. ხოლო ტალათა მათ ბრძოლას უუგეს და აოტნა იგინი სვიმონ, მოეშველნენ სხანი გურიელისანი თვისთა და აოტნეს სვიმონ: ამს მოეშველა მეფე სხითა ამის-თვს აღმხედრდა გურიელიცა სრულიად თვისითა, ეკვეთნენ და იქმნა ბრძოლა ძლიერი, იძლია მეფე და ივლტოდა, ამათ მოსრნეს სხანი მათნი და შეიპყრნეს უმრავლესნი, დაჭვიდნეს სრულიად ოსმალთა ზედა ქს. ჩდივ, ქრ. უა: და იძღერდინ გურიულნი. „ჩვენნი თეთრი ჩვენვე შემოგვაქციეს:“ და აღმოიჩნეს გურიელთა ვეცხლნი თვისნი:

კვალად გურიელი მამია, ბ თთუბ ჰმეთა.

ხოლო მეფე წარვიდა ქართლს და გურიელმან დაიპყრა იმერეთი და დაიმორჩილნა უკნინი. გარნა გიორგი მეფე ისტუმრა სვიმონ ტფილისს, უძღუნა და დაასადგურა ქართლს. შემდგომად წარვიდა ახალ-ციხეს ისეუ ფაშის-თანა. არამედ მოკრდა გურიელი მამია ქს. ჩდივ, ქრ. უბ, იანვარს ე: წარიდეს გურიას და დაუღეს შემოქმედს სამარხოთა მათთა და დაჯდა ძე მისი გურიელად. მაშინ ვინაღ-გან ეზრახნოდა ბეჟანს მეფე და ზურაბ იუო მის-თანა, ამის-გამო შეშინდა ერისთავი შეერთების-თვს მათთა, გამოიყვანა ჭეუვიშიდამ სიძე თვისი ბაკა ჩიქოვანი და მისცა ჭეუვიში ბეჟანს და შეიმტკიცნენ იგინი. არამედ ამათ ორთავე ენებათ დანი თვისნი მუფის-თვს ცოლად და მეფეს ენება შერთვა აბაშიძის ასულისა ნიჯარაძის ნაცოლარისა, გარნა ამათ ცდუნებითა ურთიერთისათა განატკეპნინენ მერაბ წულიკიძეს ცოლი და თვინიერ ნებისა აბაშიძისა და ქალისა მის შერთეს მერაბს ქალი იგი, რამეთუ აბაშიძეს უვლინებდა მეფე, რათა არა გაუთხოვოს ქალი იგი, ამის-თვ მოვიდნენ შეკრებულნი ესენი და უქმნეს ქორწილი მერაბს ქალსა მას ზედ.

კვალად მეფე გიორგი, ბ წელი ჰმეფა.

და გაზაფხულ-სუდ ჩამოვიდა მეფეცა, დაიპყრა იმერეთი და შესძინა შურსა ბოროტი და ბრძა ნიყარაძე კადმთავრო კლდესა და მოკუდა. არამედ დადიან-გურიელი, ერისთავი და ბეჟან იუჟინენ თვისთავისად და ჭკობნებდა ბეჟან დისა თვისისა შერთავსა მეფისა-გან. კარნა მტირედისა მონითა მივიდა მეფე რაჭას. შეერთდა დაჲ ერისთავისა, ქერივი გურიელის მამასი და განუტევა როდამ გიორგი მეფისასული, ქართლს მყოფი ძით და ასულით: მერმე ჩამოვიდა მეფე იმერეთს ერისთავით, მოიმტკიცნა დადიან-გურიელი. ხოლო ბეჟან და ზურაბ უკუსდგნენ და ეკირთებოდენ ქვეყნათა: ამაჲ წელს ეზრასა ესე მეფე გიორგის დატყვებისა-თჳს ბიძის ასულისა თვისისა და გიორგი მეფე-მან აღუთქვა კვალად-გებაჲე მის-თანა და ითხოვა ჯვარი ჩხარისა, რამელი იყო ატოცსა: მან მოსცა როდამ და ჯვარი იგი და კვალად სთხოვა დედოფალი ვახტანგისა და ძენი მისნი. არამედ გიორგი მეფე-მან დასადგურა როდამ სვანეთს ძი-თურთ და ჯვარი დასწვენეს ჩხარსკე: ხოლო დედოფლისა და ძეთა ვახტანგ მეფისათა არაძალ ედგა მიცემად: ხოლო ბეჟანის-გამო მეფისა-გან განდგომილ იყო ჰაატა ჩხეიძე. ამის-თჳს მივიდა მეფე და მოადგა ციხესა მისსა სწორეს, შეუთხარეს და მისცეს წამალი, მუნით მეციხოვნეთა ჩამოსთხარნეს, შეიტანეს წამალი ციხესა შინა და მოსრნეს შემთხრელნი და შესაფრენი და განმაგრდნენ უმეტესად: იხილა მეფე-მან და უკუ-მოიქცა კეგუთს. მერმე ეგედრა ბეჟან მეფესა და მოსცა ო მარჩილი, რათა განაძოს მამა მისი ლიპარტიანი და ჭყოს იგი დადიანად: მაშინ მეფე-მან არდა-რა გამოიძია უმჯობესი ვეცხლისა-თჳს, განუტევა ერისთავი და აბაშიძე, შემოიკრიბნა იმერნი, კვალად ბეჟან და ზურაბ მისრულთა ოდიშს ვერ წინა-ადუდგა ლიპარტიანი და დასვა ბეჟან დადიანად ქს. ჩლიე, ქრ. უგ: არამედ ციხენი ეპურნეს კვალად ლიპარტიანსაჲე, მოსტყვევნა ოდიში და მოვიდა იმერეთს; შემდგომად კვალად განუტევა ბეჟან და ზურაბ. შემოიკრიბნა ერისთავი და იმერნი, წარვიდა და დასვა კვალად ლიპარტიანიჲე დადიანად. მერმე მოვიდა იმერეთს: შემდგომად მოიყვანა ლიპარტიანი კეგუთს, რათა და-

დაქრეს ბეჟან და განუტყვა ლიპარტიანი ამ პირს ზედა: ესე ისი-
ლა ბეჟან არა კეთილ თვისად და ისმია მზაკვრება და ჭყო კათალი-
კოზი გრიგოლ შუამდგომელ მამისა თვისისა-თანა და აღუთქვა ფი-
ცით: „რათა ზაგ-ჭყოს, იხილეს მამა თვისი და დამოწმადეს მას:“
ამის პირთა მიენდო ლიპარტიანი ძეს კათალიკოზის-გამო და მოვი-
და მის-თანა მცირედითა მონითა, ისტუმრს კეთილად მამა თვისი ბე-
ჟან არამედ ღამეს მას შეიბჟნა უფულები მონანი მისნი და მოჭ-
პარს სსკურველები მამისა და დილას შეიბჟნა იგიცა და პატიმარ-ჭყო-
ციხესა შინა: მოიყვანა დედა თვისი, განტყვებული და მოუდგინა
ქმარსავე და იუჩნეს ზოგად აღსასრულადმდე მათთა, შემდგომად შეიბ-
ჟნა მისანდობი მამისა თვისისანი, მოსრნა და უმკვიდრო-ჭყუნა დედა-
წულით, სხვანი დაჭყიდნა დედა-წულით და დაიბჟნა ოდიში თვით და
იწოდა დაღიანად.

ხოლო გიორგი მეფე ზამთარს ამას ერისთავით მოუხდა ზუ-
რახბს, მოსტყვევნა მამული მისი და წარვიდა. ამის-თვს ევედრნენ
დაღიანი ბეჟან და ზურახბ აბაშიძე ასლანს ხალ-ციხის ფაშას და აღ-
უთქვეს ქრთამი დიდი, რათა შვე-ეუოს მეფესა ზედა და ჭყოს გური-
ელი მეფედ: უსმინა ასლან-ფაშა-მან და წარმოვიდა სზითა. ამ უამის
მოკუდა ცოლი მეფისა თამარ და დაფუეს გელათს: თვით მეფე-მან
შეიკრიბნა სზანი, ხოლო ფაშას მიეგებნენ ბეჟან და ზურახბ, მოსრულ-
თა ვერ წინა-აღუდგა მეფე და წარვიდა რაჭას, მოვიდნენ ოსმალნი
და დასდგნენ ქვა-ციხეს შესულად რაჭას და იდგნენ მუნ თთჳს ერთ.
მერმე უკუნიქნენ და დასდგნენ ქუთათისს: ხოლო მეფე სზითა რა-
ჭისათა ჩამოვიდა სვიმონეთს. ამისი მცნობი ფაშა მსწრაფლ წარმოვი-
და; ეკვეთნენ სვიმონეთს და იქმნა ბრძოლა ქს. ჩლივი, ქრ. უდ, იძ-
ლია მეფე და მოსწოდნენ რაჭველნი და მეფე მივიდა ქარაღს. ხო-
ლო ფაშა კვალად დადგა ქუთათისს, მოუხდნენ სვანეთს ბეჟან და
ზურახბ დედოფალს როდამს, ივარ-ჭყვეს და წარვიდნენ.

კზ, გიორგი გურიელი ვ, გ. თთვე ჰმეფა.

მოიყვანეს გიორგი გურიელი და დასვეს მეფედ და ეზარხნენ
ერისთავსა შეერთებად. მაშინ მისცა ასული თვისი ერისთავ-მან ძეს

ბეჟანისას ოტიას ცოლად გუფქან და შეიმტკიცენ ამითი და ფაშა წარვიდა ახალ-ციხეს: მაშინ მოვიდოდა ბარგი გურიელისა გურიიდან: ამას დახუდნენ რაჭველნი სალომინასა შინა და აიალაფეს სიმდიდრე გურიელისა და ჭეუტნეს ტუვედ მონანი მისნი და დაჭვიდნეს: ჭსტსა ესე გურიელ-მან, ივლტოლა გურიასე: მაშინ სამთა ამთ. მთავართა განი-
ფეეს იმერეთი თვის-თვისნი მხარენი და დაიხურნეს. არამედ გიორგი გურიელს აუშურდა დედა თვისი ელენე, მოიფანა მონაზონ ყოფილი ძე თვისი, გაკრიჭს, უწოდა ქაიხოსრო და ჭეო გურიელად. მოიფანა ქრთამითა დადიანი ბეჟან, ერისთავი და ზურაბ სპითა და განაძო გიორგი: ამთ მთარბიეს გურია, მიიღეს ქრთამი და წარმოვიდნენ. ხოლო გიორგი გურიელი მივიდა ახალ-ციხეს და იმერეთს ჩამოვიდა გაზაფხულს გიორგი მეფე, ეზრახა სამთა ამთ მთავართა. გარსა მთ არდა-რა ინებეს მეფობა მისა. შეშინდა და წარვიდა ახალ-ციხეს: მუნ იმზახლენ გურიელი და მეფე, რამეთუ შემდგომად შეხურობისა ღი-
პარტიანისა. წარვიდა ცოლი მისი გურიელის ასული თამარ ახალ-ციხეს და ესე შეირთო გიორგი მეფე-მან ცოლად. მაშინ ვინად-გან ისაყ ფაშასა და ასლან ფაშასა აქუნდათ მტერობა და შური ვერდა-რა შემწე ექმნენ მეფესა და გურიელსა. ამის-თჳს წარვიდნენ ორნივე სტამბოლს.

წარვიდა სტამბოლს გიორგი მეფე.

მისრულთა აზრუმს, მოსტა სპანი გურიელს აზრუმის ფაშა-მან, მოვიდა და დაიხურა გურია: ამან განაძო დედა თვისი ძეები-თურთ. ხოლო მეფე წარვიდა სტამბოლს ქს. ჩდიზ, ქრ. უე, არამედ გიორგის გურიელობა შეუძნდა გურიის ერისთავს და ნაკაშიძეს ბეჟანს, რამეთუ ამითთ განაძო დედა-მან. ამთ მოუწოდეს ბეჟანს დადიანისა, რამეთუ ასული დადიანისა ჭევა ბეჟან ნაკაშიძის შვილს გიორგის: მოსრულესა დადიანს ვერ წინა-აღუდგა გურიელი და წარვიდა ბათუმს. ხოლო დადიან-მან მოსტყვეუნა გურია და წარვიდა და კვალად დაიხურა გიორგიმეფე გურია: ხოლო ზამთარსა ამას მიზეზ-ჭეო დადიან-მან

ზურაბ აბაშიძეს ზედა. შეიკრიბნენ ბეჟან და ერისთავი და მოუხდნენ ზურაბს: ამათ ვერ წინა-აღუდგა ზურაბ, შევიდა სვერს, ამათ მოსტევევებს მამულნი მისნი (რამეთუ ამას ბეჟანს ენება უოთად თავი თვისი, ვითარცა იყო აბაშიძე გიორგი. არამედ ვერ ეწია). მერმე შეუჩინა მსახურნი ერისთვისანი ძმას თავისს მანუჩას, ბეჟან უკრძნეულადობისათჳს შეიპყრა იგი და ჰატომარ-ჭყო დეხვიცს ციხეს შინა: მამინ შეიზარახნენ ზურაბ და ერისთავი მსახლობად, წარგვარეს ცოლი ბაკა ჩიქანას, დაჲ ერისთვის, რომელსა მიუღო ჰირველ ჭევიში და შერთეს ძეს ზურაბისას დავითს, ბიძის ცოლი თვისი, რამეთუ დაჲ ბაკასი ზურაბს ჭევა ცოლად და შეიმტკიცნენ ამითი სმნივე. კვალად ეზრახა გურიელი დადიანის, რათა მისცეს ასული თვისი მას, რომელი ჭევა ცოლად ნაკაშიძე გიორგის და ზავ-უო ამით. მისცა ნება ბეჟან დადიან-მან: მამინ გურიელ-მან განაძო ერისთავი თვისი და მოადგა ციხეს შინა მეოფს ნაკაშიძეს: აღიღო და წარგვარა ცოლი. თვით განუტევა ცოლი შარვაშიძის ასული და შეერთო ეს ცოლად და მოიმტკიცა გურია დადიანის-გამო: კვალად ერისთავი მოადგა ციხეს კვარას, აღიღო იგი და დაიპყრა თვით, გამაძო რაჭილამ იაშვილნი, დაიპყრნა მამულნი მისნი მანვე. კვალად ზურაბ მოსწევიტნა ბანა-შვილნი ჩხეიძენი და დაუიღნა დედა-წულით მათით და დაიპყრნა მამულნი მათნი, ეგრეთვე ბეჟანცა მოსრვიდა ოდიშარ-ლენიშვილებთან და დაიპყრობდნენ ესრეთ.

მოვიდა სტამბოლიდამ მეფე გიორგი:

შემდგომად მოვიდა ახალ-ცხიეს სტამბოლიდამ მეფე გიორგი, ამას ბრძანებითა ხონთქრისათა მოსცა სმანი ისაჲ ფაშა-მან და ჩამოვიდა იმერეთს აგვისტოს ქს. ჩლით, ქრ. უზ, ვინადგან მარადის ჩამოვიდოდნენ ოსმალნი თთჳსს ამას და დასდგა ქუთათისს. მამინ შეკრიბნენ სამნივე ესე მთავარნი და დასდგნენ ოკრიბას და არა-ვინ წარჩინებულთაგანი მიერთვნენ მეფესა, თვინიერ მდაბიურთა: ამის-თჳს ეზრახა მეფე სამთა ამათ, რათა ჭეონ მეფედ და დაემოკრიბნენ. არა-

მედ მათ არა იხებეს. ხალხი შეუფერხებლად აღიმხედდა ოსმალეთურთ და დიდად დაესხა დადიანს, ერისთავს და ზურაბს. გარნა იგინი ივლტოდნენ და წარვიდა დადიანი ზურაბით ოდიშს და ერისთავი რაჭას: მაშინ ოსმალთა მოსრნეს და შეიპყრნეს სპანი მათნი მრავალნი. მერმე მოსტყვევნეს ოკრიბა, შემუსრნეს ციხენი და კოშკნი. შემდგომად წარვიდნენ ოდიშს, ვერ წინა-აღუდგა დადიანი მუნცა. უფვეს ეგრეცა და მოსწვეს ეკალესიანიცა: ხალხი უღონო ქმნილ-მან დადიან-მან მისცა ქრთამი დიდი, დაიზავა. უკუმოქცა შეუფე და დასდგა ქუთათისფე: მერმე სავაჭრო მთავართა მათ-თანა და დაიპყრა იმერეთი მშვიდობით.

ეკალიდ მეფე გიორგი, ვ წელი ჰმეფა.

ხალხი გასაფხულს შეიზრახნენ სპანი ესე მთავარნი და შეუჩინეს სვიმონ აბაშიძე გიორგი მეფესა, რათა მოჰქვას იგი: ამან სვიმონ თხმელის ციხეს შეოფი შეუფე ისტუმრა და ნადიმსა ზედა მოჰქვას მსახურთა სვიმონისთა გიორგი მეფე, თევდორების შაბათს ქს. ჩდკ, ქრ. უს და შეიპყრეს სრულიად მისთანანი და დაჰქვიდეს: ხალხი ერისთავ-მან აღიღო ციხე გაცხი და გამოიღო სავანტური მისი. მაშინ კვლად განიფვეს იმერეთი სამთა ამთ მთავართა, ვითარცა ზირველი და იუჩენ მშვიდობით: შემდგომად მოუწოდა ვახტანგ მეფე-მან იმერთა დაჰქვად წარვიდა ერისთავი, სვიმონ და ლევან აბაშიძენი სპითა. მერმე მოვიდნენ უფნოდ ნიჭითა დიდითა: კვლად ზამთარსა ამან მოადგა ზურაბ ხარაგუელს და მამუკა-შვილი იყო ახალ-ციხეს ალექსანდრეს-თანა, რამეთუ ესე ალექსანდრე იყო ქე გიორგი მეფისა, მეოფე ვახტანგ მეფისა-თანა ქართლს, რა მოჰქვას მამა მისი, მეფე გიორგი, წარავლინა ისე ფაშა-მან შავშეთის ბეგი და მოითხოვა ალექსანდრე მეფედ ყოფად იმერეთს ვახტანგ მეფისა-გან. წარუგდინა ნიჭითა და იყო ახალ-ციხეს წელსა ერთსა: ხალხი ზურაბ ვერ შემუსრნა ხარაგუელი მწეობითა ქართლის მეფისათა და უკუ-ეცადა. ვინად-გან ფაშაც ჩამოსვლად იყო: ხალხი ებრძანა ხონთქარსა ისე ფაშისათვის გაშეუბა ალექსანდრე იმერეთს, შემოიკრიბნა სპანი და ჩამოიფვანა.

აღექსანდრე იმერეთს. მასინ შემდგურებულ-იესზნენ ერისთავი და ზუ-
რავ სარაგუელს ზედა. ამის-გან ბეჟან დადიანიცა და მეგობრობდენ
დიდიანი და ზურავ და არა ინებეს ამათ აღექსანდრე შეეუდ. არამედ
მიეგება ყოფლითა მიდგომითა თვისთა ერისთავი აღექსანდრეს და მი-
სცა კაცნი და სავანძურნი მამისა თვისისა: ჩალო აღექსანდრე-მ სავ-
ანძურნი იგი შესძენსა ფაშას, ქრთამად და ვითარ არდა-რა მოკრ-
თუნენ დადიანი და ზურავ განზრახვითა ერისთავისთა მოადგენ ცუ-
ცხვართს ციხესა ზურავისსა და ბრძოლენ თთქზ-ერთ: შემდგომად შე-
უთხრეს და მისცეს ცუცხელი და შეგლიჯა მტირედი ზღუდე. არამედ
შემინდენ მეტინოვნენი და ივლტოდნენ ყოფლითა თვისთა: დილსა
ინილეს ციხე უკაცური, შევიდეს ოსმალნი და დაიპურეს ციხე და და-
ადგინეს მას შინა იენგიჩანნი და წარვიდენ ლეჩხუმს ბეჟანს და ზუ-
რავს ზედა. შევიდნენ, მოსწვეს, მოსტევევნეს. გარნა თუ ბრძოდა
ბეჟან. არამედ ვერა რაი ეგდენი ავნო. მერმე უკუ-მოიქცნენ, გამო-
ვლეს კვალად რაჭა და მოვიდნენ ქუთათისს და ერისთავი დადგა რა-
ჭას. მასინ ეზრახა ბეჟან დადიანი ფაშას და მისცა ქრთამი იბ ქესა:
მან მიიღო ქრთამი, მოჭკეუთა ოცია ჩხუბეს თავი, რამეთუ იყო თავ-
დები ერისთავისა და მტერი დადიანისა. განუტევა ფაშამ ერისთავი,
მოიყვანა ბეჟან, ჭყო აღექსანდრე შეეუდ იმერთა ქს. ჩღკა, ქრ უო,
მოუდგინა ბეჟან მოურხედ, თვით წარვიდა ახალ-ციხეს.

კ, მეფე აღექსანდრე ე, ლა წელი ჰმეფა:

სალო აღექსანდრემ დაიპურა იმერეთი, თვინიერ რაჭის ერის-
თავისა. მერმე ემზახლა ბეჟან დადიანი აღექსანდრეს და მისცა ასული
თვისი ცოლად მარამ და აქროწინა. არამედ თუმცა იყო აღექსანდრე
შეეუდ. გარნა ბეჟან დადიანი იყო მოქმედი ყოფლისავე: ამისი მხილ-
ველნი თამარ ცოლ-ყოფილი გიორგი მეფისა და ჭყონდიდნელი გაბრიელ,
ძმა ბეჟანისა: რამეთუ არა რაი ძალუცს აღექსანდრეს, აღიპურებდენ
დიდებას ბეჟანისსა და წარვიდნენ წინაშე აზრუმის ფაშისა, და შეა-
სმენდენ ისაუ ფაშას, რამეთუ მიიღო ქრთამი და მისცა აღექსანდრე.

ბეჟანს, ვითარცა ტყვე: ამის-თჳს მოუწოდა აზრუმის ფაშამ ისაყ ფაშას და მრავალი ბოროტი შეაჩვენა თამარ ისაყ ფაშას, უხატურობა და ზერობილება: ამისი მსმენელი დადიანი ვერა თვისად კეთილად ამას, განუზრახა ალექსანდრეს და მიუწერეს აზრუმის ფაშას განმართლება ისაყ ფაშისა და ქრთამი დიდი, რათა მოსტყეს თამარ და ჭყონდიდელი, ანუ დააზაონ: უსმინა აზრუმის ფაშა-მან, მიუღო ისაყ ფაშას ქრთამი და მეფეს. წარმოავლინა ისაყ ფაშა და წარმოატანა თამარ და ჭყონდიდელი: ხოლო მან მოსრულ-მან ახალ-ციხეს მოსტაკრულნი იკინი ბეჟან დადიანსა. ამან ტყვე-ჰყო თამარ დეხვირს ციხეში და ჭყონდიდელს მიუღო ჭყონდიდი და განუტყვა. ვინად-გან იყო მღუდელ-მთავარი არა რაი ავნო. არამედ იყო უღთო, მეძაგ-მემკრუშე, სოფომია და ტყვის-მუიდველ და სავსე ბოროტთა. ხოლო ესე ვითარებისა-თჳს წარვიდა აბაშიძე გიორგი ქართლს ვანტანგ შეფისთანა და მოკრედა ტფილისს ქს. ჩღებ, ქრ. უი, თკლმბერში, წარმოგზავნეს და დაფლეს გაცხს.

კვლად წელსა ქს. ჩღებ, ქრ. უია, წარვიდნენ აბაშიძენი და რაჭველნი სპითა წინაჲ ვანტანგ შეფისა ნიჯადად: შეორესა წელსა მოადგა მეფე ალექსანდრე და ბეჟან დადიანი, ჯვარის ციხეს ოკრიბას, რომელი ეზურა ერისთვის ძმას გედევან გენათელს, შეუთხარეს რა, იწყო რდგევად ზღუდე-მან, შეშინდნენ მეციხოვნენი და მოსტყეს მეფეს ციხე: გარნა თუ ერთ-გულეება ბეჟან დადიანი ალექსანდრეს ზეპირ: არამედ მრავილ-გზის ინება სიკუდილი ალექსანდრესი მუხთლად და დალატად: გარნა ვერ შეუძლო თვისის ასულის-გამო და ოდესმე ერთმათა ალექსანდრესაგან, ვინად-გან ერთ-გულეებდენ. შემდგომად ამისა მოუხდა ალექსანდრე მეფესა სკანდას მეოფეს ერისთავი შოშიტა. ხოლო ალექსანდრე შევიდა ციხესა შინა სკანდას და ერისთავ-მან მოსრუნა, მოსტყევინა, რაოდენიცა ჰყოვნა და წარვიდა რაჭასვე წელსა ქს. ჩღებ, ქრ. უია: გამოვიდნენ ოსმალნი ფოთს, დააშენეს ციხე და დასვეს ფაშა და კვლად ქმნეს ოდიშს ორნი ციხენი სხვანი: შემურეს რუხის ციხე სრულიად და სარღვევითა მისითა დააშენეს უმჯობესად ანაკრია და ფაშასა ფოთისას: მიათვალეს სრულიად ზღვის ჰორნი.

ამსვე წელს შემოიკრიბა ბეჟან დადიანის-გამო აღექსანდრე-მ-
სხანი იმერთა და შეუხედა რაჭას, მოსწვეს საწუღიკიძო, ვინად-გან
იყო ერისთვის კერძოდ, ვერ წინა-ადუდგა ერისთავი, შევიდნენ ესენი-
სევადმდე, შემუსრნეს კოშკნი მისნი, მოსწვეს რაჭა და მოსტყვევნეს.
მერმე უკმოიქცნენ და მოვიდნენ იმერეთს შოებულნი: კვალად განს-
რახვითა ზურაბისთა მოადგნენ მეფე და დადიანი შორაზნანს, რამეთუ-
ეზურა ლევანს ძეს გიორგი აბაშიძისას და იყო იგი რაჭას, რამეთუ-
რაჭველთა-გან იყო მარადის ხდომა და კირთება იმერეთისა. არამედ
მცირედისა შემდგომად მოსტყეს ციხე. გარნა ქონება შენებური წარი-
ღო დადიან-მან და ციხე მისცა ზურაბს წელსა ქს. ჩღკვ, ქრ. უიდ:
მოკვდა გურიელი გიორგი, დაჟდა ძე მისი მამია, ნაშობი შარვაში-
ძის ქალისა-გან და მომკუდარ იყო ცოლიცა ერისთვისა მარიამ მეფის
ქალი. იზრახნენ დადიანი და ერისთავი უფთად ზავისა. მაშინ იმზახლენ
და მისცა ბეჟან ასული თვისი, გურიელის ცოლ-ყოფილი ერისთავს.
ცოლად, დაიზავდნენ და ჰქვეს მშვიდობა. ესე შეუძნდა ზურაბს და
შეასმენდა ისაუ ფაშას. ამისთ-თვის წარავლინა ძე თვისი უსუფ ფაშა-
და ჩავიდა იმერეთს. ამას მოეკება აღექსანდრე მეფე და დასდგნენ
გეგუთს: მოუწოდეს ბეჟან დადიანსა. ხოლო იგი მოვიდა ურიდლად
ძითა თვისითა, რამეთუ აღეთქვა ფაშას უფნებელობა: შევიდა ბეჟან-
კარავსა ფაშისასა და თაყვანის-სცა, მაშინ დასცა ბექსა¹⁾ ხანჯალი მ-
შად-ბეგ მესტურტლე-მან ფაშისა-მან და განგჳრძიმა ბეჟან დადიანი და
მოკუდა ქს. ნღკ⁶, ქრ. უივ. ხოლო ძე მისი ოტია ივლტოდა.
დეგნა უევეს ოსმალთა და მოსრნეს მრავალნი ოდიშარნი და თავი
ბეჟანისა წარგზავნეს ისაუ ფაშისათანა და მან წინაშე ხონთქრისა,
მერმე მოუწოდა ერისთავსა უსუფ ფაშამ, მოვიდა იგიცა სპითა და
შეჰყენენ კარავსა ფაშისასას სხანი თვისნიერისთავს, ჰატოვ-სცა ფაშა-
მან დაზავა მეფე და ერისთავი და წარვიდა ქართლს ფაშა: ხოლო
ოტია ძე ბეჟანისა დაჟდა დადიანად.

შემდგომად მცირედისა შეიშურნენ ოტია დადიანი და ძმა მისი
კაცო, შეიპურა ოტია-მ, წარმოუგლინა ერისთავსა და ჰატომარ-ჰუვეს

¹⁾ დედანში სწერია ბეჟსა ან უნდა იყოს ბეჟანსა და ან ბექსა, დ. ჩ.

კვარს ციხეს შინა კაცო. შემდგომად მოადგა მეფე ციხეს შორაზანს და ვერ მისწურა წაღებად, მოიყვანა ზურაბ აბაშიძე-მ სპანი ოსმალთა და მისცა მათ შორაზანი და დასდგნენ მას შინა ოსმალნი და ალექსანდრე წარმოვიდა თვისად. მერმე მოადგა ერისთავი სადმელს ციხეს იაშვილისსა. მასინ წარუვლინა მეფე-მან ლევან აბაშიძე, რათა მოეცალეს ერისთავი ციხესა, რამეთუ ლევან დედით ძმა იყო ერისთავისა: ხოლო ერისთავი-მან შეიზურა დალატით ლევან და წარუვლინა დადიანს ჰატომარი: მსმენელი ალექსანდრე შეკრებული სპითა დამეიდუმალ გარდავლო მთა, განვლო რიონის ფონი და დილას დაესხა ერისთავს სადმელს, იფლტოდა ერისთავი, მოსრნეს და შეიზურნეს მრავალნი, განათავის-უფლეს ციხე და წარმოვიდა იმერეთსავე მეფე: ხოლო დადიან-მან განუტევა ლევან აბაშიძე და გამოუხუნა მძევალნი. მასინ მოკრულა ერისთავი შაშიტა და დაჯდა ძე მისი გრიგოლ ერისთავად და ლევან აბაშიძე მოვიდა მეფისა-თანა: კვლად გაიზარა კვარს ციხიდაც კაცო, ძმა დადიანისა და მოვიდა იგიცა მეფისა-თანა: შემდგომად მოკრულა ცოლი მეფისა ასული დადიანისა ბეჟანისა და გლოვისა შემდგომად შეერთო მეფემან ასული ლევან აბაშიძისა ცოლად და იქორწინა, ქს. ჩლლბ, ქრ. უკ და მისცა გურიელს მამიას ასული თვისი მეფე-მან დადიანის ქალის ნაშობი: იხილეს ესე დადიანმან, ერისთავმან და ზურაბ აბაშიძე-მან. გარდაბირეს მეფეს მამუკა ძმა მისი, მოიყვანა დადიან-მან და შეერთო დაი თვისი ცოლად. შემოიკრიბნა ოდრშარნი, აფხაზნი და მოვიდნენ იმერეთს. მიერთოთ ერისთავიცა და შეკრებულნი დადგნენ გეგუთს. მუნ მიერთვნენ მარგველნიცა და ახორებდნენ ქვეყანათა: ხოლო ალექსანდრე ვერ წინა-აღმდეგი შევიდა ქუთათისს ლევან აბაშიძით და ბარის ერისთავით (რამეთუ ესე ბარის ერისთავი იყო გენათელი და ძმა შაშიტა ერისთავისა. მან წაგვარა ცოლი ძმის-წულს თვისსა ჰაზუნსა, ასული ვახტანგ მეფისა, შეერთო თვით და მოვიდა მეფისა-თანა. მან შეიწინარა შურითა ერისთავისათა და მისცა საერისთო მამული იმერეთს შინანი და უწოდეს ბარის ერისთავად).

ხოლო დადიანი მოადგა შეკრებული ქუთათისს. არაშედ მეფე არა განვიდა ბრძოლად და მათ ვერ იკადრეს მოსვლა შიშითა ოსმალისათა,

შემჭირდნენ წარვიდნენ თვის-თვისად და ალექსანდრემ მომტკიცეს იმერნი.
წუღუკიძი-თურთ. ამათ უამთა მოვიდა სხვა ფაშა ფოთის სპითა, რათა და-
იხურას ურჩნი ზღვის კიდისანი, ვიდრე ზღვაშდე. ამან მიუწოდა ალექ-
სანდრეს სპითა. ხოლო მეფე ალექსანდრეს წარსლვად, განმზრახნი, რამე-
თუ შემდგომად მსახურებისა ოსმალითა დაიმტკიცოს მათით ურჩნი
თვისნი იმერნი და რა მივიდა ოდიშს „ეტოდა დადიანი არა წარს-
ლვას: „ვინად-გან არა კეთილ არს დახურება მათ-გან ზღვის კიდის
ჩვენ-თს.“ ესე არა უსმინა მეფემან. რამეთუ იუწინენ ადგილნი ყო-
ველნი დადიანისა, ვინად-გან არა ერჩდა დადიანი და მივიდა ფაშისა-
თანა, მან ჰატოვსცა და წარვიდნენ ოდიშს. გარნა ოდიშარნი სრუ-
ლიად დახიზნულ-იუენენ აფხაზეთაშდე, ვინად-გან დადიანი არა იყო
ფაშისა-თანა. არამედ არბუდეს ოსმალითა და იმერნი და იმერნი და სტევენვი-
დენ სდა ვის ჰბოვებდნენ: შევიდნენ ოსმალითა ილორს. არამედ ხატ-
ნი და ჯვარნი და სახმარნი ეკლესიისანი დაეხიზნათ. შეუდგეს ცი-
ხლი, მოსწვეს ეკლესია და აღძრვეს კრამიცა ბრძენისა და მოსწეს
დახატულებანი და შემდგომად განუდეს და მივიდნენ აფხაზეთს: მა-
შინ არა მოენდო მარჯაშიძე აფხაზეთ და ოსმალითა მოარბივნეს და
ტყვე-ჰქვენეს, სდა რაი ჰბოვეს. არამედ შემდგომად მოენდო მარჯა-
შიძეცა, ჰქუეს იგი მამადიანად და ყოველნი მისთანა მეფენი სრული-
ად: ხოლო რა განდნენ მდინარესა კოდორისასა, ეტოდა ფაშა მეფე-
სა, რათა წარუდეს ჯიქეთს და მერმე ახავს: ესე შეუძდა ალექსანდ-
რეს და იმერთა და ღამესა მას დაუტოვეს ყოველნი სამომარნი თვი-
სნი, წარმოვიდეს, ვლეს ორი დღე და ღამე და მოვიდნენ ეგრისის
მდინარესა ზედა: მაშინ ეწივნენ ოსმალითა აფხაზეთურთ და იმერთა
განამარეს კიდე მდინარისა: მერმე შემოვიდა მეფე წარსინებულთა
თვისითა, გამოხდნენ მდინარესა და რადენნი დაშენენ წარსინებულთა ოს-
მალითა ტოვად. გამოვიდეს მათ ოდიში და მოვიდეს ციხესა შინა კა-
ცასა და მოგზაურნიცა მოისუროდენ ოდიშართა-გან: მცნობი ამისი
დადიანი მოადგა სპითა ციხესა სამ დღე, მერმე ჰქუეს ზავი, მისცა მეფე-
მან მძევლნი დადიანისა და წარმოვიდნენ და მოვიდნენ იმერეთს ქს. ჩილკ
ქრ. უკა: ხოლო აფხაზეთა აიალაფეს ბარგი იმერთა. არამედ შემდგომად
ოსმალითა და მათ შორისცა იქმნა შოთთი, განუკლტნენ აფხაზნი და

უწყეს ღამით ზარვს, კლავ კაცთა და კირთება ოსმალთა: იხილას ფაშა-შაჰ და უკმოქცა ოდიშსვე- მასინ დაესხნენ აფხაზნი, მოსრეს ბანაკი ოსმალთა და აოტნეს, რამეთუ ფაშა ივლტოდა ზღვით და სხვანი მოსრეს უმეტესნი და მოიშთენენ ზღვასა და მდინარესა შინა, აღიდეს ალაფი მათნი დიდ ფრიად და დაუტყვეს მამუდიანობა და დაიპურეს აფხაზთა თვისივე სჯული (არამედ ძლევისა ამის იტყოდიან სასწაულსა წმიდის გიორგის ილარიასა: რამეთუ ღამესა ამის ეტყოდა აფხაზთა განსვლად და განაძლიერებდა მათ ბრძოლად).

ხოლო ამისა შემდგომად უკუბირეს კვალად მამუკა მეფეს, დადიან-მან, ერისთავ-მან და ზურაბ, შეკრბენ სხანი დიდნი და მოვიდნენ ალექსანდრეს-ზედა ანუ მოკლან, ანუ განაძინ: მასინ ალექსანდრე-მ, ჩინოვს მდგომ-მან შემოიკრიბა გურიელი მამია, აბაშიძე ლევან, ძმა დადიანისა კაცო, ბარის ერისთავი, მეკაბ წუფუკიძე და იმერნი სხვანი ნეშტნი, დილასა მოვიდნენ იგინი და ეკვეთენ ურთიერთად, იქმნა ბრძოლა და მოიხრენ ორგინთვე უმრავლესნი ქს. ჩლოდ, ქრ. უკბ: მერმე სძლეს ალექსანდრესთა და მოსვრიდნენ მათ მიეწივნენ დადიანს, ჭკრეს თოფი და ჩამოვარდა: კვალად დაჭკოდეს დავით აბაშიძე. აქათ მოკლეს კაცო, ძმა დადიანისა. მიჭყუნენ ღტოლვილითა, რამეთუ იყო თოფი დიდი, მოსრეს, შეიპურნეს რაჭველნი და ლეჩხუმელნი და ოდიშარნი უმრავლესნი და დაჭყიდეს სრულიად ოსმალთა ზედა: ხოლო დადიანი წარმოიფანა მეფე-მან, დაადგინა მკურნალი და განჭკურნა და სთხოვდა ლეჩხუმსა. არამედ არა ინება მოცემად, ეზარხა ზურაბის-გამო ისაჲ ფაშას და მისცა ქრთამი დიდი, რათა შწყუეოს: მან წარმოავლინა მამუდ-ბეგ და გივი ამილახორი სხითა ოსმალ ქართველსათა და მოვიდნენ ესენი საჩხერეს: იხილას რა ალექსანდრე-მ, გამოართვა საჭილაო-სამიქელა დადიანს, ზავ-ჭეო ამით ლევან აბაშიძის-გამო და განუტყავ. მოვიდა საჩხერეს, მისცა დამო თვისი, ნაშობი თამარისა-გან ცოლად მამუდ ბეგს, დაიზავა და წარვიდენ ქართველ-ოსმალნი ქართლსავე: ხოლო ამისნი მხილველნი დაეზავნენ მეფეს დადიანი, ერისთავი და ზურაბ და დაიპურა იმერეთი. მისცა საჭილაო-სამიქელა ძმას თვისს მამუკას. არამედ ალექსანდრე-მ განახლა საქმე ბეგან დადიანისა, რამეთუ ოდეს დასტირდის თეთრი.

ოსმალთა ქრთამად ანუ სხვის სამჭირნოსათვის, შეაგდის იმერთა თეთრი იგი მთავართა და აზნაურთა: ხოლო მათ დაჰყვიდიან ტყვენი და მისცინან და თვით, რეცა თუ არა ჰყვიდა ტყვეთა. შემდგომად მოადგა მამუკა ციხეს ბეჟან ჩიჯავაძისას და მოპარვით აღიღო ციხე სებეკისა. შერქე აღიღო ციხე ბეჟანის და დაიპურა საჩიჯავაძო მამუკამ.

ხოლო მოსულას ტფილისს თამაზ-ხანისას ქს. ჩღლე, ქრ. 7 აბრ, მოუვლინა მეფეს, რათა დამორჩილდეს. არამედ არა-რა მიუგო, გარნა შეშინებულნი ოსმალნი იმერეთს ციხეს შინა მუოთნიცა განამაგრნა არა დატყვებად ციხეთა: შემდგომად ამის უკუდგა წერეთელი ჰაზუნა ზურაბ აბაშიძის-გამო, რამეთუ ზურაბ მოიპარა მამუკა-შვილის ციხე ხარაგაულისა, მოჰკლა მამუკას-შვილი დი დაიპურა თვით: ამისთვის მოუხდა მეფე ჰაზუნას, მოაოხრა საწერეთლო. არამედ ციხე მოდამნახისა ვერ წარუღო. უკუნიქცა, ეზრახა ხარაგაულისა მეციხოვნესა, რომელ-მან მისცა ზურაბს, მანვე მოსცა მეფეს იგივე ციხე, შეიპურა, მოჰკვეთა მას კელ-ფერსნი და აღმოხანდა თვალნი და ციხე მისცა მეპატრონისა ძესავე: შემდგომად დაიზავა მეფე-მან ზურაბ და ჰაზუნა. არამედ ზურაბ არა მოვიდა მეფისათანა. გარნა ძე მისი დავით, რამეთუ სიძე იყო ალექსანდრესი. ამას დავითს განატყვებინა ცოლი; დაჲ შოშიტა ერისთვის და შერთო დაჲ თვისი; ამ ჟამებთა შეუჩინა მეფე-მან კვარას ციხეს იაშვილი. ხოლო მათ კრინულის მეთვეზურისაგან აღიღეს ციხე და დაიპურეს: სცნა ერისთავ-მან ნოდარ მუოთმან, წარმოვიდა მსწრაფლ და მოადგა კვარას: დამესა მას. შეიდგინეს კიბე, სადაცა უწყოდენ, შევიდნენ ციხესა შინა, შეიპურნეს სრულად მას შინა მუოთელნი და დაჰყვიდნენ ერისთავ-მან ციხე; ამისი მცნობი წარმომართებული შეკლად კვარას და დაიპურა ციხისად უკუნიქცა: შემდგომად მოიყვანა ალექსანდრე-მ ძე ზურაბისა დავით და ჰაზუნა წერეთელი ვარციხეს, მოკლნა ორნივე მუხთლად ლალატად და წარვიდა მსწრაფლად, რათა დაიპურას მოდამნახის თიხე. არამედ ცოლ-მან და ძე-მან ჰაზუნას-მან განამაგრეს ციხე და ვერ შეუძლო წარღება: ესე იხილეს წარჩინებულთა, რამეთუ ჭნებავს ყოველთა მოწვეეტა და დამდაბლება და უმეტესად ზურაბ, ეზრახა ერისთავს გრიგოლს.

რამეთუ ამას ჭეგა ცოლად ასული ვახუშტი აბაშიძის ძმის ზურაბის: ხოლო ერისთავ-მან აუწყა დადიანს და შეკრბენ ალექსანდრე მეფეს ზედა. ამის-თვის ალექსანდრე-მ მოითხოვა ლეკნი შანშეს-გან ქსნის ერისთვის. მან წარმოუვლინა კაცითა თვისითა ფფ ლეკნი: ამთ წარუძღვა ალექსანდრე და ივინი გერ წინა-აღუდგენ, შემუსრეს ციხენი და მრავალნი კოშენი, მოსწვეს და მოსტუვევნეს და შთავიდნეს ოდიშს და უძვირესნი ბოროტნი ყუენეს, არამედ განზრახვითა ლევან აბაშიძისათა: „რამეთუ არა კეთილ არს ლეკთა-გან შემუსრვა ქვეყანისა ჩვენისა, რაჟამს ჭსცნა ადგილნი, თვითვე მრავალსა ბოროტსა შეგვანვენებენ, ვითარცა უყვენ სხვათა:“ უსმინა მეფე-მან და უგმობიქდა და განუტვენა ლეკნი შოკბულნი. არამედ ტუვენი არა წარატანა იმერეთისანი:

შემდგომად ამის წარავლინა ალექსანდრე-მ ძმა თვისი გიორგი და აბაშიძე ლევან ქართლს, ვახუშტი აბაშიძესა ზედა, უცნობლად დაესხნენ ტუქრს მეფოს და იგი განმავრდა სახლსა შინა, და იწყო ცუმა-თოფთა: მამინ ამთვე შეუდგეს ცუცხლი სახლსა მას, იხილა ვახუშტი-მ და მოენდო ბიძის ქესა თვისსა ლევანს. მან მოგვარა მეფესა, ზატომარ-ჭევეს ციხესა შინა ნავარძეთს. სთხოვდა მეფე ფ ქესას თეთრსა და ციხესა ვახანს და ესენი არა ინება ვახუშტი-მ მოცუმად. მერმე მოვიდა კათალიკოზი დომენტი განტევებისა-თჳს ვახუშტისა ჭ არა ზატივ-სცა ალექსანდრე-მ: კვალად წარმოუვლინა ისაჲ ფაშას ცხენი ალკაზმული, ქურქი და ოცი ქესა თეთრი, რათა განუტეოს ვახუშტი და არა ინება მეფე-მან: ხოლო დადიან-მან შურითავე წინა-თქმულითა იშოგნა სჳანი აფხაზთა, მიერთო ერისთავი და ზურაბ სჳითა მათითა, ამთ ვერ წინა-აღუდგა ალექსანდრე, გამოუშვეს მარბიელი ქს. ჩემ, ქრ. უკლ, მოსწვეს სასახლე ალექსანდრესი ვარციხეს, მოაოხრეს და მოსწვეს იმერეთი და წარვიდნენ: კვალად აღუსრულა აღთქმული ისაჲ ფაშა-მან ანუკა მეფის ქალსა და გაზაფხულს წარმოავლინა ფირიადის შვილი, სიძე თვისი სჳითა. ამას ჩამოსრულს იმერეთს მიერთო დადიანი, ერისთავი და ზურაბ. იხილა მეფე-მან, დახიზნა ხიზანნი თვისნი ხარაკულს და თვით წარვიდა ქართლს ქს. ჩემ, ქრ. უკთ: მას წარვენენ მამუკა ძმა თვისი, ლევან აბაშიძე და ბარის ერისთავი.

და ვახუშტიც წარიყვანა, რათა არა შემუსრონ ციხე ნავარძეთისა ოს-
მალთა და გამოიყვანონ.

მაშინ ოსმალთა მოიყვანეს ძმა ალექსანდრესი გიორგი, ნაშობი
გურიელის ქალისა და დასვეს მეფედ იმერეთს და მოუდგინეს ნებიოთავე
მათითა დადიანი, ერისთავი და ზურაბ და წარვიდენ ოსმალნი: ხო-
ლო ალექსანდრე მივიდა აწერის-ხევს შანშე ერისთვისა-თანა. მაშინ
იყო შანშე უკუმდგარი შანადირის-გან, მოადგა ხანი შანშეს, ესე იხი-
ლა ალექსანდრე-მ, განუტყუა ვახუშტი და თვით მივიდა ხანისა-თანა:
მან პირველად ჰატვი-სცა, მერმე შეიპურა: ამისნი მხილველნი მაშუკა
და ლევან და სხვანი იმერნი ივლტოდენ და მოვიდნენ იმერეთს. ხო-
ლო ალექსანდრე მიიყვანა ხან-მან ტფილისს. არამედ წარავლინა ვაჟის
ერისთავი წინაშე შანადირისა ალექსანდრე-მ დარუბანდს ვედრებად და
თვით იყო ტფილისს, ვითარცა ჰატვიმარი: მცნობ-მან შანადირ წარ-
მოუვლინა კაცი რაუმით ისაყ ფაშასა, რათა ჰყოს ალექსანდრევე მე-
ფედ იმერთა. წარიყვანეს ალექსანდრე ახალ-ციხეს: უსმინა ფაშამ
შანადირს და ამასვე შემოდგომასა ჩამოიყვანეს ალექსანდრე ოსმალთა
და ჰევეს იგივე მეფედ და შეამტკიცეს დადიანი, ერისთავი და აბაშიძე
და უოველნი იმერნი. მერმე წარვიდნენ ოსმალნი: ხოლო გიორგი ძმა
ალექსანდრესი წარვიდა ოდიშს და ალექსანდრეს ეპურა იმერეთი: არამედ
მცირედისა ხანის უკუდგენ კვალად დადიანი, ერისთავი და ზურაბ.
ამის-თვის ალექსანდრე-მ მოიყვანა დედის-ნაცვალნი თვისი თამარ და
აბრაჟა მას უოველნი უოთელნი, შეიპურა და მოჰკვეთა თავი. კვალად
შეიპურა ბარათა-შვილი სანინო, სანდო გიორგი ძმისა თვისისა, მოჰ-
კვეთა მასცა თავი და დაჟინდა დედა-წულნი მისნი და იავარ ჰყო უო-
ველნი გიორგის მიმდგომნი: მერმე შეკრბენ დადიანი და ერისთავი
და მოვიდნენ გეგუთს. ხოლო მეფე მივიდა ქუთათისს და არა განვი-
და ბრძოლად მათდა. არამედ წარავლინა ახალ-ციხეს და ევედრა ფა-
შასა. მან წარმოავლინა მცირე სპანი და რა მოვიდნენ ბაღდადს, წა-
რვიდა ქუთათისიდაჲ ლევან აბაშიძე და ბარის ერისთავი გიორგი,
მათ-თანა ციხის მცველნი ოსმალნი, რათა სცნან ვითარება მათ, რა-
მელნი აოხრებდენ ქვეყანათა. არამედ მათ სმენოდათ მოსლვა
ოსმალთა და იურებოდენ მუნიდ-გან. გაჩნა რა მოვიდნენ ესე-

ხი, ჰგონეს ტაღათა მათთა მისლგა ოსმალთა, აცნობეს დადი-
ანს. მან არღა-რცა გამოიძია და იფლტოდნენ, მიჰყვნენ ესენი და უწ-
ეეს ცემა თოფთა და მოსრვიდნეს: მოიქცა ერისთავი, რათა იხილოს
ვინაობა მათი, ეცა თოფი და მოჰჰკედა ერისთავი გრიგოლ რაჭის
ქს. ჩემც, ქრ. ულა და სხანი მისნი იფლტოდნენ უმეტესად. ხოლო
ამათ აღიდეს ალაფი მათი და მოიქცნენ წინაშე ალექსანდრე მეფისა,
მაშინ რაჭას დასვეს ერისთავად ძმა გრიგოლის ვახტანგ: ამას ეზრ-
ახა მეფე, ზავ-ჰყო მის-თანა, შემოიმტვიცა დადანიცა და ჰყვეს მშ-
იდობა და დაიზურა იმერეთი: ამისა შემდგომად მოიპარა მაჭავარიანის
ქალ-მან ციხე სვერისა, წარმოვიდა ლევან, რათა მიიღოს მან. არამედ
უსწრა მეფე-მან და მისცა მას და დაიზურა ალექსანდრე-მ სვერი ქს.
ჩემც, ქრ. ულა და გამოიღო სავანძური ზურაბ აბაშიძისა. ხოლო
ლევან მოადგა შრომას ციხეს ძესა ზურაბისასა ზაალს, რათა არა იგი-
ცა დაიზურას მეფე-მან, მცირეს ხანს მისცეს ლევანს და დაიზურა ლე-
ვან იგი, განუტევა ზაალ და წარვიდა ქართლს ზურაბ მამისა თვისი-
სა-თანა და იფლტოდნენ ნუნისს.

947.922

3 277

წ. ჭიჭინაძე

მეორე თუმანოვის ქუჩა, სახლი № 30.

მომზადებულია დასაბეჭდათ:

ისტორია, პაპუნა ორბელიანისა.

ისტორია, ფარსადან გორგიჯანიძისა.

იმერეთის ისტორია, ნ. დადიანისა.

პარისის ქრონიკა.

ვახუშტის ისტორია. (მეორე წიგნი).

ფანო 60 კაკ.